

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στα
Χρηματοοικονομικά
Master of Science in Finance**

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**«Το Νομικό Πλαίσιο Εποπτείας Ενός Σημαντικού Ελληνικού
Πιστωτικού Ιδρύματος Βάσει του Κανονισμού 1024/2013»**

Αλεξανδροπούλου Ολυμπία (Α.Μ. F2016002)

Επιβλέπωντας Καθηγητής: Σπηλιόπουλος Οδυσσέας

Διατριβή υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του ΤΕΙ
Πελοποννήσου. Η παρούσα διατριβή αποτελεί μέρος των απαιτήσεων για την
απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στα Χρηματοοικονομικά

Καλαμάτα, Οκτώβριος 2018

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στα
Χρηματοοικονομικά
Master of Science in Finance**

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

**Σπηλιόπουλος Οδυσσέας, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΜΣ, ΤΕΙ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**

Μακρής Ηλίας, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΜΣ, ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Σταυρόγιαννης Σταύρος, Καθηγητής ΠΜΣ, ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Η Αλεξανδροπούλου Ολυμπία

δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- 1) Είμαι ο κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων της πρωτότυπης αυτής εργασίας και από όσο γνωρίζω η εργασία μου δε συκοφαντεί πρόσωπα, ούτε προσβάλει τα πνευματικά δικαιώματα τρίτων.

- 2) Αποδέχομαι ότι το Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής μπορεί, χωρίς να αλλάξει το περιεχόμενο της εργασίας μου, να τη διαθέσει σε ηλεκτρονική μορφή μέσα από τη ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος, να την αντιγράψει σε οποιοδήποτε μέσο ή/και σε οποιοδήποτε μορφότυπο καθώς και να κρατά περισσότερα από ένα αντίγραφα για λόγους συντήρησης και ασφάλειας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερος τον επιβλέποντα καθηγητή κύριο Οδυσσέα Σπηλιόπουλο, και όλο το σύνολο των καθηγητών για τις γνώσεις και τη βοήθεια που μου προσέφεραν.

Επίσης, ευχαριστώ την οικογένειά μου για την αμέριστη συμπαράσταση στην ολοκλήρωση των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι εξελίξεις στην διεθνή οικονομία κατά την περίοδο της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2007, δημιούργησε τριγμούς στην παγκόσμια οικονομία και αποσταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα. Η δημιουργία ενός ενιαίου θεσμικού πλαισίου άσκησης μικροπροληπτικής και μακροπροληπτικής εποπτείας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων κατέστη αναγκαία περισσότερο από ποτέ. Προσανατολισμένη στη πορεία δημιουργίας «Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης» η ΕΕ προσπαθεί να οικοδομήσει έναν αποτελεσματικό χρηματοπιστωτικό τομέα ισχυρότερων και ανθεκτικότερων τραπεζών με ενισχυμένο κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο. Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής αποτελεί η θεσμοθέτηση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 1024/2013 του Συμβουλίου που αφορά τη δημιουργία «Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού» και την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σε σχέση με πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων. Σκοπός είναι η αποτύπωση του νέου ρόλου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στην άσκηση μικροπροληπτικής και μακροπροληπτικής εποπτείας, η συνεργασία της με άλλες εποπτικές αρχές, η άσκηση των εξουσιών εποπτείας και της αξιολόγησης των πιστωτικών ιδρυμάτων. Επιπλέον, επιχειρείται η διερεύνηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην Ελλάδα την περίοδο της κρίσης εστιάζοντας στην Τράπεζα Πειραιώς μέσω χρηματοοικονομικής ανάλυσης των πλέον σημαντικότερων δεικτών, τη τελευταία δεκαετία 2008-2017.

Λέξεις κλειδιά: Τραπεζική εποπτεία, Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός, εποπτικός ρόλος της ΕΚΤ.

SUMMARY

Developments in the international economy during the 2007 financial crisis have created turmoil in the global economy and the destabilization of the financial sector. The creation of a single institutional framework for the conduct of micro-prudential and macro-prudential supervision of financial institutions has become more necessary than ever. Oriented towards the creation of a "European Banking Union", the EU is striving to build an efficient financial sector of stronger and more resilient banks with a strengthened regulatory and supervisory framework. The purpose of this diplomacy is the institutionalization of Council Regulation (EU) No 1024/2013 on the creation of a "Single Supervisory Mechanism" and the assignment of specific tasks to the European Central Bank in relation to policies concerning the prudential supervision of credit institutions. The purpose is to illustrate the new role of the European Central Bank in the exercise of micro-prudential and macro-prudential supervision, its cooperation with other supervisory authorities, the exercise of supervisory powers and the assessment of credit institutions. In addition, the financial system in Greece is investigated during the crisis period by focusing on Piraeus Bank through a financial analysis of the most important indicators in the last decade 2008-2017.

Keywords: Banking Supervision, Single Supervisory Mechanism, Supervisory role of the ECB.

Πίνακας περιεχομένων

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
SUMMARY	2
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	9
1.1 Η Χρηματοπιστωτική κρίση.....	9
1.2 Οι επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης στην Ευρώπη	11
1.2.1 Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθεροποίησης.....	12
1.2.2 Η Επιτροπή Βασιλείας III.....	12
1.3 Οι επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα	14
1.4 Η ανάγκη ενίσχυσης της εποπτείας των τραπεζών.....	16
1.5 Η πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ	19
2.1 Ο Κανονισμός 1024/2013.....	19
2.2 Πεδίο Εφαρμογής άσκησης Μικροπροληπτικής εποπτείας	21
2.3 Τα καθήκοντα της ΕΚΤ	22
2.4 Ειδικά καθήκοντα.....	24
2.4.1 Ειδικά καθήκοντα αναφορικά με Π.Ι που εδρεύουν σε συμμετέχοντα κράτη μέλη.....	25
2.4.2 Ειδικά καθήκοντα αναφορικά με υποκαταστήματα Π.Ι που εδρεύουν σε μη συμμετέχοντα κράτη μέλη.....	26
2.4.3 Ειδικά καθήκοντα αναφορικά με Π.Ι. που εδρεύουν σε μη συμμετέχοντα κράτη μέλη	27
2.5 Άσκηση Μακροπροληπτικής εποπτείας.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ Π.Ι. ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΕΕΜ	28
3.1 Η λειτουργία του ΕΕΜ.....	28
3.2 Οι αρχές που διέπουν την άσκηση εποπτείας του ΕΕΜ.....	29
3.3 Η δομή του ΕΕΜ	32
3.3.1 Εποπτικό Συμβούλιο	32
3.3.3 Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης.....	35
3.3.4 Επιτροπή Μεσολάβησης	36
3.4 Οργάνωση εποπτικών μονάδων του ΕΕΜ	38
3.5 Μεικτές Εποπτικές Ομάδες	40
3.6 Στρατηγικός και Επιχειρησιακός προγραμματισμός της εποπτείας	41
3.7 Καθιέρωση Σινικών τειχών εντός της ΕΚΤ.....	42

3.8 Καταμερισμός των Εποπτικών καθηκόντων μεταξύ ΕΚΤ και ΕΑΑ.....	43
3.8.1 Ειδικά καθήκοντα της ΕΚΤ για τα συστημικά σημαντικά ιδρύματα	44
3.8.2 Καθήκοντα εθνικών αρμοδίων αρχών.....	45
3.9 Συνεργασία του ΕΕΜ.....	45
3.9.1 Συνεργασία εντός του ΕΕΜ	45
3.9.2 Συνεργασία με τις Αρμόδιες Αρχές συμμετεχόντων κρατών μελών που δεν έχουν νόμισμα το ευρώ.....	46
3.9.3 Διεθνείς σχέσεις.....	48
3.10 Συνεργασία με άλλα Ευρωπαϊκά Όργανα και Φορείς.....	48
3.10.1 Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ/ΕΒΑ)	49
3.10.2 Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ/ΕΣΜΑ).....	49
3.10.3 Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ/ΕΙΟΡΑ)	50
3.10.4 Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ/ ESRB)	50
3.10.5 Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (ΕΜΕ/SRM)	51
3.10.6 Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ΕΜΣ/ΕSM)	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ (ΕΚΤ)	53
4.1 Εξουσίες έρευνας.....	53
4.1.1 Αιτήματα για παροχή πληροφόρησης	53
4.1.2 Γενικές έρευνες.....	54
4.1.3 Επιτόπιες επιθεωρήσεις.....	54
4.1.4 Άδεια δικαστικής αρχής	56
4.2 Ειδικές εποπτικές εξουσίες.....	57
4.2.1 Άδεια λειτουργίας και έγκριση απόκτησης ειδικών συμμετοχών	57
4.2.2 Ανάκληση αδειών λειτουργίας	57
4.2.3 Εποπτικές Εξουσίες.....	58
4.2.4 Εξουσία της ΕΚΤ ως προς τις διαδικασίες «ενιαίου διαβατηρίου»	59
4.3 Διοικητικές κυρώσεις	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΕΜ	62
5.1 Διαδικασία εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης.....	62
5.2 Διαδικασία επιβολής εποπτικών τελών	63
5.3 Έλεγχος ποιότητας και προγραμματισμού	64
5.4 Έλεγχος και αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών των διοικητικών οργάνων	65
5.5 Ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων	65
5.6 Διαχείριση κρίσεων	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο: Η ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	67

6.1 Η Διάρθρωση των Πιστωτικών Ιδρυμάτων στην Ελλάδα.....	67
6.2 Εποπτεία των Ελληνικών Π.Ι.	68
6.3 Ανάλυση κινδύνων των Τραπεζικών Ιδρυμάτων	71
6.4 Κεφαλαιακή επάρκεια των Ελληνικών Τραπεζικών Ιδρυμάτων.....	74
6.5 Η αξιολόγηση των Ελληνικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων.....	76
6.6 Μελέτη περίπτωσης του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς τα έτη 2008-2017	84
6.6.1 Το προφίλ της Τράπεζας Πειραιώς	84
6.7 Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Δεικτών – Ανάλυση Αριθμοδεικτών της Τράπεζας Πειραιώς (2008-2017)	86
6.7.1 Αριθμοδείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας.....	86
6.7.1.1 Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	86
6.7.1.2 Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	87
6.7.2 Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας.....	88
6.7.2.1 Αριθμοδείκτης απόδοσης στοιχείων ενεργητικού ROA (Return On Assets)	88
6.7.2.2 Αριθμοδείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων ROE (Return on Equity)	89
6.7.3 Αριθμοδείκτες Αποτελεσματικότητας.....	90
6.7.4 Αριθμοδείκτες ρευστότητας.....	91
6.7.4.1 Χορηγήσεις / Καταθέσεις.....	92
6.7.4.2 Σύνολο Ενεργητικού/Σύνολο Χορηγήσεων	93
6.7.5 Αριθμοδείκτης μόχλευσης.....	94
6.8 Αξιολόγηση της Τράπεζας Πειραιώς	96
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	99
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	101
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	105

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΠ: Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΓΔ: Γενικές Διευθύνσεις
ΔΣ: Διοικητικό Συμβούλιο
ΕΑΑ: Εθνικές Αρμόδιες Αρχές
ΕΑΑΕΣ: Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων
ΕΑΚΑΑ: Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών
ΕΑΤ: Εθνική Αρχή Τραπεζών
ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΜ: Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός
ΕΚΤ: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΛΣΤΑΤ: Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΜΕ: Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης
ΕΜΣ: Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας
ΕΣΚΤ: Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών
ΕΣΣΚ: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου
ΕΣΧΕ: Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοοικονομικής Εποπτείας
ΗΠΑ: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΜΕΟ: Μεικτές Εποπτικές Ομάδες
ΟΕΧΔ: Ομίλων Ετερογενών Χρηματοπιστωτικών Δραστηριοτήτων
ΣΕΕ: Συνθήκη Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣΛΕΕ: Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΤτΕ: Τράπεζα της Ελλάδος
ΤΧΣ: Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
BRRD: Bank Recovery and Resolution Directive
CDOs: Collateralized Debt Obligations
CDSs: Credit Default Swaps
EFSF: European Financial Stability Facility
EFSM: European Financial Stabilisation Mechanism
EBU: European Banking Union - Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης
EBA: European Banking Authority
EIOPA: European Insurance and Occupational Pensions Authority
ELA: Emergency Liquidity Assistance
ESM: European Stability Mechanism
ESMA: European Securities and Markets Authority
FED: Federal Reserve System
LCR: Liquidity Coverage Ratio
NSFR: Net Stable Funding Ratio - Δείκτης καθαρής σταθερής χρηματοδότησης
SREP: Supervisory Review and Evaluation Process
SRM: Single Resolution Mechanism
SSM: Single Supervisory Mechanism
ESRB: European Systemic Risk Board

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος τέθηκε υπό αμφισβήτηση μετά το ξέσπασμα της πρόσφατης χρηματοπιστωτικής κρίσης. Η αποσταθεροποίηση του οδήγησε σε δραματικές αλλαγές στην διάρθρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα σε διεθνές επίπεδο. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο ανέδειξε μια σειρά από θεσμικές αδυναμίες του χρηματοπιστωτικού τομέα στη ζώνη του ευρώ προκαλώντας διάχυτη οικονομική, κοινωνική και χρηματοπιστωτική αστάθεια. Η ανάγκη ισχυροποίησης του τραπεζικού συστήματος σε συνδυασμό με τη διασφάλιση και προστασία του ευρωνομίσματος προέτρεψε τους υπεύθυνους χάραξης της Ευρωπαϊκής πολιτικής να διαμορφώσουν τις βάσεις ενός Ενιαίου Ευρωπαϊκού Τραπεζικού συστήματος πιο ισχυρού και ανθεκτικού σε μελλοντικές αναδυόμενες οικονομικές κρίσεις.

Στο πλαίσιο της προσπάθειας να αντιμετωπίσουν την αποσταθεροποίηση της οικονομίας δημιούργησαν έναν ενιαίο φορέα εποπτείας, τη λειτουργία του οποίου ανέθεσαν στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η οποία αναλαμβάνει επιπλέον ειδικά καθήκοντα μικροπροληπτικής και μακροπροληπτικής εποπτείας των τραπεζών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η θέσπιση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2013 του Συμβουλίου για τη δημιουργία ενός Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) έχει σκοπό να διαφυλάξει την ασφάλεια της ευρωστίας του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, να ενισχύσει την χρηματοπιστωτική ολοκλήρωση και τη διασφάλιση συνεπούς εποπτείας. Για την επίτευξη του σκοπού η ΕΚΤ κατά την άσκηση των εποπτικών καθηκόντων της συνεργάζεται στενά με τις Εθνικές Αρχές (ΕΑΑ) των κρατών μελών οι οποίες διαθέτουν μεγάλη εμπειρία εποπτικού έργου.

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας της ανάληψης της πλήρους εποπτείας, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διενεργεί συνολική αξιολόγηση των σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων που υπόκεινται υπό την άμεση εποπτεία της. Η αξιολόγηση της ανθεκτικότητας και των θέσεων των ισολογισμών των πιστωτικών ιδρυμάτων συμβάλει στον εντοπισμό των κινδύνων που απειλούν ή ενδέχεται να αποτελέσουν κίνδυνο στη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας της Ευρωζώνης.

Η παρούσα διπλωματική εργασία χωρίζεται σε επτά βασικές ενότητες όπου επιχειρείται η παρουσίαση του νομικού πλαισίου εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2013 του Συμβουλίου που αφορά

τη δημιουργία «Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού» και την ανάθεση ειδικών καθηκόντων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Επιπλέον παρουσιάζεται η κατάσταση του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην Ελλάδα κάνοντας μια ιδιαίτερη χρηματοοικονομική ανάλυση της Τράπεζας Πειραιώς βασισμένη σε οικονομικούς δείκτες.

Στην πρώτη ενότητα γίνεται μια συνοπτική αναφορά στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και τις συνέπειες που επέφερε στην παγκόσμια οικονομία καθώς και στους κλυδωνισμούς που υπέστη ο χρηματοπιστωτικός τομέας στην Αμερική, την Ευρώπη και ιδιαίτερα στην Ελλάδα.

Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζεται το νέο θεσμικό πλαίσιο εποπτείας με ιδιαίτερη αναφορά στα ειδικά καθήκοντα της ΕΚΤ βάσει του κανονισμού, καθώς και την άσκηση μικροπροληπτικής και μακροπροληπτικής εποπτείας.

Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζεται η δομή και η λειτουργία του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού που ορίζεται ως "σύστημα χρηματοπιστωτικής εποπτείας". Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην στρατηγική που ακολουθείται ως προς τον τρόπο άσκησης εποπτείας του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (ΕΕΜ), τη συνεργασία εντός του ΕΕΜ μεταξύ της ΕΚΤ και των ΕΑΑ αλλά με άλλα Ευρωπαϊκά όργανα και φορείς.

Στην τέταρτη και πέμπτη ενότητα αναφέρονται οι εξουσίες της ΕΚΤ στα πλαίσια της άσκησης των εποπτικών της καθηκόντων και οι διαδικασίες εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης που ακολουθεί ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός.

Στην επόμενη ενότητα γίνεται μια ιδιαίτερη αναφορά στην εποπτεία των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων, την ανάλυση των κινδύνων, την κεφαλαιακή επάρκεια και στην αξιολόγηση των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών. Ολοκληρώνοντας την εργασία πραγματοποιείται χρηματοοικονομική ανάλυση για την περίοδο δεκαετίας (2008-2017) της Τράπεζας Πειραιώς με τη μέθοδο των σημαντικότερων οικονομικών δεικτών και τη συνολική αξιολόγηση της τράπεζας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

1.1 Η Χρηματοπιστωτική κρίση

Η πρόσφατη διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση, η μεγαλύτερη μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, ξεκίνησε από τις Η.Π.Α το 2007 και εξαπλώθηκε ταχύτατα στην Ευρώπη μέσω των διεθνοποιημένων χρηματοπιστωτικών αγορών. Η κρίση έγινε ορατή με την κατάρρευση της αγοράς στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου των Η.Π.Α. και της αγοράς τιτλοποιηθέντων δανείων, δηλαδή ομολόγων που ήταν καλυμμένα με στεγαστικά δάνεια υψηλού κινδύνου. Η επέκταση της κρίσης στις αγορές ομολόγων και τις διατραπεζικές αγορές οδήγησε σε βαθιά οικονομική κρίση η οποία κλόνισε άμεσα την εμπιστοσύνη του χρηματοπιστωτικού συστήματος και ακολούθως διατάραξε την ομαλή λειτουργία του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Η εκρηκτική άνοδος της προηγούμενης δεκαετίας, στην αγορά στεγαστικών δανείων χαμηλής εξασφάλισης (subprime mortgages) λόγω του χαμηλού επιτοκίου χορήγησης στεγαστικών δανείων έως το 2004 και η απότομη αύξησή του το 2006, οδήγησε στη δραματική κατάρρευση της αγοράς ακινήτων. Συγκεκριμένα τη χρονική περίοδο Αύγουστος 2007 – Νοέμβριος του 2007, κατασχέθηκαν περίπου ένα εκατομμύριο κατοικίες λόγω της αδυναμίας εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των δανειοληπτών προς τις τράπεζες. Σταδιακά διογκώθηκε με την πτώχευση των πιστωτικών ιδρυμάτων με μεγάλη έκθεση σε στεγαστικά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης με αποκορύφωμα την κατάρρευση της Lehman Brothers το 2008, την τέταρτη μεγαλύτερη επενδυτική τράπεζα των Η.Π.Α. Η χρεοκοπία της Lehman Brothers επιταχύνει ακολούθως και τη χρεοκοπία της μεγαλύτερης ασφαλιστικής εταιρίας του κόσμου, της AIG. Ως πολιτική αντίδραση στην αντιμετώπιση της κρίσης το αμερικανικό δημόσιο, μέσω της ομοσπονδιακής τράπεζας FED, λαμβάνει μια σειρά μέτρων νομισματικής πολιτικής για τη στήριξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος όπως το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης το Δεκέμβριο του 2007, τη διάσωση της Bear Stearns μέσω της JP Morgan το Μάρτιο του 2008 κ.α. τα οποία κόστισαν 600 δισεκατομμύρια δολάρια στους Αμερικανούς πολίτες.

Αίτια της κρίσης

Σύμφωνα με τους οικονομικούς αναλυτές τα αίτια της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης θεωρούνται βαθύτερα και προέρχονται από την αδυναμία του παγκόσμιου πολιτικού, νομικού και ρυθμιστικού συστήματος να διαχειριστεί με επιτυχία τις προκλήσεις μιας παγκοσμιοποιημένης οικονομίας. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που συνέτειναν στη δημιουργία της χρηματοπιστωτικής κρίσης είναι οι εξής¹:

- Οι παγκόσμιες μακροοικονομικές ανισορροπίες. Χώρες όπως η Κίνα γνώρισαν μεγάλη οικονομική ανάπτυξη, λόγω των εξαγωγών βιομηχανικών αγαθών στις ΗΠΑ, με αποτέλεσμα να τοποθετηθεί το συνάλλαγμά τους σε ομόλογα των ΗΠΑ, κρατώντας το δολάριο σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Αντίθετα τα επιτόκια δανεισμού παρέμειναν σε χαμηλά επίπεδα, με αποτέλεσμα να ενισχυθεί η ρευστότητα και ο δανεισμός.
- Η αυξημένη μόχλευση: Συνέπεια όλων αυτών ήταν και η αύξηση του δανεισμού και ως εκ τούτου η έκθεση όλου του χρηματοπιστωτικού συστήματος σε συστημικούς κινδύνους. Τα πιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να καταγράψουν υψηλές αποδόσεις δανείστηκαν υπερβολικά σε σχέση με τα κεφάλαιά τους και προχώρησαν σε επενδύσεις υψηλού ρίσκου.
- Η ύπαρξη ασυμμετρικής πληροφόρησης σχετικά με τα δομημένα προϊόντα CDOs (Collateralized Debt Obligations), CDSs (Credit Default Swaps) κ.α., παρείχε την ευκαιρία στους εκδότες τους να αναλαμβάνουν υπερβολικό κίνδυνο με αδιαφανή τρόπο, κίνδυνος ο οποίος ούτε τιμολογούταν σωστά και ούτε αντισταθμιζόταν επαρκώς.
- Ρυθμιστικά κενά και έλλειψη επαρκούς εποπτείας: Ένας επίσης σημαντικός παράγοντας, αποτέλεσε η μη επαρκής παρουσία των εποπτικών αρχών στην άσκηση ελέγχου της αγοράς.

¹Τ. Κολλίντζας και Μ. Ψαλιδόπουλος, Καραμούζης Ν., Γκίκας Χαρδούβελης, «Οι Κρίσεις του 1929 και του 2008 και οι πολιτικές αντιμετώπισής τους», Τόμος IV, Τεύχος 8, Δεκέμβριος 2009-Οικονομία και Αγορές, Eurobank Research (τελευταία πρόσβαση 3/8/2018)
<https://www.eurobank.gr/Uploads/Reports/EconomyMarketsIV8.pdf>

1.2 Οι επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης στην Ευρώπη

Η χρηματοπιστωτική κρίση μεταφέρθηκε γρήγορα στην Ευρώπη μέσω των πιστωτικών ιδρυμάτων που είχαν μεγάλη έκθεση στην αμερικανική αγορά ενυπόθηκων δανείων, προκαλώντας μεγάλη ύφεση στην πραγματική οικονομία με δυσμενή αποτελέσματα τόσο στο τραπεζικό σύστημα όσο και στις επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια προκλήθηκαν αλυσιδωτές επιπτώσεις στην οικονομία όπως: σημαντικές μειώσεις στη ρευστότητα της αγοράς, πτώση του εισαγωγών (εξωτερικό εμπόριο), μείωση της απασχόλησης, αύξηση της ανεργίας και μείωση του δανεισμού των επιχειρήσεων. Ο φόβος διάχυσης της κρίσης στην Ευρωζώνη οδηγεί την ΕΚΤ, τον Αύγουστο του 2008, σε λήψη έκτακτων μέτρων παροχής ρευστότητας προς το Ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα. Συγκεκριμένα ασκείται πολιτική μέτρων παροχής ρευστότητας 95 δις ευρώ με σταθερό επιτόκιο, επέκταση της χρονικής διάρκειας των πράξεων μακροχρόνιας αναχρηματοδότησης, διεύρυνση των αποδεχόμενων προς εγγύηση τίτλων από το Ευρωσύστημα κ.λπ.

Η μεγάλη ύφεση της οικονομίας της Ευρώπης έφερε στο προσκήνιο παθογένειες που είχαν δημιουργηθεί επί δεκαετίες στα δημοσιονομικά αρκετών χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η επιλογή χρηματοδοτικής στήριξης του προϋπολογισμού τους με εξωτερικό δανεισμό είχε ως αποτέλεσμα τη συσσώρευση ελλειμάτων και τη διόγκωση του εξωτερικού χρέους, γεγονός που οδήγησε στη μετατροπή της κρίσης από χρηματοοικονομική σε δημοσιονομική και σε κρίση δημοσίου χρέους. Το σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης αποδεικνύεται στην πράξη ανεπαρκές εξαιτίας της μεγάλης έμφασης που δίνεται στα δημοσιονομικά ελλείματα των χωρών και όχι στο επίπεδο δημοσίου χρέους αλλά και λόγω της έλλειψης εποπτείας της ανταγωνιστικότητας και των μακροοικονομικών ανισορροπιών και των καθυστερήσεων στη λήψη αποφάσεων και την επιβολή κυρώσεων. Εξίσου σημαντική αδυναμία της Ευρωζώνης αναδείχθηκε η έλλειψη μηχανισμού χρηματοδότησης των χωρών εκείνων που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα χρηματοοικονομικά προβλήματα ενώ παράλληλα δεν έχουν εύκολη πρόσβαση για φθινό δανεισμό όπως οι χώρες Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Πορτογαλία και Κύπρος.

1.2.1 Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθεροποίησης

Στον αντίκτυπο μιας ολοκληρωτικής κατάρρευσης του χρηματοπιστωτικού τομέα στην Ευρωζώνη αποφασίστηκε η δημιουργία ενός μόνιμου ταμείου οικονομικής στήριξης των χωρών της ζώνης του ευρώ που αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από σοβαρά προβλήματα χρηματοδότησης. Τον Οκτώβριο του 2012 θεσμοθετήθηκε ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθεροποίησης (ESM), με έδρα το Λουξεμβούργο προς αντικατάσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθεροποίησης (EFSF) και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Χρηματοπιστωτικής Σταθεροποίησης (EFSM). Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας είναι ένας οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που παρέχει χρηματοοικονομική βοήθεια, με τη μορφή δανείων, σε χώρες της ευρωζώνης ή με τη μορφή νέου κεφαλαίου σε τράπεζες που αντιμετωπίζουν προβλήματα. Βασικός σκοπός του ESM είναι η χρηματοδότηση αυτών των κρατών - μελών με επιδοτούμενο επιτόκιο, από υγιέστερα οικονομικά κράτη μέλη, προκειμένου να διασφαλισθεί η χρηματοοικονομική σταθερότητα όλων των κρατών μελών της Ε.Ε. Η χρηματοπιστωτική βάση του ESM είναι κεφάλαια που προέρχονται από τις κυβερνήσεις της ευρωζώνης οι οποίες παρέχουν σ' αυτόν μέγιστη δανειοδοτική ικανότητα 500 δις ευρώ. Για το σκοπό αυτό ο ESM μπορεί να αντλεί κεφάλαια με την έκδοση χρηματοοικονομικών τίτλων ή με τη σύναψη χρηματοοικονομικών ή άλλων συμφωνιών ή ρυθμίσεων με τα μέλη του ESM καθώς και με χρηματοοικονομικά ιδρύματα ή άλλα τρίτα μέρη. Ο ESM έχει τη δυνατότητα να δανείζει απευθείας τις κυβερνήσεις, να αγοράζει τα χρέη τους (κρατικά ομόλογα) και να υποστηρίζει τις τράπεζες με ανακεφαλαιοποίηση με αντάλλαγμα τη συμμετοχή του στη μετοχική σύνθεση².

1.2.2 Η Επιτροπή Βασιλείας III

Στην προσπάθεια της η Ευρωπαϊκή Ένωση να ανταποκριθεί στην πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, θεωρείται σημαντική η πρωτοβουλία της Επιτροπής Βασιλείας για τροποποίηση του ήδη υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου (Βασιλεία I και Βασιλεία II), δημοσιεύοντας στις 16 Δεκεμβρίου του 2010 δυο

² Το Βήμα, «Τι είναι και πώς λειτουργεί ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM)» (τελευταία πρόσβαση 16/8/2018)
www.tovima.gr/.../ti-einai-kai-pws-leitoyrgei-o-eyrwpaikos-mixanizmos-statherotitas-e...

εκθέσεις που συνθέτουν το νέο διεθνές κανονιστικό πλαίσιο γνωστό ως Βασιλεία III. Κύριο μέλημα αποτελεί η ενίσχυση της μικροπροληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης της λειτουργίας των τραπεζών και η αντιμετώπιση, μέσω μακροπροληπτικών πολιτικών, του συστημικού κινδύνου που μπορεί να εκδηλωθεί στο χρηματοπιστωτικό σύστημα³.

Πιο συγκεκριμένα, βάσει του συμφώνου Βασιλείας III επιδιώκεται:

- η αύξηση του επιπέδου συνέπειας και διαφάνειας αναφορικά με την κεφαλαιακή διάρθρωση,
- η ενίσχυση του πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας από πλευράς κάλυψης κινδύνων,
- η εισαγωγή απλοποιημένου δείκτη κεφαλαιακής εξάρτησης, ο οποίος θα λειτουργεί συμπληρωματικά του υφιστάμενου πλαισίου της Βασιλείας II,
- η εισαγωγή μιας σειράς μέτρων ενίσχυσης της διακράτησης κεφαλαίων προς αντιμετώπιση μελλοντικών δυσμενών συνθηκών,
- η εισαγωγή προτύπου ελάχιστης ρευστότητας, σε παγκόσμιο επίπεδο, όπου περιλαμβάνεται Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας 30 ημερών. Ο δείκτης κάλυψης ρευστότητας (liquidity coverage ratio- LCR) και ο δείκτης καθαρής σταθερής χρηματοδότησης (net stable funding ratio- NSFR) είναι δύο νέα εργαλεία μέτρησης της ρευστότητας που εισάγει η Βασιλεία III με σκοπό να δώσει στις ρυθμιστικές αρχές, για πρώτη φορά, διεθνώς συγκρίσιμα δεδομένα για την τραπεζική ρευστότητα.
- Επιπλέον στην περίπτωση που υπάρχει σημαντική οικονομική ανάπτυξη (επέκταση), οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να παρακρατούν υψηλότερο αποθεματικό από ότι προβλέπεται συνήθως, ώστε να καλύπτουν ή να ενισχύουν το Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας σε περιόδους ύφεσης ή κρίσης⁴.

Ουσιαστικά η Βασιλεία III αποτελεί σημαντική ενίσχυση του περιεχομένου των διατάξεων του ισχύοντος πλαισίου (Βασιλεία II) και καθιέρωση καινοτόμων μέσων

³ Γκόρτσος Χ., Βασιλεία III, «Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος» (τελευταία πρόσβαση 4/8/2018)
<https://www.hba.gr/5Ekdotis/UpIPDFs/sylogikostomos/30-z%20GORTSOS%20519-540.pdf>

⁴ Απόστολος Γ. Χριστόπουλος, Ιωάννης Γ. Ντόκας (2012), «Θέματα τραπεζικής και χρηματοοικονομικής θεωρίας» σελ.201

μακροπροληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης για τον περιορισμό της έκθεσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο συστημικό κίνδυνο.

1.3 Οι επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Η διεθνής οικονομική κρίση που έπληξε την παγκόσμια οικονομία ήταν αναπόφευκτο να αφήσει ανεπηρέαστη και την ελληνική οικονομία. Το τραπεζικό σύστημα της Ελλάδας εμφανίστηκε αρχικά περισσότερο ανθεκτικό και σταθερό από εκείνο των ΗΠΑ και πολλών χωρών της ΕΕ, λόγω της πολύ μικρής έκθεσης του σε σύνθετα επενδυτικά προϊόντα υψηλού κινδύνου και της μειωμένης επέκτασης των δραστηριοτήτων του, γεγονός που είχε σαν αποτέλεσμα η αποδοτικότητα και η κεφαλαιακή επάρκειά τους να επηρεαστεί σε λιγότερο βαθμό συγκριτικά με τις τράπεζες άλλων χωρών. Ωστόσο η οικονομική κρίση επιδεινώθηκε το 2008 στην Ελλάδα από τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα στην οικονομία της. Τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα και οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν σε συνδυασμό με τα υψηλά ελλείματα του προϋπολογισμού και του δημοσίου χρέους συντέλεσαν σε βαθιά δημοσιονομική κρίση με δυσμενείς συνέπειες στην ελληνική οικονομία έως σήμερα.

Αρχικά παρατηρήθηκε μείωση της ρευστότητας στην Ελληνική οικονομία λόγω των αποσύρσεων του 30% των καταθέσεων από το τραπεζικό σύστημα από νοικοκυριά και επιχειρήσεις αφενός για κάλυψη των αναγκών τους εξαιτίας της συνεχούς μείωσης των μισθών και συντάξεων και της ανοδικής τάσεως της ανεργίας αφετέρου επικρατούσε ο φόβος μιας άτακτης χρεωκοπίας της χώρας. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι οι καταθέσεις των εγχώριων νοικοκυριών και επιχειρήσεων μειώθηκαν από 228 δισ. ευρώ το 2008, σε 151 δισ. ευρώ το 2012.

Το δημόσιο έλλειμα του 2009 σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΛΣΤΑΤ) διαμορφώθηκε στο υψηλό ποσοστό του 15,4% του ΑΕΠ έναντι των αρχικών προβλέψεων της κυβέρνησης για έλλειμα της τάξεως του 6%. Το γεγονός αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι αγορές και οι οίκοι αξιολόγησης να στρέψουν την προσοχή τους στις παθογένειες της ελληνικής οικονομίας. Ταυτόχρονα γεννήθηκαν αμφιβολίες για την ικανότητα της Ελλάδας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της και τις δυνατότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις

βάσεις και τα οικονομικά εργαλεία που διαθέτει, να στηρίξει την Ελληνική οικονομία και κατ' επέκταση το Ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα στο ενδεχόμενο μιας πιθανής χρεοκοπίας της Ελλάδας.

Την περίοδο εκείνη ορισμένοι οικονομικοί αναλυτές αμφισβήτησαν την ικανότητα της Ελλάδας να αναχρηματοδοτήσει το δημόσιο χρέος της. Τον Οκτώβριο του 2009 τα spreads του δεκαετούς ομολόγου του ελληνικού δημοσίου εκτινάχθηκαν στις 900 μονάδες βάσης και οι οίκοι αξιολόγησης προχώρησαν σε μια σειρά υποβαθμίσεων της πιστοληπτικής ικανότητάς της. Η Standard & Poor's εκτιμώντας ότι, σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων, οι επενδυτές θα χάσουν το 30-50% της αξίας των κεφαλαίων τους, προκάλεσε μεγάλη πτώση στις χρηματοπιστωτικές αγορές⁵. Στην συνέχεια, το 2010 ακολούθησαν επιπλέον υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας, από τους οίκους αξιολόγησης Fitch, Moody's και Standard & Poor's με εξαιρετικά δυσμενείς συνέπειες για την ελληνική οικονομία.

Η μεγάλη ύφεση της οικονομίας επηρέασε σε μεγάλο βαθμό το ενεργητικό των τραπεζών λόγω της ζημίας που προκλήθηκε από τα ομόλογα του ελληνικού δημοσίου αλλά και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Επιπλέον η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών επλήγησε σημαντικά με συνέπεια τη μείωση των χορηγούμενων πιστώσεων, την αύξηση των χορηγητικών επιτοκίων και την αντιμετώπιση δυσχερειών στους όρους δανεισμού. Κατά συνέπεια οι ελληνικές τράπεζες παρουσιάζουν σημαντικές απώλειες από την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους και βρίσκονται για μεγάλο χρονικό διάστημα εκτός από τη διεθνή διατραπεζική αγορά.

Η Ελληνική κυβέρνηση για την αντιμετώπιση της οξείας δημοσιονομικής κρίσης και της οικονομικής δυσφραγίας, το Μάιο του 2009, μέσα από μια σειρά ενεργειών και λήψη μέτρων μείωσης των δαπανών, με σκοπό να ανακτήσει η χώρα την αξιοπιστία της στις διεθνείς αγορές, τελικά δεν καταφέρνει να αντιστρέψει το αρνητικό κλίμα με αποτέλεσμα την προσφυγή της χώρας για βοήθεια στο μηχανισμό στήριξης. Εντάσσεται σε πρόγραμμα οικονομικής στήριξης και δημοσιονομικής προσαρμογής υπογράφοντας μνημόνιο συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο που αποτελούν το μηχανισμό

⁵ Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς- Ετήσια Έκθεση 2010, «Η ελληνική δημοσιονομική κρίση, η ευρωπαϊκή χρηματοοικονομική σταθερότητα και το πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής» (τελευταία http://www.hcmc.gr/aweb/files/Annual_Reports/files/Annual2010.pdf (πρόσβαση 5/8/2018))

στήριξης, για την χορήγηση δανείου προς την Ελλάδα ύψους 110 δισ. ευρώ έναντι λήψης αυστηρών δημοσιονομικών και άλλων μέτρων αποβλέποντας στη στήριξη της ελληνικής οικονομίας και την αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης. Στην πορεία ακολούθησε δεύτερο και τρίτο μνημόνιο συνεργασίας συνοδευόμενα από δανεισμό, μια σειρά μέτρων σκληρής λιτότητας για τον ελληνικό λαό, συνεχής επίβλεψη και αυστηρής εποπτείας της ελληνικής οικονομίας και των δημοσιονομικών της χώρας από τους θεσμούς. Στόχος όλων αυτών των μέτρων λιτότητας και συνεργασίας είναι η γενική διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στη ζώνη του ευρώ, η βελτίωση των δημοσιονομικών μεγεθών και η σταδιακή εφαρμογή εκτεταμένων διαρθρωτικών αλλαγών για την ανάκτηση της παραγωγικότητας, της εθνικής ανταγωνιστικότητας και την μεσοπρόθεσμη τόνωση του ρυθμού ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

1.4 Η ανάγκη ενίσχυσης της εποπτείας των τραπεζών

Δεδομένου ότι μετά την κορύφωση της κρίσης η σταθερότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος τέθηκε υπό αμφισβήτηση, το ζήτημα ενός ενιαίου ευρωπαϊκού συστήματος εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων αναδείχθηκε ως κορυφαίο ζήτημα. Ήδη από το Νοέμβριο του 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπό την προεδρία του Γάλλου πρώην κεντρικού τραπεζίτη, του κ. Jacques de Larosière, ανάθεσε σε ειδική ομάδα εμπειρογνομόνων, υψηλού επιπέδου, να υποβάλλει προτάσεις αναφορικά με τους τρόπους ενίσχυσης των ευρωπαϊκών εποπτικών ρυθμίσεων για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την ενίσχυση της προστασίας των πολιτών.

Οι προτάσεις της Έκθεσης de Larosière ως προς τη διαμόρφωση ενός ενισχυμένου ευρωπαϊκού πλαισίου χρηματοπιστωτικής εποπτείας συνιστούν δυο νέους πυλώνες. Ο πρώτος πυλώνας αφορά τη θεσμοθέτηση ενός ευρωπαϊκού φορέα για την παρακολούθηση των κινδύνων στο σύνολο του χρηματοπιστωτικού συστήματος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ), το οποίο θα είναι επιφορτισμένο με την ευθύνη της μακροπροληπτικής εποπτείας και ο δεύτερος πυλώνας αφορά το Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΣΧΕ) αρμόδιο για την μικροπροληπτική εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Σκοπός της υλοποίησης των δύο αυτών πυλώνων είναι να επιτευχθούν μεταξύ τους

συνέργειες, ώστε να υπάρξει αμοιβαία ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και να εξασφαλιστεί η πλήρης σύνδεση πλαισίων μακροπροληπτικής και μικροπροληπτικής εποπτείας.

Κατ' εφαρμογή των συστάσεων της Έκθεσης de Larosière, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε αρχικά στην σύσταση των τριών τομεακών εποπτικών αρχών και στη συνέχεια στη σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1092/2010. Οι τρεις καλούμενες «Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές» (European Supervisory Authorities) είναι:

- η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (“European Banking Authority” ή “EBA”) βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) 1093/2010,
- η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (European Securities and Markets Authority) βάσει του Κανονισμού 1094/2010,
- η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (European Insurance and Occupational Pensions Authority ή EIOPA), βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) 1095/2010.

Βασικός στόχος των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών είναι η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της μικροπροληπτικής εποπτείας των φορέων παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι τρεις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές μαζί με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου συγκροτούν το καλούμενο Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας (ΕΣΧΕ) το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή τον Ιανουάριο του 2011. Συστατικά στοιχεία του ΕΣΧΕ αποτελούν η Μεικτή Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών και οι αρμόδιες ή εποπτικές αρχές των κρατών μελών. Ο συνδυασμός ενός πανευρωπαϊκού πλαισίου χρηματοπιστωτικής εποπτείας με την εμπειρογνωμοσύνη των εθνικών εποπτικών αρχών αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για μια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική εποπτεία.

1.5 Η πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση

Η εξέλιξη της χρηματοπιστωτικής κρίσης σε δημοσιονομική κρίση χρέους των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο κατακερματισμός των αγορών και οι ανισορροπίες στη μετάδοση μιας ενιαίας νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του Ευρώ

άνοιξε εκ νέου συζητήσεις αναφορικά με την αναγκαιότητα μιας πανευρωπαϊκής εποπτικής αρχής εστιάζοντας στη διαμόρφωση μιας «Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης» (European Banking Union). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 19^{ης} Οκτωβρίου 2012 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ευρωπαϊκή τραπεζική ένωση θα πρέπει να στηρίζεται σε ένα περιεκτικό και λεπτομερές ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες για το σύνολο της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Βασικά συστατικά για την υλοποίηση αποτελούν η σύσταση⁶:

- μίας κεντρικής εποπτικής αρχής που να αναλογεί κατ' αποκλειστικότητα στο τραπεζικό σύστημα και να τελεί υπό την επίβλεψη της ΕΚΤ στο πλαίσιο ενός Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού,
- ένα υπερεθνικό όργανο διευθέτησης των μη υγιών τραπεζικών ιδρυμάτων, στο πλαίσιο ενός Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης και ένα υπερεθνικό ταμείο διάσωσης για την απορρόφηση των χρηματοδοτικών ανοιγμάτων που προκαλούνται και
- ένα κοινό σύστημα εγγύησης των τραπεζικών καταθέσεων στο πλαίσιο λειτουργίας ενός Ενιαίου Μηχανισμού Προστασίας των Καταθέσεων.

Η ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης συνιστά το πιο πολύπλοκο και φιλόδοξο εγχείρημα της Ευρώπης και αποτελεί μεγάλη πρόκληση για τον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο. Οι σημαντικές αλλαγές της ευρωπαϊκής τραπεζικής νομοθεσίας, οι νέοι κανόνες λειτουργίας και τα μέτρα ρυθμιστικής παρέμβασης πρόκειται να μεταβάλουν σημαντικά τη στρατηγική των ευρωπαϊκών τραπεζών. Επιπλέον αναμένεται να διασφαλίσουν την ορθή χρηματοδότηση της οικονομία, τη μείωση του κατακερματισμού της αγοράς, την εξασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού στην ΕΕ, την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και των επιχειρήσεων ενισχύοντας το Ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα⁷.

⁶Γκόρτσος Χ., Η «Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση»: μια συνοπτική θεώρηση των θεσμικών και κανονιστικών διαστάσεων, 2015, σελ.7 (τελευταία πρόσβαση 4/8/2018)

<https://www.des.unipi.gr>

⁷ Τράπεζα Πειραιώς, Οικονομική Ανάλυση και Αγορές «Οι εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση», 2014 (τελευταία πρόσβαση 2/9/2018)

www.piraeusbankgroup.com/.../Developments-in-the-European-Banking-Union.pdf

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

2.1 Ο Κανονισμός 1024/2013

Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη θεσμοθέτηση μιας ενιαίας ευρωπαϊκής εποπτικής αρχής του τραπεζικού τομέα, υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο EcoFin τον Οκτώβριο του 2013 με τη σύσταση του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 1024/2013 του Συμβουλίου «αναφορικά με την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σε σχέση με πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων»⁸. Ο εν λόγω κανονισμός βάσει του οποίου θεσμοθετείται ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός για τα πιστωτικά ιδρύματα έχει ως νομική βάση τη διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 127 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (ΕΕΜ) ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 4 Νοεμβρίου του 2014, εκδόθηκε με πλήρη σεβασμό προς τις αρχές της επικουρικότητας και αναλογικότητας (σύμφωνα με το άρθρο 5 ΣΕΕ), καθώς και τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που έχουν αναγνωρισθεί στον χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ⁹. Αποτελεί ένα νέο σύστημα χρηματοπιστωτικής εποπτείας καθώς η εποπτεία ανατέθηκε σε μια υπερεθνική αρμόδια αρχή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις Εθνικές Αρμόδιες Αρχές των συμμετεχόντων κρατών μελών.¹⁰ Στα πλαίσια της λειτουργίας του, ο ΕΕΜ, αναθέτει στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) ειδικά καθήκοντα σχετικά με τις πολιτικές για την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Με γνώμονα την ίση μεταχείριση των πιστωτικών ιδρυμάτων έχει στόχο την ασφάλεια και την ευρωστία των πιστωτικών ιδρυμάτων, τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην ΕΕ και σε κάθε κράτος

⁸ ΕΕ L 287/29.10.2013, Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σελ.63-89 (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL>

⁹ Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρα 8,16, και 47.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:12016P/TXT>(τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)

¹⁰ ΕΕ L 287/29.10.2013, Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, Άρθρο 7, Τα συμμετέχοντα κράτη μέλη είναι οι χώρες της ζώνης του ευρώ και εκείνα τα κράτη μέλη της ΕΕ που δεν ανήκουν μεν στη ζώνη του ευρώ αλλά έχουν επιλέξει να συμμετέχουν στον ΕΕΜ με την καθιέρωση στενής συνεργασίας μεταξύ των αντίστοιχων εθνικών αρμοδίων αρχών και της ΕΚΤ. (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018)

μέλος, προς αποτροπή επιλογής του ευνοϊκότερου καθεστώτος εποπτείας, διασφαλίζοντας πλήρως την ενότητα και την ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς¹¹.

Με βάση το θεσμικό και ρυθμιστικό πλαίσιο που υιοθετήθηκε τα βασικά συστατικά στοιχεία του κανονισμού περιλαμβάνουν¹²:

- την ανάθεση στην ΕΚΤ ειδικών καθηκόντων αναφορικά με την μικροπροληπτική εποπτεία ορισμένων κατηγοριών επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού συστήματος, με μεταβίβασή τους από τις εθνικές εποπτικές αρχές,
- την καθιέρωση του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) αναφορικά με την άσκηση ειδικών καθηκόντων της ΕΚΤ,
- την εφαρμογή ειδικών καθηκόντων αποκλειστικά για τη μικροπροληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και ορισμένων κατηγοριών επιχειρήσεων συμμετοχών, κατ' αρχήν δε αυτών που εδρεύουν στα κράτη μέλη της ευρωζώνης,
- τον προσδιορισμό των εν λόγω ειδικών καθηκόντων που ανατίθενται στην ΕΚΤ,
- την ένταξη του ΕΕΜ στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας (EFSF), χωρίς να θίγονται τα ισχύοντα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (EBA),
- την καθιέρωση «σινικών τειχών» εντός της ΕΚΤ, ώστε να διασφαλιστεί ο αποτελεσματικός διαχωρισμός των νομισματικών λειτουργιών και των λοιπών καθηκόντων της από τα νέα εποπτικά της καθήκοντα.

Η ΕΚΤ ανέλαβε άμεσα την άμεση προληπτική εποπτεία 129 πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που αποτελούν πάνω από το 80% του τραπεζικού συστήματος της Ευρωζώνης σε όρους ενεργητικού των ισολογισμών του συνόλου των πιστωτικών ιδρυμάτων). Όσον αφορά τα μικρότερα πιστωτικά ιδρύματα (περί τα 3.500) η εποπτεία συνεχίζει να ασκείται από τις εθνικές εποπτικές αρχές υπό τις κατευθυντήριες γραμμές και τις οδηγίες της ΕΚΤ.

¹¹ ΕΕ L 287/29.10.2013, Κανονισμός 1024/2013, άρθρο 1, α' υποπαράγραφος, (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL>

¹² Ρόκας Ν., Γκόρτσος Χ., Μικρουλέα Α., Λιβαδά Χ., Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου, 2016, σελ. 148.

2.2 Πεδίο Εφαρμογής άσκησης Μικροπροληπτικής εποπτείας

Στο πεδίο εφαρμογής άσκησης μικροπροληπτικής εποπτείας του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού υπάγονται οι ακόλουθες οντότητες:

- πιστωτικά ιδρύματα,
- “χρηματοδοτικές εταιρείες συμμετοχών” (financial holding companies)¹³, για την άσκηση ενοποιημένης εποπτείας σε τραπεζικούς ομίλους, καθώς και
- “μεικτές χρηματοοικονομικές εταιρείες συμμετοχών” (mixed financial holding companies)¹⁴, όπου η εποπτεία ασκείται σε ομίλους ετερογενών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων με τη συμμετοχή πιστωτικών ιδρυμάτων, αντίστοιχα.

Ως προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα υπαγωγής στην εποπτική αρμοδιότητα της ΕΚΤ ορίστηκε η 1^η Ιανουαρίου 2013 για τα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία έχουν λάβει ή πρόκειται να λάβουν κρατική ενίσχυση, η 1^η Ιουλίου 2013 για τα “συστημικά” πιστωτικά ιδρύματα και η 1^η Ιανουαρίου του 2014 για την υπαγωγή όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν στα κράτη μέλη της ευρωζώνης.

Στο πλαίσιο του ΕΕΜ υπό την άμεση εποπτεία της ΕΚΤ υπάγονται τα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία κρίνονται ως “συστημικά σημαντικά”. Σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό τα κριτήρια που χαρακτηρίζουν ένα πιστωτικό ίδρυμα ως “συστημικά σημαντικό” είναι τα εξής¹⁵:

- Τα πιστωτικά ιδρύματα των οποίων το συνολικό ενεργητικό υπερβαίνει τα 30 δις € ή ο λόγος του ενεργητικού προς το ΑΕΠ του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένα υπερβαίνει το 20%, εκτός αν το ενεργητικό τους είναι μικρότερο από 5 δις €. Επίσης ένα πιστωτικό ίδρυμα δύναται να προταθεί από τις εθνικές εποπτικές αρχές προς την ΕΚΤ ως “σημαντικό” σε σχέση με την

¹³ ΕΕ L 287/29.10.2013, Κανονισμός 1024/2013, άρθρο 2 ορισμοί «χρηματοδοτική εταιρεία συμμετοχών» όπως ορίζεται στο άρθρο 4 παρ. 1, σημ. 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL> (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018)

¹⁴ ΕΕ L 287/29.10.2013, Κανονισμός 1024/2013, άρθρο 2 ορισμοί «μεικτή χρηματοοικονομική εταιρεία συμμετοχών» όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της οδηγίας 2002/87/ΕΚ και του Συμβουλίου, σχετικά με τη συμπληρωματική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων, ασφαλιστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων επενδύσεων χρηματοπιστωτικού ομίλου ετερογενών δραστηριοτήτων. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL> (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018)

¹⁵ ΕΕ L 287/29.10.2013, Κανονισμός 1024/2013, άρθρο 6, σημ. 4 (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL>

εθνική τους οικονομία όμως στην περίπτωση αυτή αρμόδια για την τελική απόφαση είναι η ΕΚΤ.

- Η ΕΚΤ με ίδια πρωτοβουλία έχει το δικαίωμα να χαρακτηρίσει ένα πιστωτικό ίδρυμα ως συστημικά σημαντικό όταν έχει ιδρύσει θυγατρικές σε περισσότερα από ένα κράτη-μέλη και οι διασυννοριακές απαιτήσεις και υποχρεώσεις του πιστωτικού ιδρύματος αποτελούν σημαντικό τμήμα του ισολογισμού του.
- Πιστωτικά ιδρύματα που λαμβάνουν ενίσχυση ή έχουν ζητήσει αντίστοιχη οικονομική βοήθεια από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) ή τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ESM).
- Τα τρία πρώτα συστημικά σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα σε κάθε κράτος μέλος, υπό την προϋπόθεση ότι ειδικές συνθήκες δεν ορίζουν το αντίθετο.

Η αξιολόγηση και ταξινόμηση ενός πιστωτικού ιδρύματος ως σημαντικό ή λιγότερο σημαντικό αποτελεί έργο του ΕΕΜ, η διενέργεια του οποίου πραγματοποιείται μέσω μιας διαδικασίας τακτικής επανεξέτασης για τον προσδιορισμό της τήρησης των κριτηρίων που καθιστούν ένα πιστωτικό ίδρυμα σημαντικό. Όταν ένα πιστωτικό ίδρυμα πληροί τις προϋποθέσεις που το καθιστούν σημαντικό εντάσσεται αυτομάτως υπό την άμεση εποπτεία της ΕΚΤ αντίθετα όταν διαπιστωθεί κατά την αξιολόγηση του ως λιγότερο σημαντικό η εποπτεία μεταβιβάζεται από την ΕΚΤ προς τις ΕΑΑ. Προκειμένου να διαφυλάσσεται η σταθερότητα από συνεχείς εναλλαγές στις εποπτικές αρμοδιότητες μεταξύ της ΕΚΤ και της αντίστοιχης ΕΑΑ, η ταξινόμηση των κατηγοριών γίνεται βάσει ενός μηχανισμού εξισορρόπησης ενώ η μεταπήδηση ενός πιστωτικού ιδρύματος από την κατηγορία του λιγότερο σημαντικού σε σημαντικό εφαρμόζεται εφόσον πληροί τουλάχιστον ένα από τα προαναφερθέντα κριτήρια σε οποιοδήποτε έτος. Αντίθετα η μεταπήδηση ενός σημαντικού πιστωτικού ιδρύματος σε μη σημαντικό πραγματοποιείται εφόσον διαπιστωθεί ότι για τρία τουλάχιστον συναπτά ημερολογιακά έτη δεν πληροί τα ανωτέρω κριτήρια.

2.3 Τα καθήκοντα της ΕΚΤ

Με τη θέσπιση του κανονισμού 1024/2013 του Συμβουλίου η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αναλαμβάνει επιπλέον καθήκοντα που σχετίζονται κυρίως με την μικροπροληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων.

A) Τα βασικά καθήκοντα του ευρωσυστήματος και της ΕΚΤ όπως διατυπώνονται στο άρθρο 127 (2) ΣΛΕΕ αφορούν τη χάραξη και εφαρμογή μιας ενιαίας νομισματικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ανάμεσα στις κύριες αρμοδιότητές της συγκαταλέγονται η διενέργεια πράξεων συναλλάγματος στο πλαίσιο της εφαρμογής της ενιαίας συναλλαγματικής πολιτικής και η προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών.

B) Σύμφωνα με τις διατάξεις της ΣΛΕΕ και του Καταστατικού της ΕΚΤ ορίζονται επιπλέον καθήκοντα στην ΕΚΤ ως εξής:

i) Έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει την έκδοση τραπεζογραμματίων σε ευρώ μέσα στην ευρωζώνη, και να εγκρίνει την ποσότητα των κερμάτων που εκδίδουν τα κράτη μέλη που έχουν νόμισμα το ευρώ.

ii) Να συλλέγει τις απαραίτητες στατιστικές πληροφορίες είτε από τις αρμόδιες εθνικές αρχές είτε από οικονομικούς παράγοντες, με τη συνδρομή των εθνικών κεντρικών τραπεζών.

iii) Να ασκεί να καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος και την παρακολούθηση της συμμόρφωσης των εθνικών κεντρικών τραπεζών σύμφωνα με τις απαγορεύσεις που θεσπίστηκαν με τα άρθρα 123-124 ΣΛΕΕ, στο πλαίσιο λειτουργίας της οικονομικής ένωσης, και το συναφές παράγωγο δίκαιο.¹⁶

Πλέον των βασικών καθηκόντων (άρθρο 127 παρ.2 ΣΛΕΕ) και των λοιπών καθηκόντων βάσει του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 1096/2010 του Συμβουλίου για την μακρο-προληπτική επίβλεψη του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος στο πλαίσιο της λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου (ESRB), η ΕΚΤ αναλαμβάνει και καθήκοντα που αφορούν την μικροπροληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων βάσει του Κανονισμού αριθμ. 1024/2013 του Συμβουλίου. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα νέα καθήκοντα της ΕΚΤ μετά τη θέσπιση του εν λόγω κανονισμού.

¹⁶ Ρόκας Ν., Γκόρτσος Χ., Μικρουλέα Α., Λιβαδά Χ., Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου, 2016, σελ. 178

Πίνακας 1: Τα καθήκοντα της ΕΚΤ μετά την υιοθέτηση του κανονισμού 1024/2013 του Συμβουλίου				
A/A	Κατηγορία Καθηκόντων της ΕΚΤ	Νομική βάση	Εφαρμογή στα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ	Εφαρμογή στα κράτη μέλη με παρέκκλιση
1	Βασικά καθήκοντα	ΣΛΕΕ, άρθρο 127 παρ.2	Ναι	όχι
2	Λοιπά καθήκοντα	Διάφορα άρθρα της ΣΛΕΕ	Ναι	όχι
3	Ειδικά καθήκοντα για τη μακροπροληπτική επίβλεψη του χρηματοπιστωτικού συστήματος	Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1096/2010 του Συμβουλίου (βάσει του άρθρου 127 παρ.6 της ΣΛΕΕ)	Ναι	Ναι
4	Ειδικά καθήκοντα για τη μικροπροληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων (νέο)	Κανονισμός 1024/2013 του Συμβουλίου (βάσει του άρθρου 127, παρ. 6, της ΣΛΕΕ)	Ναι	Εφόσον έχει καθιερωθεί «στενή συνεργασία»

Πηγή: Η πορεία προς την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση (Χρ. Γκόρτσος, 2014)

2.4 Ειδικά καθήκοντα

Η ανάληψη ειδικών καθηκόντων από την ΕΚΤ περιλαμβάνει ένα ευρύ πλαίσιο τόσο μικρο-προληπτικής εποπτείας και ρυθμιστικής παρέμβασης των πιστωτικών ιδρυμάτων όσο και μακρο-προληπτικής εποπτείας. Τα επιμέρους ειδικά καθήκοντα που αναλύονται στη συνέχεια περιλαμβάνουν:

- Ειδικά καθήκοντα αναφορικά με πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν σε συμμετέχοντα κράτη μέλη.
- Ειδικά καθήκοντα αναφορικά με υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν σε μη συμμετέχοντα κράτη μέλη.
- Ειδικά καθήκοντα αναφορικά με πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν σε μη συμμετέχοντα κράτη μέλη.

2.4.1 Ειδικά καθήκοντα αναφορικά με Π.Ι. που εδρεύουν σε συμμετέχοντα κράτη μέλη

Η ΕΚΤ έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα για την άσκηση προληπτικής εποπτείας να εκτελεί ειδικά καθήκοντα όσον αφορά πιστωτικά ιδρύματα τα οποία είναι εγκατεστημένα σε συμμετέχοντα κράτη μέλη. Τα καθήκοντα αυτά περιλαμβάνουν:

- Τη χορήγηση αδείας σε πιστωτικά ιδρύματα και ανάκληση αυτής.
- Την εκτέλεση των καθηκόντων των εθνικών εποπτικών αρχών κατ' εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου αναφορικά με την ελεύθερη εγκατάσταση και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών από πιστωτικά ιδρύματα.
- Την αξιολόγηση γνωστοποιήσεων για την απόκτηση και διάθεση ειδικών συμμετοχών σε πιστωτικά ιδρύματα.
- Την άσκηση μικρο-προληπτικής εποπτείας στα πιστωτικά ιδρύματα όσον αφορά απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας στους τομείς αναφορικά με την κεφαλαιακή επάρκεια, την τιτλοποίηση, των ορίων μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων, της ρευστότητας, της μόχλευσης καθώς επίσης και απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων και δημοσιοποίησης των ανωτέρω πληροφοριών.
- Τη διασφάλιση της συμμόρφωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων με τις απαιτήσεις του ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου, οι οποίες υποχρεώνουν τα πιστωτικά ιδρύματα να διαθέτουν άρτιες ρυθμίσεις διακυβέρνησης. Συμπληρωματικά τα πρόσωπα τα οποία είναι υπεύθυνα για τη οργάνωση και τη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων οφείλουν να διαθέτουν ήθος και υψηλές ικανότητες διαχείρισης. Επίσης, σημαντική θεωρείται η λειτουργία του μηχανισμού εσωτερικού ελέγχου και οι πολιτικές που εφαρμόζονται για την εκτίμηση τόσο του κινδύνου όσο και της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Τη διενέργεια ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ('stress-tests') προκειμένου να προσδιορισθεί κατά πόσο οι ρυθμίσεις, οι στρατηγικές διαδικασίες και οι μηχανισμοί που εφαρμόζουν τα πιστωτικά ιδρύματα και τα ίδια κεφάλαια που διαθέτουν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν την υγιή διαχείριση και την αποφυγή των κινδύνων. Βάσει των αποτελεσμάτων που προκύπτουν η ΕΚΤ μπορεί να προβεί στην επιβολή απαιτήσεων πρόσθετων ιδίων κεφαλαίων, δημοσιοποίησης στοιχείων, υποχρεώσεων ρευστότητας

καθώς και άλλων μέτρων σύμφωνα με τις διατάξεις του ευρωπαϊκού τραπεζικού δικαίου.

- Όσον αφορά την άσκηση ενοποιημένης εποπτείας τραπεζικών ομίλων η ΕΚΤ είναι αρμόδια για την άσκηση εποπτείας σε ενοποιημένη βάση επί των μητρικών επιχειρήσεων πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς και άλλων χρηματοδοτικών εταιρειών συμμετοχών και μεικτών χρηματοοικονομικών εταιρειών συμμετοχών οι οποίες είναι εγκατεστημένες σε συμμετέχον κράτος μέλος. Επιπλέον συμμετέχει στην άσκηση ενοποιημένης εποπτείας σε σώματα εποπτών, με την επιφύλαξη της συμμετοχής εθνικών αρμοδίων αρχών σε αυτά τα σώματα με την ιδιότητα του παρατηρητή, όσον αφορά μητρικές μη εγκατεστημένες σε συμμετέχον κράτος μέλος.
- Τη συμμετοχή της ΕΚΤ στη συμπληρωματική εποπτεία ομίλων ετερογενών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων (ΟΕΧΔ) - financial conglomerates), που αφορά την άσκηση εποπτείας σε πιστωτικά ιδρύματα που συμμετέχουν σε αυτούς και την ανάληψη καθηκόντων σε ρόλο συντονιστή όταν η ΕΚΤ ορίζεται ως συντονιστής για έναν ΟΕΧΔ σύμφωνα με τις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου.
- Την εκτέλεση εποπτικών καθηκόντων όσον αφορά τα σχέδια ανάκαμψης και την έγκαιρη παρέμβαση σε πιστωτικά ιδρύματα που δεν πληρούν τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας.
- Άσκηση καθηκόντων μακρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης υποχρεώνοντας τα πιστωτικά ιδρύματα να τηρούν κεφαλαιακά αποθέματα επιπλέον των βασικών κεφαλαιακών απαιτήσεων σύμφωνα με τις ρυθμιστικές διατάξεις μακροπροληπτικής εποπτείας που ισχύουν στο ευρωπαϊκό τραπεζικό δίκαιο.

2.4.2 Ειδικά καθήκοντα αναφορικά με υποκαταστήματα Π.Ι. που εδρεύουν σε μη συμμετέχοντα κράτη μέλη

Τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν την έδρα τους σε μη συμμετέχον κράτος μέλος και ιδρύουν υποκαταστήματα ή παρέχουν ελεύθερα τις υπηρεσίες τους σε συμμετέχον κράτος μέλος, η ΕΚΤ ασκεί όλα τα προαναφερθέντα ειδικά καθήκοντα για τα οποία είναι αρμόδιες οι εθνικές αρμόδιες αρχές σύμφωνα με τις διατάξεις του ευρωπαϊκού τραπεζικού δικαίου.

2.4.3 Ειδικά καθήκοντα αναφορικά με Π.Ι. που εδρεύουν σε μη συμμετέχοντα κράτη μέλη

Όσον αφορά πιστωτικά ιδρύματα που έχουν την έδρα τους σε μη συμμετέχον κράτος μέλος δίδεται η δυνατότητα να υπάγονται υπό την εποπτεία της ΕΚΤ εφόσον το επιθυμεί το μη συμμετέχον κράτος μέλος. Στην περίπτωση αυτή η ΕΚΤ διατηρεί στενή συνεργασία με τις αρμόδιες εποπτικές αρχές που παρέχουν σ' αυτή όλες τις απαραίτητες πληροφορίες προκειμένου να ασκεί τα καθήκοντά της.

2.5 Άσκηση Μακροπροληπτικής εποπτείας

Στα πλαίσια της άσκησης μακροπροληπτικής εποπτείας η ΕΚΤ εφαρμόζει τις πολιτικές και τα κατάλληλα εργαλεία με σκοπό την αντιμετώπιση συστημικών ή μακροπροληπτικών κινδύνων. Για το σκοπό αυτό είτε ασκεί η ίδια τα καθήκοντά της λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση του κινδύνου αποσταθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος είτε συνεργάζεται στενά με τις εθνικές αρμόδιες αρχές ή εντεταλμένες αρμόδιες αρχές των συμμετεχόντων κρατών μελών. Αναλυτικότερα, οι εθνικές αρμόδιες αρχές ή εντεταλμένες αρχές μπορούν να απαιτούν από τα πιστωτικά ιδρύματα να διατηρούν κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας στο επίπεδο που ορίζει η ενωσιακή νομοθεσία, έπειτα από τη σύμφωνη γνώμη της ΕΚΤ ή να ζητούν από την ίδια την ΕΚΤ να ενεργήσει για την αντιμετώπιση μιας ιδιαίτερης οικονομικής κατάστασης που υφίσταται το κράτος μέλος της. Η ΕΚΤ λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, την οικονομική κατάσταση και τον οικονομικό κύκλο σε μεμονωμένα κράτη μέλη ή μέρη αυτών δύναται να εφαρμόζει υψηλότερες απαιτήσεις μακροπροληπτικής εποπτείας. Οι εφαρμοζόμενες απαιτήσεις αφορούν υψηλότερα κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας από την πλευρά των πιστωτικών ιδρυμάτων σε σχέση με το προβλεπόμενο επίπεδο της ενωσιακής νομοθεσίας επιπλέον των απαιτήσεων των ιδίων κεφαλαίων των αποθεμάτων ασφαλείας συμπεριλαμβανομένων των ποσοστών αντικυκλικών αποθεμάτων ασφαλείας και την εφαρμογή αυστηρότερων μέτρων σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013 και της οδηγίας 2013/36/ΕΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ Π.Ι. ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΕΕΜ

3.1 Η λειτουργία του ΕΕΜ

Ο ΕΕΜ, ο οποίος λειτούργησε επισήμως από το Νοέμβριο του 2014, ορίζεται ως «το σύστημα χρηματοπιστωτικής εποπτείας», συγκροτείται από την ΕΚΤ και τις εθνικές αρμόδιες αρχές (ΕΕΑ) και αποτελεί το επόμενο βήμα στην πορεία για μια μεγαλύτερη ευρωπαϊκή εναρμόνιση. Ο ΕΕΜ υπεύθυνος για την προληπτική εποπτεία του συνόλου των πιστωτικών ιδρυμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών έρχεται να συνδυάσει τα πλεονεκτήματα, την ικανότητα και την εμπειρία πολλών χρόνων εποπτικού έργου των εθνικών αρμοδίων αρχών με τις ευρείς εξειδικευμένες γνώσεις που διαθέτει η ΕΚΤ στον τομέα των μακροοικονομικών πολιτικών και της ανάλυσης της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Σκοπό έχει να διαφυλάξει την ασφάλεια της ευρωστίας του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, να ενισχύσει την χρηματοπιστωτική ολοκλήρωση και τη διασφάλιση συνεπούς εποπτείας. Κατά την άσκηση εποπτείας βασίζεται σε κοινά αποδεκτές αρχές και πρότυπα με στόχο να διασφαλίσει ότι η πολιτική της ΕΕ εφαρμόζεται με συνέπεια και αποτελεσματικότητα και ότι τα πιστωτικά ιδρύματα υπόκεινται σε εποπτεία υψίστης ποιότητας. Η ΕΚΤ είναι υπεύθυνη για την αποτελεσματική και συνεπή λειτουργία του νέου συστήματος χρηματοπιστωτικής εποπτείας και επιβλέπει τη λειτουργία του συστήματος βάσει του καταμερισμού των αρμοδιοτήτων μεταξύ ΕΚΤ και εθνικών εποπτικών αρχών¹⁷. Ο διαχωρισμός αυτός προκύπτει από την ταξινόμηση των πιστωτικών ιδρυμάτων των Κρατών-Μελών σε συστημικά “σημαντικά” και “λιγότερο σημαντικά”. Σύμφωνα με αυτόν η ΕΚΤ εποπτεύει άμεσα τις σημαντικές τράπεζες ενώ οι ΕΕΑ αναλαμβάνουν την εποπτεία των λιγότερο σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων.¹⁸

Ο ΕΕΜ συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωομάδα, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) στο πλαίσιο των αντίστοιχων

¹⁷ΕΕ L 287/29.10.2013, Κανονισμός (ΕΕ) αριθμ.1024/2013, άρθρο 6 (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL>

¹⁸ Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, (2014,) σελ. 4 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018) <https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411.el.pdf>

αρμοδιοτήτων τους. Επιπλέον μεριμνά για την συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και άλλους διεθνείς φορείς και αρμόδιους για τον καθορισμό προτύπων.¹⁹

3.2 Οι αρχές που διέπουν την άσκηση εποπτείας του ΕΕΜ

Οι αρχές του ΕΕΜ για την εποπτεία των Πιστωτικών Ιδρυμάτων, συνιστούν καθοριστικό παράγοντα στη λειτουργία του συστήματος χρηματοπιστωτικής εποπτείας, διέπουν οποιαδήποτε ενέργεια σε επίπεδο ΕΚΤ ή σε εθνικό επίπεδο, και συντελούν στην αποτελεσματική λειτουργία του εποπτικού του ρόλου. Έργο του ΕΕΜ είναι η καθοδήγηση της ΕΚΤ και των ΕΑΑ στην εκτέλεση των καθηκόντων τους με βάση τις ακόλουθες αρχές:

Αρχή 1 - Χρήση βέλτιστων πρακτικών

Οι σύγχρονες πρακτικές και διαδικασίες εποπτείας που ακολουθεί ο ΕΕΜ αξιοποιώντας παράλληλα την εμπειρία των εποπτικών αρχών διαφόρων κρατών διασφαλίζει την ασφάλεια και την ευρωστία του τραπεζικού τομέα. Οι επαναλαμβανόμενοι έλεγχοι και πρακτικές της εφαρμοζόμενης διαδικασίας που ακολουθείται συντελούν στον εντοπισμό των σημείων που χρήζουν βελτίωση έτσι ώστε να αποφεύγεται ο κίνδυνος.

Αρχή 2 - Ακεραιότητα και αποκέντρωση

Ο ΕΕΜ κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του αξιοποιεί την εμπειρία και τους πόρους των ΕΑΑ και επωφελείται από τις κεντρικές διεργασίες και διαδικασίες προκειμένου να διασφαλίσει τη συνέπεια του εποπτικού αποτελέσματος. Επιτυγχάνει υψηλής ποιότητας εποπτεία καθώς λαμβάνει ενοποιημένη γνώση επί των πιστωτικών ιδρυμάτων διότι συγκεντρώνει λεπτομερή πληροφόρηση ως προς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά και αξιόπιστη πληροφόρηση ως προς τα ποσοτικά στοιχεία. Μέσω των αποκεντρωμένων διαδικασιών και την συνεχή ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στην ΕΚΤ και τις ΕΑΑ διατηρείται η ενότητα του εποπτικού συστήματος, η αποφυγή διπλής εκτέλεσης εργασιών και η εγγύτητα των εθνικών εποπτικών αρχών με τα εποπτευόμενα πιστωτικά ιδρύματα.

¹⁹ Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, (2014) , σελ.4 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidetobankingsupervision201411.el.pdf>

Αρχή 3 - Ομοιογένεια στο εσωτερικό του ΕΕΜ

Όλες οι αρχές και οι διαδικασίες άσκησης εποπτείας εφαρμόζονται στο σύνολο των πιστωτικών ιδρυμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών με τον πλέον κατάλληλο εναρμονισμένο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η συνέπεια των εποπτικών ενεργειών, η αποφυγή στρεβλώσεων ως προς τη μεταχείριση και ο κατακερματισμός.

Αρχή 4 - Συμβατότητα με την ενιαία αγορά

Ο ΕΕΜ μέσα από ένα ευρύ πεδίο αρμοδιοτήτων εφαρμόζει ολοκληρωμένη εποπτεία, συμμορφώνεται ως προς το ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων, φροντίζει για την περαιτέρω ανάπτυξη αυτού, βοηθώντας με αυτόν τον τρόπο στην καλύτερη αντιμετώπιση των συστημικών κινδύνων. Επιπλέον μέσω του κανονισμού του ΕΕΜ, η ΕΚΤ με την άσκηση των εποπτικών καθηκόντων της, συμβάλλει στην περαιτέρω ενδυνάμωση της διαδικασίας σύγκλισης στην ενιαία αγορά.

Αρχή 5 - Ανεξαρτησία και λογοδοσία

Τα εποπτικά καθήκοντα του ΕΕΜ ως προς τα συμμετέχοντα κράτη μέλη ασκούνται με ανεξάρτητο τρόπο και υπόκειται σε προδιαγραφές δημοκρατικής λογοδοσίας τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και εθνικό επίπεδο. Η ανεξαρτησία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που αφορά την άσκηση των βασικών καθηκόντων του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) προβλέπεται στο άρθρο 127(2) της ΣΛΕΕ αλλά και στο καταστατικό της και διακρίνεται σε λειτουργική, θεσμική, προσωπική και οικονομική²⁰. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 19 του κανονισμού, «η ΕΚΤ κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που της ανατίθενται με τον παρόντα κανονισμό και οι αρμόδιες εθνικές αρχές εντός του ΕΕΜ οφείλουν να ενεργούν ανεξάρτητα. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της Διευθύνουσας Επιτροπής έχουν την υποχρέωση να ενεργούν ανεξάρτητα και αντικειμενικά προς το συμφέρον της ΕΕ συνολικά και δεν επιτρέπεται να ζητούν ούτε να δέχονται οδηγίες από θεσμικά όργανα ή οργανισμούς της ΕΕ, από οποιαδήποτε κυβέρνηση κράτους μέλους ή από άλλο δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα»²¹.

²⁰ Ρόκας Ν., Γκόρτσος Χ., Μικρουλέα Α., Λιβαδά Χ., Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου, 2016, σελ. 161

²¹ ΕΕ L 287/29.10.2013, Κανονισμός (ΕΕ) αριθμ.1024/2013, άρθρο 19 (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL>

Παρά την ανεξαρτησία που είθισται να απολαμβάνει η ΕΚΤ είναι υποχρεωμένη να λογοδοτεί στα θεσμικά όργανα και στα εθνικά κοινοβούλια για τις πράξεις της καθώς το αντίθετο θα συνιστούσε ένα σημαντικό έλλειμα δημοκρατίας. Σύμφωνα με το άρθρο 20 του παρόντος κανονισμού η ΕΚΤ έχει την υποχρέωση να υποβάλλει ετήσια έκθεση σχετικά με την εκτέλεση των καθηκόντων της στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, την Επιτροπή και την Ευρωομάδα. Η ΕΚΤ, επίσης, έχει την υποχρέωση να διαβιβάζει ταυτόχρονα την εν λόγω έκθεση προς τα εθνικά κοινοβούλια, των συμμετεχόντων κρατών μελών, τα οποία με τη σειρά τους μπορούν να απευθύνουν προς την ΕΚΤ αιτιολογημένες παρατηρήσεις που αφορούν τα εποπτικά της καθήκοντα.

Αρχή 6 - Προσέγγιση βάσει κινδύνου

Ο ΕΕΜ λαμβάνοντας υπόψη τον βαθμό της ζημίας που μπορεί να προκαλέσει η χρεωκοπία ενός πιστωτικού ιδρύματος στην χρηματοπιστωτική σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, ασκεί εποπτεία βάσει του κινδύνου. Εφόσον κρίνει ότι ένα πιστωτικό ίδρυμα παρουσιάζει ζημίες, οι οποίες θα μπορούσαν να προκαλέσουν την χρεωκοπία του, απειλώντας παράλληλα την ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική σταθερότητα, τίθεται στο πλαίσιο εντατικότερης εποπτείας και παρακολούθησης έως ότου περιοριστεί ο κίνδυνος σε αποδεκτό επίπεδο. Η προσέγγιση βάσει κινδύνου διασφαλίζει ότι η αποτελεσματικότερη διαχείριση των εποπτικών πόρων στηρίζει και ενισχύει την χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Αρχή 7 – Αναλογικότητα

Κατά την άσκηση εποπτείας του ΕΕΜ τηρείται η αρχή της αναλογικότητας. Σύμφωνα με αυτή οι εφαρμοζόμενες εποπτικές πρακτικές πραγματοποιούνται βάσει του προφίλ κινδύνου των εποπτευόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι διαθέσιμοι εποπτικοί πόροι κατανέμονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ενώ η ένταση της εποπτείας ποικίλει μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων που τείνει να εξαρτάται από την συστημική σημασία και το προφίλ κινδύνου που παρουσιάζουν. Εντούτοις μεγαλύτερη έμφαση δίνεται στους μεγάλους και πολύπλοκους συστημικούς ομίλους και τις θυγατρικές αυτών.

Αρχή 8 - Επαρκή επίπεδα εποπτικής δραστηριότητας για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα

Ο ΕΕΜ θέτει ελάχιστα επίπεδα εποπτικής δραστηριότητας για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα και ένα επαρκές επίπεδο συνεργασίας με όλα τα πιστωτικά ιδρύματα ανεξάρτητα του εκτιμώμενου κινδύνου χρεωκοπίας. Επίσης δύναται να κατηγοριοποιεί τα πιστωτικά ιδρύματα σε κατηγορίες ανάλογα με τον αντίκτυπο που θα είχε μια πιθανή χρεωκοπία τους στην ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική σταθερότητα και ορίζεται ένα ελάχιστο επίπεδο συνεργασίας για κάθε κατηγορία²².

Αρχή 9 - Αποτελεσματικά και έγκαιρα διορθωτικά μέτρα

Ο ΕΕΜ εγγυάται μέσω της προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων τη διασφάλιση της ευρωστίας και της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η εποπτική λειτουργία του ΕΕΜ συμβάλει όχι μόνο στην αξιολόγηση των πιστωτικών ιδρυμάτων αλλά και τον εντοπισμό των επικίνδυνων προς πτώχευση πιστωτικών ιδρυμάτων. Στην συνέχεια επιχειρεί άμεση επέμβαση λαμβάνοντας διαρθρωτικά μέτρα προκειμένου να περιοριστούν οι δυνητικές ζημίες στο χρηματοπιστωτικό σύστημα ενεργοποιώντας ταυτόχρονα όλους τους απαιτούμενους μηχανισμούς για την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων, όπως προβλέπεται από την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία.

3.3 Η δομή του ΕΕΜ

3.3.1 Εποπτικό Συμβούλιο

Σύμφωνα με το άρθρο 26 του Κανονισμού (ΕΕ) 1024/2013, τον σχεδιασμό και την εκτέλεση των εποπτικών καθηκόντων που ανατίθενται στην ΕΚΤ αναλαμβάνει πλήρως ένα εσωτερικό όργανο, το Εποπτικό Συμβούλιο. Το Εποπτικό Συμβούλιο αναλαμβάνει πλήρως τις προπαρασκευαστικές εργασίες για τα εποπτικά καθήκοντα που ανατίθεται στην ΕΚΤ και προτείνει ολοκληρωμένα σχέδια αποφάσεων προς

²² Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, (2014), σελ. 9 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411.el.pdf>

έγκριση στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ²³. Όσον αφορά τη σύνθεση των μελών του Εποπτικού Συμβουλίου αποτελείται από:

- Τον Πρόεδρο, ο οποίος δεν αποτελεί μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ, επιλέγεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ, το οποίο ακολούθως υποβάλλει την πρόταση προς έγκριση του διορισμού του, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Επιλέγεται με ανοικτή διαδικασία επιλογής μεταξύ ατόμων αναγνωρισμένου κύρους και πείρας σε τραπεζικά και χρηματοπιστωτικά ζητήματα και έχει θητεία πέντε ετών μη ανανεώσιμη²⁴.
- Τον Αντιπρόεδρο, ο οποίος επιλέγεται μεταξύ των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ. Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ υποβάλλει την πρόταση προς έγκριση "αντιπροέδρου" στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.
- Τέσσερις εκπροσώπους της ΕΚΤ, οι οποίοι διορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ.
- Έναν εκπρόσωπο από κάθε αρμόδια εθνική αρχή σε κάθε συμμετέχον Κράτος-Μέλος του ΕΕΜ.

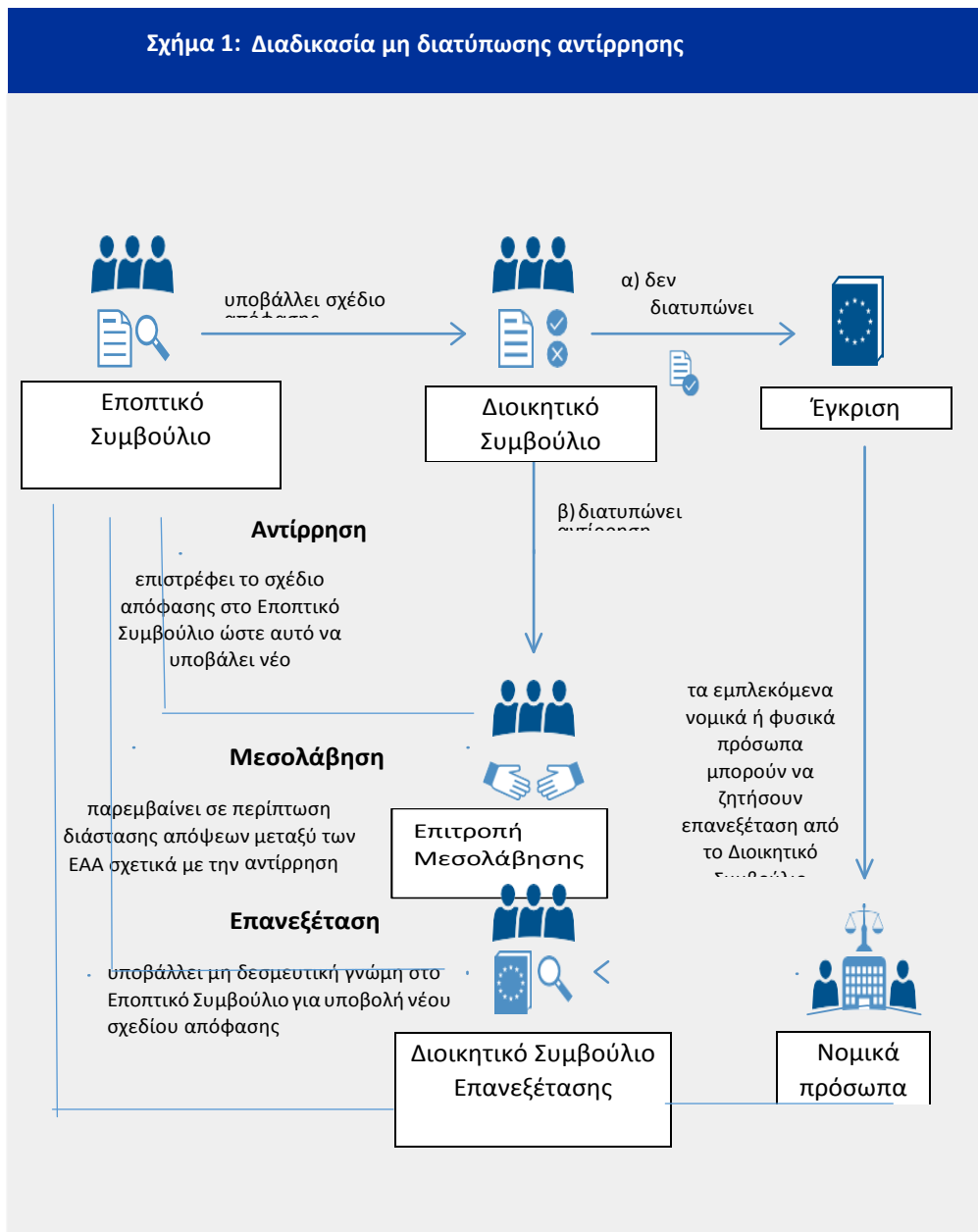
Σύμφωνα με τον κανονισμό ΕΕΜ, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ είναι αρμόδιο για τη θέσπιση εσωτερικών κανόνων σχετικά με τον λεπτομερή καθορισμό της σχέσης του με το Εποπτικό Συμβούλιο. Πιο συγκεκριμένα το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ, τον Ιανουάριο του 2014, τροποποίησε τον εσωτερικό κανονισμό της στον οποίο καθορίστηκε η σχέση μεταξύ των δύο οργάνων της ΕΚΤ. Το Εποπτικό Συμβούλιο εφαρμόζει τον δικό του εσωτερικό κανονισμό, τον οποίο ενέκρινε τον Μάρτιο του 2014, σε συνδυασμό με τον αναθεωρημένο εσωτερικό κανονισμό της ΕΚΤ. Η λήψη αποφάσεων από το Εποπτικό Συμβούλιο γίνεται βάσει της "διαδικασίας μη διατύπωσης αντίρρησης" όπως παρατηρούμε στο σχήμα που ακολουθεί. Κάθε προτεινόμενη απόφαση θεωρείται εγκριθείσα, εφόσον δεν έχει διατυπωθεί αντίρρηση από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ εντός συγκεκριμένης χρονικής διάρκειας (δέκα εργάσιμων ημερών). Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει τη

²³ ΕΕ L 287/29.10.2013, Κανονισμός (ΕΕ) αριθμ.1024/2013, άρθρο 26 (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL>

²⁴ ΕΕ L 287/29.10.2013, Κανονισμός (ΕΕ), αριθμ.1024/2013, άρθρο 26, σημ.3 (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL>

δυνατότητα να εγκρίνει ή να διατυπώνει αντιρρήσεις, δεν δύναται όμως να τροποποιεί σχέδια αποφάσεων.

Επιπροσθέτως τα μέλη του Εποπτικού Συμβουλίου καθώς και οι λοιποί συμμετέχοντες στις συνεδριάσεις του, είναι υποχρεωμένοι να τηρούν ένα κώδικα συμπεριφοράς, ο οποίος θέτει ένα πλαίσιο αυστηρών δεοντολογικών κανόνων που πρέπει να τηρούνται ώστε να αντιμετωπίζονται πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων.

Πηγή: (ΕΚΤ) Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας (2014)

3.3.2 Διευθύνουσα Επιτροπή

Υποστηρικτικό ρόλο έχει η Διευθύνουσα Επιτροπή στο Συμβούλιο Εποπτών η οποία μεριμνά κυρίως για την προετοιμασία των συνεδριάσεων και την υποστήριξη των δραστηριοτήτων του. Η Διευθύνουσα Επιτροπή δεν έχει εξουσίες λήψης αποφάσεων. Σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό της ΕΚΤ συγκροτείται από τα εξής μέλη:

- Τον Πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του Εποπτικού Συμβουλίου.
- Έναν εκπρόσωπο της ΕΚΤ.
- Πέντε μέλη των εθνικών εποπτικών αρχών η θητεία των οποίων είναι μονοετής.

Για τη διασφάλιση κατάλληλης ισορροπίας και εναλλαγής μεταξύ των ΕΑΑ, οι ΕΑΑ κατανέμονται σε τέσσερις ομάδες, η κατάταξη των οποίων βασίζεται στο συνολικό ενοποιημένο ενεργητικό του τραπεζικού τομέα των επιμέρους χωρών. Σύμφωνα μ' αυτή ένα μέλος από κάθε ομάδα θα πρέπει να υπάρχει πάντα στη σύνθεση της Διευθύνουσας Επιτροπής.²⁵

3.3.3 Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης

Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης συστάθηκε, σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΕΜ, με σκοπό την εσωτερική επανεξέταση των αποφάσεων που λαμβάνει η ΕΚΤ κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της. Τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης αποτελούν πέντε ανεξάρτητα πρόσωπα υψηλού κύρους και δύο αναπληρωματικά από τα κράτη μέλη, τα οποία δεν εργάζονται στην ΕΚΤ ή εθνική αρμόδια αρχή. Όλα τα μέλη διορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ έπειτα από δημόσια πρόσκληση εκδήλωση ενδιαφέροντος. Το πεδίο της εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης αφορά τη διαδικαστική και ουσιαστική συμμόρφωση της απόφασης προς τον παρόντα κανονισμό. Σύμφωνα με τον ισχύον κανονισμό²⁶:

²⁵ “Ετήσια Έκθεση της ΕΚΤ για την εποπτική δραστηριότητα 2014”, σελ.20 (τελευταία πρόσβαση 7/8/2018) <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/publications/annual-report/html/ssm.ar2015.el.html#IDofChapter2>

²⁶ ΕΕ L 287/29.10.2013, Κανονισμός (ΕΕ), αριθμ.1024/2013, άρθρο 24, σημ.5-11 (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL>

- Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δύναται να ζητήσει εσωτερική διοικητική επανεξέταση απόφασης που έχει ληφθεί από την ΕΚΤ η οποία του απευθύνεται ή το αφορά άμεσα και μεμονωμένα.
- Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης γνωμοδοτεί εντός περιόδου ανάλογης με το επείγον του θέματος και το πολύ εντός δυο μηνών από την παραλαβή της αίτησης και την παραπέμπει στο Εποπτικό Συμβούλιο για προετοιμασία νέου σχεδίου απόφασης.
- Το Εποπτικό Συμβούλιο λαμβάνει υπόψη τη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης και υποβάλλει τάχιστα νέο σχέδιο απόφασης στο ΔΣ.
- Το νέο σχέδιο απόφασης καταργεί την αρχική απόφαση, την αντικαθιστά με απόφαση πανομοιότυπου περιεχομένου ή την αντικαθιστά με τροποποιημένη απόφαση.
- Το νέο σχέδιο απόφασης θεωρείται ότι εγκρίνεται, εκτός εάν το ΔΣ εκφράσει αντίρρηση εντός ανώτατου χρονικού διαστήματος δέκα (10) εργάσιμων ημερών.

Όσον αφορά το κόστος της επανεξέτασης η ΕΚΤ έχει καταρτίσει μεθοδολογία υπολογισμού των δαπανών του κόστους επανεξέτασης το οποίο βαρύνει τον προσφυγέντα. Οι αιτούντες απαλλάσσονται από την επιβάρυνση της συγκεκριμένης δαπάνης μόνο όταν το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ καταργήσει ή τροποποιήσει την αρχική του απόφαση.

3.3.4 Επιτροπή Μεσολάβησης

Η ΕΚΤ εγκρίνει και δημοσιοποιεί κανονισμό για την σύσταση Επιτροπής Μεσολάβησης, η οποία έχει σκοπό να διασφαλίσει το διαχωρισμό μεταξύ των καθηκόντων νομισματικής πολιτικής και εποπτικών καθηκόντων. Έργο της Επιτροπής Μεσολάβησης είναι να παρεμβαίνει όταν υπάρχει διάσταση απόψεων μεταξύ των εμπλεκόμενων εποπτικών αρχών των συμμετεχόντων κρατών μελών σχετικά με αντιρρήσεις του Διοικητικού Συμβουλίου επί σχεδίων αποφάσεων του Εποπτικού Συμβουλίου. Η εν λόγω Επιτροπή αποτελείται από ένα μέλος από κάθε κράτος μέλος συμμετοχής της ΕΕ. Τα μέλη της απαρτίζονται από μέλη του

Διοικητικού και του Εποπτικού Συμβουλίου και αποφασίζουν με απλή πλειοψηφία δηλαδή κάθε μέλος της έχει δικαίωμα μιας ψήφου.

3.4 Οργάνωση εποπτικών μονάδων του ΕΕΜ

Η λειτουργική δομή του ΕΕΜ συγκροτείται από τέσσερις ειδικές Γενικές Διευθύνσεις (ΓΔ) μέσω των οποίων διενεργείται η άσκηση προληπτικής εποπτείας. Η αποτελεσματικότητα της εποπτείας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη βέλτιστη συνεργασία και το συντονισμό μεταξύ των Γενικών Διευθύνσεων εποπτείας και των αρμοδίων εποπτικών αρχών. Οι Γενικές Διευθύνσεις διακρίνονται ως εξής:

- Γενική Διεύθυνση Μικροπροληπτικής Εποπτείας I και II που έχουν ως αντικείμενο την άμεση εποπτεία των σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων. Η Γενική Διεύθυνση I είναι υπεύθυνη για τα “πιο σημαντικά” συστημικά πιστωτικά ιδρύματα (ομίλους), τα οποία ανέρχονται περίπου σε τριάντα (30), ενώ η (ΓΔ) II αναλαμβάνει την εποπτεία των υπολοίπων “σημαντικών” συστημικών πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία ανέρχονται περίπου σε ενενήντα (90).
- Γενική Διεύθυνση Μικροπροληπτικής Εποπτείας III, η οποία είναι υπεύθυνη για την επίβλεψη των εποπτικών πρακτικών που εφαρμόζουν οι αρμόδιες εποπτικές αρχές στα “λιγότερο σημαντικά” πιστωτικά ιδρύματα.
- Γενική Διεύθυνση Μικροπροληπτικής Εποπτείας IV, αρμόδια για την εκτέλεση οριζόντιων και εξειδικευμένων καθηκόντων προς όλα τα πιστωτικά ιδρύματα (σημαντικά και λιγότερο σημαντικά) στο πλαίσιο του ΕΕΜ. Επιπλέον παρέχει εξειδικευμένη εμπειρογνωμοσύνη σε ειδικότερα θέματα εποπτείας, όπως οι επιτόπιες επιθεωρήσεις και τα εσωτερικά υποδείγματα²⁷.

Το έργο του Εποπτικού Συμβουλίου επικουρείται από ειδική γραμματεία η οποία μεριμνά μεταξύ άλλων για την προετοιμασία των συνεδριάσεων, για τη διασφάλιση της πληρότητας της νομικής βάσης των αποφάσεων και τη συμμόρφωση προς τις νομικές απαιτήσεις, τη σύνταξη και καταγραφή ημερήσιων διατάξεων, πρακτικών, αποφάσεων καθώς και για συντονισμό της προετοιμασίας της Ετήσιας Έκθεσης της ΕΚΤ. Επίσης στη βασική οργανωτική δομή του ΕΕΜ περιλαμβάνονται και οι “κοινές υπηρεσίες” της ΕΚΤ, υπηρεσίες που ήδη υφίστανται και λειτουργούν στο πλαίσιο της άσκησης της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν τους ανθρώπινους πόρους, την οργάνωση, τον προϋπολογισμό, τα πληροφοριακά

²⁷ Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, σελ. 16 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411.el.pdf>

συστήματα, τις επικοινωνίες, τον εσωτερικό έλεγχο, τις εγκαταστάσεις καθώς και τις νομικές και στατιστικές υπηρεσίες. Το μοντέλο των “κοινών υπηρεσιών” υιοθέτησε η ΕΚΤ προκειμένου να αποφευχθούν ενδεχόμενα διπλής εκτέλεσης εργασιών. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η οργάνωση των εποπτικών μονάδων του ΕΕΜ.

Πίνακας 2 : Οργάνωση των εποπτικών μονάδων του ΕΕΜ στην ΕΚΤ

Άμεση εποπτεία		Έμμεση εποπτεία	Οριζόντια εποπτεία & εξειδικευμένη εμπειρογνομosύνη	Γραμματεία
Μικροπρωληπτική Εποπτεία I	Μικροπρωληπτική Εποπτεία II	Μικροπρωληπτική Εποπτεία III	Μικροπρωληπτική Εποπτεία IV	Γραμματεία του Εποπτικού Συμβουλίου
<ul style="list-style-type: none"> Εποπτεία σημαντικών τραπεζών I Εποπτεία σημαντικών τραπεζών II Εποπτεία σημαντικών τραπεζών III Εποπτεία σημαντικών τραπεζών IV Εποπτεία σημαντικών τραπεζών V Εποπτεία σημαντικών τραπεζών VI Εποπτεία σημαντικών τραπεζών VII 	<ul style="list-style-type: none"> Εποπτεία σημαντικών τραπεζών VIII Εποπτεία σημαντικών τραπεζών IX Εποπτεία σημαντικών τραπεζών X Εποπτεία σημαντικών τραπεζών XI Εποπτεία σημαντικών τραπεζών XII Εποπτεία σημαντικών τραπεζών XIII Εποπτεία σημαντικών τραπεζών XIV Εποπτεία σημαντικών τραπεζών XV 	<ul style="list-style-type: none"> Εποπτική επίβλεψη και σχέσεις με τις ΕΑΑ Θεσμική και τομεακή επίβλεψη Ανάλυση και μεθοδολογική υποστήριξη 	<ul style="list-style-type: none"> Αδειοδότηση Κεντρική διαχείριση επτόπων επθεωρήσεων Διαχείριση κρίσεων Επιβολή κυρώσεων Ανάπτυξη μεθοδολογίας και προτύπων Σχεδιασμός και συντονισμός προγραμμάτων εποπτικής εξέτασης Εποπτικές πολιτικές Διασφάλιση ποιότητας Εποπτικού έργου Ανάλυση κινδύνων Εσωτερικά υποδείγματα 	<ul style="list-style-type: none"> Διαδικασία λήψης αποφάσεων Πολιτική λήψης αποφάσεων

Πηγή: (ΕΚΤ) Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας (2014)

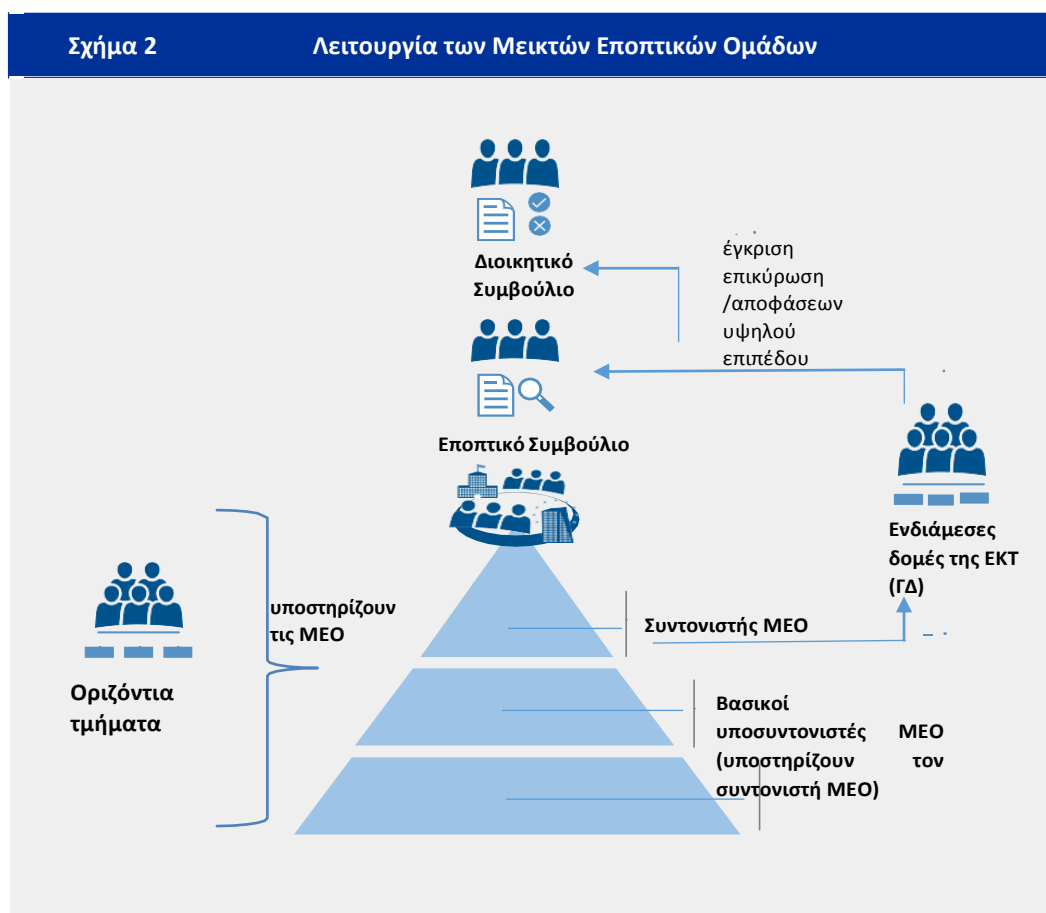
3.5 Μεικτές Εποπτικές Ομάδες

Οι Μεικτές Εποπτικές Ομάδες (ΜΕΟ) ασκούν την καθημερινή εποπτεία των σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι ΜΕΟ υποστηρίζονται από τα οριζόντια τμήματα εξειδικευμένης εμπειρογνωμοσύνης της Γενικής Διεύθυνσης Μικροπροληπτικής Εποπτείας IV και έχουν στόχο τη διατήρηση της εγγύτητας και της στενής επαφής με τα πιστωτικά ιδρύματα που εποπτεύουν. Η στελέχωση τους γίνεται από προσωπικό προερχόμενο από την ΕΚΤ και τις ΕΑΑ των χωρών που εδρεύουν τα πιστωτικά ιδρύματα, θυγατρικές τράπεζες ή σημαντικά διασυνοριακά υποκαταστήματα δεδομένου τραπεζικού ομίλου²⁸. Για κάθε σημαντικό πιστωτικό ίδρυμα συγκροτείται και η αντίστοιχη ΜΕΟ η οποία αναλαμβάνει την αποκλειστική εποπτεία τους. Κάθε ΜΕΟ διαφέρει ως προς το μέγεθος, τη σύνθεση ή την οργάνωση της η οποία μπορεί να ποικίλει ανάλογα με τη φύση, την πολυπλοκότητα, την κλίμακα του επιχειρησιακού μοντέλου και του διαφορετικού προφίλ κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος που εποπτεύουν. Κάθε Μεικτή Εποπτική Ομάδα διαθέτει:

- Έναν συντονιστή, ο οποίος έχει την έδρα του στην ΕΚΤ και είναι υπεύθυνος για την εκτέλεση των εποπτικών καθηκόντων των πιστωτικών ιδρυμάτων που εποπτεύουν. Κατά κανόνα ο συντονιστής δεν κατάγεται από την χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένο το εποπτευόμενο πιστωτικό ίδρυμα. Για τους συντονιστές εφαρμόζεται η αρχή της "εκ περιτροπής ανάθεσης" καθηκόντων. Οι ίδιοι ολοκληρώνουν την περίοδο της θητείας τους σε τρία έως πέντε έτη ανάλογα του προφίλ κινδύνου και την πολυπλοκότητα του εκάστοτε πιστωτικού ιδρύματος. Μετά την πάροδο της θητείας τους αναλαμβάνουν καθήκοντα σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα προς αποφυγή δημιουργίας στενών δεσμών με τις οντότητες που εποπτεύουν.
- Υποσυντονιστές σε επίπεδο Εποπτικών Αρμοδίων Αρχών, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για συγκεκριμένους θεματικούς ή γεωγραφικούς τομείς εποπτείας και υποστηρίζουν τον συντονιστή ως προς την καθημερινή εποπτεία των σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων.

²⁸ Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, σελ.17 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411.el.pdf>
(τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)

Οι Μεικτές Εποπτικές Ομάδες για ορισμένα καθήκοντα που απαιτούν εξειδικευμένη θεματική επικέντρωση ή ειδική τεχνική εμπειρογνωμοσύνη δύναται να ζητά συμπληρωματική υποστήριξη από τα δέκα οριζόντια τμήματα της ΕΚΤ και συγκεκριμένα από τη Γενική Διεύθυνση Μικροπροληπτικής Εποπτείας IV. Στον σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η λειτουργία των Μεικτών Εποπτικών Ομάδων.

Πηγή: ΕΚΤ, Ετήσια Έκθεση για την εποπτική δραστηριότητα (2014)

3.6 Στρατηγικός και Επιχειρησιακός προγραμματισμός της εποπτείας

Όλος ο εποπτικός κύκλος δραστηριοτήτων και εργασιών διενεργείται μέσω μιας διαδικασίας που πραγματοποιείται σε δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο αφορά τον στρατηγικό προγραμματισμό και το δεύτερο στάδιο τον επιχειρησιακό προγραμματισμό. Αρμόδιο τμήμα για το συντονισμό τόσο του στρατηγικού όσο και

του επιχειρησιακού προγραμματισμού αποτελεί το Τμήμα Σχεδιασμού και Συντονισμού Προγραμμάτων Εποπτικής Εξέτασης της ΕΚΤ.

Στο στάδιο του στρατηγικού προγραμματισμού καθορίζονται οι στρατηγικές προτεραιότητες και τα καίρια σημεία στα οποία επικεντρώνεται το εποπτικό έργο για το επόμενο χρονικό διάστημα 12 έως 18 μηνών. Το συγκεκριμένο τμήμα λαμβάνει υπόψη την αξιολόγηση των κινδύνων και τον εντοπισμό των αδυναμιών του χρηματοπιστωτικού συστήματος, τις οδηγίες και τις συστάσεις που εκδίδονται από άλλες ευρωπαϊκές αρχές (ιδίως από το ΕΣΣΚ και την ΕΑΤ), τα πορίσματα των Μεικτών Εποπτικών Ομάδων (ΜΕΟ) τα οποία υπόκεινται σε διαδικασία αξιολόγησης και τις προτεραιότητες που θέτουν οι σχετικές οι ΕΑΑ. Στο στρατηγικό σχεδιασμό περιγράφεται η φύση, το βάθος και η συχνότητα των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν τα επιμέρους προγράμματα εποπτικής εξέτασης που ορίζονται ξεχωριστά για κάθε σημαντικό πιστωτικό ίδρυμα²⁹.

Ο επιχειρησιακός προγραμματισμός πραγματοποιείται από τις Μεικτές Εποπτικές Ομάδες οι οποίες είναι υπεύθυνες για την κατάρτιση προγραμμάτων εποπτικής εξέτασης όπου αναφέρονται τα κύρια εποπτικά καθήκοντα για το επόμενο διάστημα των 12 μηνών, το χρονοδιάγραμμα, οι στόχοι και η πιθανότητα επιτόπιων επιθεωρήσεων και ελέγχων.

Το Τμήμα Σχεδιασμού Συντονισμού Προγραμμάτων Εποπτικής Εξέτασης της ΕΚΤ είναι αρμόδιο να παρακολουθεί την υλοποίηση των στόχων και των καθορισμένων ετήσιων εργασιών εποπτείας μέσω εκθέσεων προόδου προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη καθώς και μέσω συστημάτων διαχείρισης πληροφοριών.

3.7 Καθιέρωση Σινικών τειχών εντός της ΕΚΤ

Η ΕΚΤ μετά την ψήφιση του παρόντος κανονισμού αποκτά διπλό ρόλο. Εκτός από τη χάραξη και άσκηση νομισματικής πολιτικής προστίθενται σ' αυτή νέες εποπτικές αρμοδιότητες. Μέσω της χάραξης νομισματικής πολιτικής στοχεύει στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών ενώ μέσω των εποπτικών της καθηκόντων στην προστασία της ασφάλειας και της ευρωστίας των πιστωτικών ιδρυμάτων και της

²⁹ Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, σελ.32 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)

<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411.el.pdf>

χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Σύμφωνα με τον κανονισμό ΕΕΜ τα νέα εποπτικά καθήκοντα της ΕΚΤ πρέπει να διαχωρίζονται, να λειτουργούν και να εξελίσσονται ξεχωριστά από την άσκηση της νομισματικής πολιτικής προκειμένου να αποφεύγονται πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ αυτών των λειτουργιών. Για το σκοπό αυτό η ΕΚΤ εξέδωσε απόφαση (ΕΚΤ/2017/39) σχετικά με την εφαρμογή του διαχωρισμού μεταξύ των λειτουργιών νομισματικής πολιτικής και εποπτικής. Η απόφαση αυτή περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, διατάξεις σχετικά με τον οργανωτικό διαχωρισμό (δημιουργία κοινών υποστηρικτικών υπηρεσιών προκειμένου για την αποφυγή αλληλοεπικάλυψης), την ανταλλαγή πληροφοριών (αποφυγή αδικαιολόγητων παρεμβάσεων η μία λειτουργία προς την άλλη) και θέματα εμπιστευτικότητας της πληροφορίας (διασφάλιση ότι οι εμπιστευτικές πληροφορίες ανταλλάσσονται μεταξύ όσων είναι απαραίτητο να τις γνωρίζουν)³⁰. Ειδικότερα στο άρθρο 25 του παρόντος κανονισμού, η ΕΚΤ δύναται να ασκεί τα εποπτικά της καθήκοντα, ανεξάρτητα, χωρίς να παρεμβάλλονται με τα καθήκοντα της νομισματικής πολιτικής και τα καθήκοντά της σε σχέση με το ΕΣΣΚ ή με οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα. Το προσωπικό της ΕΚΤ, το οποίο συμβάλλει στην εκτέλεση εποπτικών καθηκόντων είναι οργανωτικά διαχωρισμένο από το προσωπικό που συμμετέχει στη διεξαγωγή άλλων καθηκόντων και υπόκειται σε διαφορετικές απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων. Επιπλέον η ίδια θεσπίζει και να δημοσιοποιεί εσωτερικούς κανόνες συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για το επαγγελματικό απόρρητο ώστε να διασφαλίζεται ο διαχωρισμός αυτών των δύο λειτουργιών και δημιουργεί Επιτροπή Μεσολάβησης προκειμένου να συμβιβάζει τις διαφορές απόψεων που εκφράζουν οι αρμόδιες αρχές των ενδιαφερομένων συμμετεχόντων κρατών μελών σχετικά με αντίρρηση του Διοικητικού Συμβουλίου σε σχέδιο απόφασης του Εποπτικού Συμβουλίου³¹.

3.8 Καταμερισμός των Εποπτικών καθηκόντων μεταξύ ΕΚΤ και ΕΑΑ

Η κατανομή των εποπτικών αρμοδιοτήτων μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών εποπτικών αρχών πραγματοποιείται με βάση το κριτήριο της σημασίας της εκάστου

³⁰ΕΚΤ, Απόφαση ΕΚΤ/2014/39 (τελευταία πρόσβαση 5/10/2018)

https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/legal/pdf/oj_jol_2014_300_r_0012_el_txt.pdf

³¹ΕΕ L 287/29.10.2013, Κανονισμός (ΕΕ), αριθμ.1024/2013, άρθρο 25, σημ.5 (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL>

εποπτευόμενης οντότητας. Ο διαχωρισμός τους σε σημαντικά και λιγότερο σημαντικά αποτελεί τη βάση για το διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων και τη μεταξύ τους συνεργασία.

3.8.1 Ειδικά καθήκοντα της ΕΚΤ για τα συστημικά σημαντικά ιδρύματα

Στα πλαίσια του ΕΕΜ η ΕΚΤ έχει αναλάβει ειδικά καθήκοντα σχετικά με την άμεση εποπτεία των σημαντικά πιστωτικά ιδρυμάτων. Τα καθήκοντα αυτά περιλαμβάνουν:

- α) Χορήγηση άδειας λειτουργίας σε πιστωτικά ιδρύματα και ανάκλησή της.
- β) Εκτέλεση των καθηκόντων των εθνικών εποπτικών αρχών κατ' εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου αναφορικά με την ελεύθερη εγκατάσταση και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών από πιστωτικά ιδρύματα.
- γ) Αξιολόγηση γνωστοποιήσεων για την απόκτηση και διάθεση ειδικών συμμετοχών σε πιστωτικά ιδρύματα.
- δ) Άσκηση μικρο-προληπτικής εποπτείας.
- ε) Διασφάλιση της συμμόρφωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων με τις απαιτήσεις του ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου, οι οποίες υποχρεώνουν τα πιστωτικά ιδρύματα να διαθέτουν άρτιες ρυθμίσεις διακυβέρνησης.
- στ) Διενέργεια ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ('stress- tests').
- ζ) Επιβολή στα πιστωτικά ιδρύματα ειδικών απαιτήσεων πρόσθετων ιδίων κεφαλαίων, δημοσίευσης, ρευστότητας («Πυλώνας II»).
- η) Συμμετοχή στα σώματα εποπτών ('supervisory colleges').
- θ) Συμμετοχή στη συμπληρωματική εποπτεία των financial conglomerates.
- ι) Εκτέλεση εποπτικών καθηκόντων όσον αφορά τα σχέδια ανάκαμψης και την έγκαιρη παρέμβαση σε πιστωτικά ιδρύματα που δεν πληρούν τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας.
- κ) Άσκηση καθηκόντων μακρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης.

3.8.2 Καθήκοντα εθνικών αρμοδίων αρχών

Αντίστοιχα οι αρμόδιες εθνικές αρχές στα πλαίσια των καθηκόντων τους είναι αρμόδιες για τη:

α) Λήψη κοινοποιήσεων από πιστωτικά ιδρύματα όσον αφορά το δικαίωμα εγκατάστασης και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.

β) Προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

γ) Πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για σκοπούς νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και για χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

δ) Μικρο-προληπτική εποπτεία υποκαταστημάτων πιστωτικών ιδρυμάτων τρίτων χωρών, καθώς και φορέων που δεν καλύπτονται από τον ορισμό των πιστωτικών ιδρυμάτων βάσει του ενωσιακού δικαίου, αλλά υπόκεινται σε εποπτεία ως πιστωτικά ιδρύματα βάσει του εθνικού δικαίου.

ε) Επίβλεψη υπηρεσιών πληρωμών.

στ) Άσκηση καθηκόντων αρμοδίων αρχών έναντι των πιστωτικών ιδρυμάτων όσον αφορά τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων.

3.9 Συνεργασία του ΕΕΜ

3.9.1 Συνεργασία εντός του ΕΕΜ

Η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων ασκείται στα πλαίσια του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού από την ΕΚΤ και τις αρμόδιες εθνικές αρμόδιες αρχές. Η ΕΚΤ σύμφωνα με το άρθρο 6 του παρόντος κανονισμού είναι υπεύθυνη για την αποτελεσματική και συνεπή λειτουργία του ΕΕΜ. Οι σχέσεις συνεργασίας που αναπτύσσονται μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών αρμοδίων αρχών βασίζονται στην υποχρέωση του καθήκοντος της καλόπιστης συνεργασίας, της αποτελεσματικής ανταλλαγής πληροφοριών και της εναρμόνισης των διαδικασιών και της συνοχής των εποπτικών αποτελεσμάτων. Η ΕΚΤ έχει την άμεση εποπτεία των σημαντικά πιστωτικών ιδρυμάτων η οποία ασκείται μέσω των Μεικτών Εποπτικών Επιτροπών. Οι ΕΑΑ είναι υπεύθυνες για την άμεση εποπτεία των λιγότερο σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων, με εξαίρεση τις

κοινές διαδικασίες, οι οποίες αποτελούν από κοινού την ευθύνη της ΕΚΤ και των ΕΑΑ³². Επιπλέον οι εθνικές αρμόδιες αρχές, όταν θεωρείται σκόπιμο, μπορούν να συνδράμουν στο εποπτικό έργο της ΕΚΤ, υπό προϋποθέσεις που ορίζονται στο κανονιστικό πλαίσιο της ΕΚΤ, κατά την προπαρασκευή και εφαρμογή των πράξεων της που αφορούν τα καθήκοντα της (άρθρο 4 του Κανονισμού) σχετικά με όλα τα πιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένης και της συνδρομής σε δραστηριότητες εξακρίβωσης. Όταν συμβαίνει αυτό οι εθνικές αρμόδιες αρχές οφείλουν να ακολουθούν τις οδηγίες που δίνονται από την ΕΚΤ .

Στα πλαίσια άσκησης των αρμοδιοτήτων της, η ΕΚΤ:

- Εκδίδει κανονισμούς, κατευθυντήριες γραμμές ή γενικές οδηγίες προς τις εθνικές αρμόδιες αρχές για την άσκηση εκ μέρους των καθηκόντων τους.
- Για την διασφάλιση της συνεπούς εφαρμογής των κανόνων η ΕΚΤ μπορεί ανά πάσα στιγμή με ίδια πρωτοβουλία κατόπιν διαβούλευσης με τις αρμόδιες εθνικές αρχές ή αιτήματος της αρμόδιας εθνικής αρχής, να αποφασίσει να ασκεί η ίδια άμεσα τις σχετικές εξουσίες για ένα ή περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα.
- Η ΕΚΤ ανά πάσα στιγμή μπορεί να κάνει χρήση των εξουσιών που προβλέπονται από τον παρόντα κανονισμό σχετικά με την υποβολή αιτήματος για παροχή πληροφοριών, τη διεξαγωγή γενικών ερευνών, τη διενέργεια επιτόπιων επιθεωρήσεων και του αιτήματος για άδεια δικαστικής αρχής.
- Η ΕΚΤ μπορεί σε ad hoc και συνεχή βάση να απαιτεί να λαμβάνει πληροφορίες από τις αρμόδιες εθνικές αρχές ως προς την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

3.9.2 Συνεργασία με τις Αρμόδιες Αρχές συμμετεχόντων κρατών μελών που δεν έχουν νόμισμα το ευρώ

Η ΕΚΤ ασκεί τα εποπτικά της καθήκοντα σε πιστωτικά ιδρύματα τα οποία είναι εγκατεστημένα σε κράτος μέλος που δεν έχει ως νόμισμα το ευρώ εφόσον έχει καθιερωθεί στενή συνεργασία μεταξύ της ΕΚΤ και της εθνικής αρμόδιας αρχής του

³² Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, σημ. 86 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidetobankingsupervision201411.el.pdf>

κράτους μέλους. Για την καθιέρωση «στενής συνεργασίας», εκδίδεται απόφαση της ΕΚΤ υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος κοινοποιεί στα άλλα κράτη μέλη, την Επιτροπή, την ΕΚΤ και την ΕΑΤ το αίτημα του να καθιερωθεί στενή συνεργασία με την ΕΚΤ. Με την κοινοποίηση του αιτήματος το ενδιαφερόμενο μέλος δεσμεύεται να:
 - να διασφαλίσει ότι η εθνική αρμόδια αρχή θα συμμορφώνεται με τις κατευθυντήριες γραμμές που εκδίδονται από την ΕΚΤ ή με τα αιτήματά της,
 - να παρέχει κάθε πληροφορία σχετικά με τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στο εν λόγω κράτος μέλος, τις οποίες μπορεί να απαιτήσει η ΕΚΤ, με σκοπό τη συνολική αξιολόγηση αυτών των πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος έχει θεσπίσει σχετική εθνική νομοθεσία, ώστε να διασφαλίσει ότι η εθνική αρμόδια αρχή του θα υποχρεούται να λάβει κάθε μέτρο σχετικά με τα πιστωτικά ιδρύματα, το οποίο έχει ζητηθεί από την ΕΚΤ³³.

Η απόφαση της ΕΚΤ για «στενή συνεργασία» δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εφαρμόζεται 14 ημέρες μετά την δημοσίευσή της. Κατά την άσκηση του εποπτικού έργου η ΕΚΤ αν κρίνει ότι η αρμόδια εθνική αρχή πρέπει να λάβει κάποιο μέτρο, απευθύνει σχετικές οδηγίες στην αρμόδια εθνική αρχή καθορίζοντας την προβλεπόμενη προθεσμία. Η ΕΚΤ μπορεί να αναστείλει ή να τερματίσει τη συνεργασία της με το εν λόγω κράτος μέλος όταν παύουν να ισχύουν οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις. Ομοίως το κράτος μέλος μπορεί να ζητά από την ΕΚΤ τον τερματισμό της στενής συνεργασίας μετά την πάροδο τριετίας από τη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αιτιολογώντας τους λόγους διακοπής της συνεργασίας και δεν δύναται να ζητά νέα συνεργασία εάν δεν παρέλθει τουλάχιστον τριετία.

³³ΕΕ L 287/29.10.2013, Κανονισμός (ΕΕ), αριθμ.1024/2013, άρθρο 7, σημ.2(τελευταία πρόσβαση 25/7/2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL> Κανονισμός (ΕΕ), αριθμ.1024/2013, άρθρο 7, σημ.2

3.9.3 Διεθνείς σχέσεις

Η ΕΚΤ αποτελεί το κεντρικό θεσμικό όργανο για την χάραξη της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής και την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ένωση. Αποτελεί τον πυρήνα της ευρωπαϊκής τραπεζικής εποπτείας, γεγονός που την καθιστά μία από τις μεγαλύτερες εποπτικές αρχές στον κόσμο. Με γνώμονα ότι οι οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο μπορεί να επηρεάζουν τη παγκόσμια χρηματοπιστωτική σταθερότητα, η ΕΚΤ συνάπτει διεθνείς σχέσεις με τρίτες χώρες. Σύμφωνα με το άρθρο 8 του παρόντος κανονισμού, η ΕΚΤ σε μια συντονισμένη προσπάθεια με την ΕΑΤ είναι σε θέση να αναπτύσσει επαφές, να προβαίνει σε διοικητικές ρυθμίσεις με εποπτικές αρχές, διεθνείς οργανισμούς και τις διοικητικές υπηρεσίες τρίτων χωρών. Οι εν λόγω διοικητικές ρυθμίσεις δεν παράγουν έννομες υποχρεώσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της³⁴.

Ειδικότερα για το σκοπό αυτό παρακολουθεί και αναλύει τις παγκόσμιες οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις, τη δομή του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και τον διεθνή ρόλο του ευρώ, συμμετέχει σε διεθνή όργανα και φόρα με αντικείμενο τις οικονομικές, χρηματοπιστωτικές και νομισματικές υποθέσεις. Επίσης διατηρεί σχέσεις με κεντρικές τράπεζες σε όλο τον κόσμο με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων και εξειδικευμένων γνώσεων και την επεξήγηση των πολιτικών της³⁵.

3.10 Συνεργασία με άλλα Ευρωπαϊκά Όργανα και Φορείς

Η ΕΚΤ προκειμένου να εξασφαλίσει ένα επαρκές επίπεδο ρύθμισης και συνεπούς εποπτείας στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα συνεργάζεται στενά με άλλα ευρωπαϊκά όργανα και φορείς όπως την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ), την Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ), την Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου, τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης (ΕΜΕ) και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ).

³⁴ΕΕ L 287/29.10.2013, ΕΛ Κανονισμός (ΕΕ), αριθμ.1024/2013, άρθρο 8 (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from==EL>

³⁵ ΕΚΤ, Καθήκοντα, Διεθνείς Σχέσεις (τελευταία πρόσβαση 12/8/2018) <https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/international/html/index.el.html>

3.10.1 Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ/ΕΒΑ)

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών συμβάλλει στη διαμόρφωση ενιαίου εγχειριδίου κανόνων μέσω της εκπόνησης τεχνικών κανονιστικών προτύπων και εκτελεστικών τεχνικών προτύπων, τα οποία τελούν υπό την έγκριση της Επιτροπής (μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων ή εκτελεστικών πράξεων). Εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις και διαθέτει ορισμένες αρμοδιότητες όσον αφορά τις παραβιάσεις της νομοθεσίας της ΕΕ από τις εθνικές εποπτικές αρχές. Η ΕΚΤ από την ανάληψη των νέων εποπτικών καθηκόντων της βάσει του κανονισμού, κλήθηκε να συνεργαστεί στενά χωρίς να αντικαταστήσει τα καθήκοντα της ΕΑΤ. Οι δυο ανεξάρτητες αρχές της ΕΕ έχουν συμπληρωματικό ρόλο για την επίτευξη της εύρυθμης λειτουργίας και της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος. Ο ΕΕΜ κατά την άσκηση των καθηκόντων του οφείλει να λαμβάνει υπόψη, τους κανόνες της ΕΑΤ και να συμμορφώνεται με αυτούς. Επιπλέον ο ρόλος του θεωρείται σημαντικός στο έργο της ΕΑΤ συμβάλλοντας στην εποπτική σύγκλιση μέσω της ενοποίησης των εποπτικών πρακτικών σε διαφορετικές δικαιοδοσίες³⁶.

3.10.2 Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ/ESMA)

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ/ESMA), είναι μια ανεξάρτητη αρχή της ΕΕ, η οποία είναι επιφορτισμένη με την κατάρτιση ρυθμιστικών και τεχνικών προτύπων, βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ, για τον χρηματοοικονομικό τομέα. Διαθέτει την εξουσία έκδοσης κατευθυντήριων γραμμών και συστάσεων σχετικά με την εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου. Προωθεί τη διαφάνεια, την απλότητα και τη δικαιοσύνη στις αγορές με στόχο την προστασία των καταναλωτών από τα χρηματοοικονομικά προϊόντα ενώ παράλληλα παρακολουθεί τις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες και αναλύει καταναλωτικές τάσεις. Συνεργάζεται στενά με την ΕΚΤ ανταλλάσσοντας πληροφορίες για την εξασφάλιση της σταθερότητας των ευρωπαϊκών χρηματοοικονομικών αγορών και την αντιμετώπιση των αδυναμιών της ευρωπαϊκής χρηματοοικονομικής εποπτείας³⁷.

³⁶ Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, σελ. 22 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)

<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411.el.pdf>

³⁷ Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ESMA) (τελευταία πρόσβαση 16/8/2018)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:mi0071>

3.10.3 Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ/ΕΙΟΡΑ)

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ/ΕΙΟΡΑ), συστάθηκε με στόχο την πρόληψη των κινδύνων αποσταθεροποίησης του ασφαλιστικού τομέα. Για το σκοπό αυτό παρακολουθεί τις καταναλωτικές τάσεις και αξιολογεί τους πιθανούς κινδύνους και τα τρωτά σημεία των αγορών. Παράλληλα υποστηρίζει τον συντονισμό ανάμεσα στις εθνικές αρχές και διασφαλίζει τη συνεπή εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας για τον τομέα των ασφαλίσεων και των επαγγελματικών συντάξεων στις χώρες της ΕΕ. Διαθέτει επίσης εξουσία έκδοσης κατευθυντήριων γραμμών και συστάσεων σχετικά με την εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου. Προκειμένου να διασφαλίσει τη σταθερότητα του ασφαλιστικού τομέα συνεργάζεται στενά με την ΕΚΤ ανταλλάσσοντας μεταξύ τους χρήσιμες πληροφορίες.

3.10.4 Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ/ ESRB)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου έχει αναλάβει την επίβλεψη των κινδύνων του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μακροπροληπτική επίβλεψη). Η ΕΚΤ εφόσον κατά την άσκηση των καθηκόντων της χρησιμοποιεί μακροπροληπτικά εργαλεία σχετικά με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων είτε μετά από αίτημα των αρμοδίων αρχών είτε όταν αποφασίσει η ίδια να εφαρμόσει αυστηρότερα μέτρα από εκείνα που θεσπίζονται σε εθνικό επίπεδο, οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις συστάσεις του ΕΣΣΚ. Η στενή συνεργασία ανάμεσα στην ΕΚΤ και το ΕΣΣΚ βοηθά το ΕΣΣΚ να εντοπίζει και να παρακολουθεί τους συστημικούς κινδύνους σε ολόκληρη την Ε.Ε. Αντίστοιχα ο ΕΕΜ επωφελείται από την εμπειρογνωμοσύνη του ΕΣΣΚ, η οποία καλύπτει ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό σύστημα.

3.10.5 Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (EME/SRM)

Ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (EME) στόχο έχει να εξασφαλίσει την εύτακτη εξυγίανση των προβληματικών τραπεζών. Συστάθηκε με σκοπό να ενισχύσει την εμπιστοσύνη στον τραπεζικό τομέα, την αποφυγή των μαζικών αποσύρσεων καταθέσεων, τον περιορισμό της αρνητικής σχέσης μεταξύ τραπεζών και κρατικού χρέους και την εξάλειψη του κατακερματισμού της εσωτερικής αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών³⁸. Ο EME μαζί με τον EEM και ένα κοινό σύστημα εγγυήσεων καταθέσεων αποτελούν μια από τις συνιστώσες της τραπεζικής ένωσης. Η συνεργασία τους έχει σκοπό να συγκεντρώνει τους απαραίτητους πόρους προκειμένου να διασφαλίζεται επιτυχώς η διαχείριση μιας πιθανής χρεοκοπίας πιστωτικού ιδρύματος των συμμετεχόντων κρατών μελών παρέχοντας αποτελεσματική εξυγίανση με το ελάχιστο δυνατό κόστος για τους φορολογούμενους και την πραγματική οικονομία. Η συνεχής επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους συμβάλει στην εξέταση σχεδίων εξυγίανσης για την αποτελεσματική αντιμετώπιση μιας ενδεχόμενης χρεοκοπίας.

3.10.6 Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ΕΜΣ/ESM)

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας είναι ένας διεθνής χρηματοδοτικός οργανισμός, δηλαδή ένα μόνιμο ταμείο χρηματοοικονομικής βοήθειας και διάσωσης, των κρατών μελών της ευρωζώνης για την αντιμετώπιση των χρηματοπιστωτικών και δημοσιονομικών προβλημάτων τους. Ο ΕΜΣ έχει τη δυνατότητα ανακεφαλαιοποίησης πιστωτικών ιδρυμάτων τα οποία είναι ανίκανα να ανταποκριθούν στις κεφαλαιακές απαιτήσεις που θέτει η ΕΚΤ κατά την άσκηση των εποπτικών καθηκόντων της ή αποτελούν σοβαρή απειλή για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα της ζώνης του ευρώ. Για το σκοπό αυτό απαιτείται αποτελεσματική συνεργασία και ανάπτυξη ισχυρών ροών πληροφοριών μεταξύ του EEM και ΕΜΣ. Όταν κρίνεται απαραίτητη η ανακεφαλαιοποίηση ενός πιστωτικού ιδρύματος η ΕΚΤ είναι υπεύθυνη για τη συγκέντρωση των απαραίτητων πληροφοριών. Στις περιπτώσεις που ένα ίδρυμα με αίτημά του ζητά την άμεση στήριξη του ΕΜΣ αλλά δεν εμπίπτει στην εποπτεία της ΕΚΤ, η ΕΚΤ εφόσον ενημερωθεί σχετικά από τον ΕΜΣ ξεκινά προετοιμασίες προκειμένου να αναλάβει την άμεση εποπτεία του.

³⁸ Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (τελευταία πρόσβαση 16/8/2018)
<http://www.consilium.europa.eu/el/policies/banking-union/single-resolution-mechanism/>

Επιπλέον, η ΕΚΤ συμμετέχει ενεργά στις διαπραγματεύσεις με τον ΕΜΣ και τη Διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος για τον καθορισμό των όρων και των προϋποθέσεων σύναψης συμφωνίας ανακεφαλαιοποίησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ (ΕΚΤ)

Με τον παρόντα κανονισμό επιχειρείται η δημιουργία ενός «γνήσια ολοκληρωμένου εποπτικού μηχανισμού». Η διενέργεια εποπτείας από τον ΕΕΜ ασκείται με βάση την αρχή της αναλογικότητας. Οι διαδικασίες που εφαρμόζονται είναι κοινές για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα, σημαντικά ή λιγότερο σημαντικά, και αφορούν τόσο την ΕΚΤ όσο και τις ΕΑΑ. Η ΕΚΤ έχοντας ως αποκλειστικό σκοπό την εκπλήρωση των καθηκόντων της, σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό διαθέτει εξουσίες και αναλαμβάνει υποχρεώσεις. Ειδικότερα, οι εποπτικές εξουσίες διακρίνονται σε:

Εξουσίες έρευνας που περιλαμβάνουν:

- Αιτήματα για παροχή πληροφοριών
- Γενικές έρευνες
- Επιτόπιες επιθεωρήσεις
- Άδεια δικαστικής αρχής

Ειδικές εποπτικές εξουσίες

- Χορήγηση και ανάκληση άδειας λειτουργίας
- Αξιολόγηση των αποκτήσεων ειδικών συμμετοχών
- Εποπτικές εξουσίες
- Εξουσίες των αρχών υποδοχής και συνεργασία στην ενοποιημένη εποπτεία
- Διοικητικές κυρώσεις

4.1 Εξουσίες έρευνας

4.1.1 Αιτήματα για παροχή πληροφορήσης

Η ΕΚΤ για την αποτελεσματική άσκηση των εποπτικών καθηκόντων της δύναται να απαιτεί πληροφορίες από νομικά ή φυσικά πρόσωπα που βρίσκονται υπό την εποπτεία της. Εργαλεία για την άντληση πληροφοριών αποτελούν οι εσωτερικές διαδικασίες αξιολόγησης ως προς την κεφαλαιακή επάρκεια και ρευστότητα αλλά και

οι εποπτικές ποσοτικοποιήσεις για την επαλήθευση και την αμφισβήτηση των εκτιμήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων. Σημαντικές πληροφορίες επίσης, δύναται να αντλεί από τις ετήσιες τακτικές εκθέσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων ή κάθε άλλης εποπτευόμενης οντότητας, από τα αποτελέσματα αξιολογήσεων κινδύνων, τα αποτελέσματα ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων και τις συνολικές προτεραιότητες της εποπτικής αρχής ως προς τους κινδύνους³⁹.

Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα παρέχουν απευθείας στην ΕΚΤ πληροφορίες ανά τακτά χρονικά διαστήματα σε ειδικώς προσδιορισμένους μορφότυπους για εποπτικούς και συναφείς στατιστικούς σκοπούς. Η διαδικασία άντλησης πληροφοριών ωστόσο, δεν θεωρείται παραβίαση του επαγγελματικού απορρήτου. Οι πληροφορίες που λαμβάνει η ΕΚΤ από τις εποπτευόμενες οντότητες τίθενται στη διάθεση των εθνικών εποπτικών αρχών.

4.1.2 Γενικές έρευνες

Στα πλαίσια της άσκησης εποπτείας η ΕΚΤ έχει το δικαίωμα να διεξάγει όλες τις αναγκαίες έρευνες σε οιαδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που είναι εγκατεστημένο ή ευρισκόμενο σε ένα συμμετέχον κράτος μέλος. Για το σκοπό αυτό δύναται να απαιτεί την υποβολή εγγράφων, να ερευνά βιβλία και αρχεία αυτών και να λαμβάνει γραπτές ή προφορικές εξηγήσεις από πρόσωπα όταν το ζητά. Στην περίπτωση που μια εποπτευόμενη οντότητα παρεμποδίζει τους απαραίτητους ελέγχους, η εθνική αρμόδια αρχή του συμμετέχοντος κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένη, δύναται να συνδράμει στο έργο της ΕΚΤ, διευκολύνοντας την πρόσβαση στις εγκαταστάσεις της οντότητας, προκειμένου να διεξαχθούν οι αναγκαίες έρευνες.

4.1.3 Επιτόπιες επιθεωρήσεις

Σύμφωνα με τον κανονισμό ΕΕΜ, η ΕΚΤ έχει δικαίωμα να διενεργεί επιτόπιες επιθεωρήσεις, στις εγκαταστάσεις πιστωτικών ιδρυμάτων ή άλλης εποπτευόμενης οντότητας, οι οποίες περιλαμβάνουν τη διεξοδική εξέταση των κινδύνων, των

³⁹ Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, σελ. 27 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidetobankingsupervision201411.el.pdf>

ελέγχων κινδύνων και της διακυβέρνησης. Οι επιτόπιες επιθεωρήσεις έχουν συγκεκριμένο πεδίο εφαρμογής και χρονοδιάγραμμα και όταν θεωρείται σκόπιμο, για την ορθή διεξαγωγή και την αποτελεσματικότητα των επιθεωρήσεων, πραγματοποιείται χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση. Η στελέχωση των ομάδων επιθεώρησης γίνεται από την ΕΚΤ σε συνεργασία με τις εθνικές εποπτικές αρχές. Η σύνθεσή τους εξαρτάται και προσαρμόζεται ανάλογα με την επιθεώρηση που πρόκειται να πραγματοποιηθεί και απαρτίζεται από υπαλλήλους και άλλα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα από την ΕΚΤ ή από διορισμένους υπαλλήλους των εθνικών αρμοδίων αρχών που δρουν επικουρικά, ενεργώντας υπό την εποπτεία και το συντονισμό της ΕΚΤ.

Κατά κανόνα, οι επιτόπιες επιθεωρήσεις έχουν σκοπό :

- Την εξέταση και την αξιολόγηση του επιπέδου, της φύσης και των χαρακτηριστικών των εγγενών κινδύνων, λαμβανομένης υπ' όψιν της αντίληψης περί κινδύνου.
- Την εξέταση και αξιολόγηση της καταλληλότητας και της ποιότητας της εταιρικής διακυβέρνησης και του πλαισίου εσωτερικού ελέγχου κάθε πιστωτικού ιδρύματος, ανάλογα με τη φύση των δραστηριοτήτων και των κινδύνων.
- Την αξιολόγηση των συστημάτων ελέγχου και των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, ως προς την επάρκεια των κεφαλαίων και της ρευστότητας κάθε πιστωτικού ιδρύματος δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στον εντοπισμό αδυναμιών ή ευάλωτων σημείων.
- Την εξέταση της ποιότητας των στοιχείων των ισολογισμών και της οικονομικής κατάστασης κάθε πιστωτικού ιδρύματος.
- Την αξιολόγηση της συμμόρφωσης προς τους τραπεζικούς κανονισμούς.
- Την επανεξέταση θεμάτων που αναφέρονται στους βασικούς κινδύνους, τους ελέγχους και την διακυβέρνηση⁴⁰.

Ο προγραμματισμός των επιτόπιων επιθεωρήσεων που πραγματοποιείται από τις Μεικτές Εποπτικές Ομάδες γίνεται βάσει του κινδύνου και είναι αναλογικές. Η συχνότητα δε και το πεδίο εφαρμογής εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά του

⁴⁰ Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, σελ. 38 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411.el.pdf>

πιστωτικού ιδρύματος, το πρόγραμμα της εποπτικής εξέτασης καθώς και τη συνολική στρατηγική που ακολουθείται.

Τα είδη των επιτόπιων επιθεωρήσεων μπορούν να ποικίλουν ανάλογα με το εύρος του κινδύνου και των δραστηριοτήτων κάθε πιστωτικού ιδρύματος. Διακρίνονται σε πλήρεις όταν η επιθεώρηση καλύπτει ένα ευρύ φάσμα των κινδύνων και δραστηριοτήτων, στοχεύοντας στη διαμόρφωση ολοκληρωμένης εικόνας του πιστωτικού ιδρύματος, σε στοχευμένες επιθεωρήσεις όταν εστιάζουν σε ένα συγκεκριμένο μέρος των δραστηριοτήτων, συγκεκριμένο ζήτημα ή κίνδυνο και σε θεματικές επιθεωρήσεις όταν επικεντρώνονται σε ένα μόνο ζήτημα μιας ευρύτερης ομάδας ομοειδών πιστωτικών ιδρυμάτων.

Η ΕΚΤ, δύναται ανά πάσα στιγμή, κάνοντας χρήση των εξουσιών της να πραγματοποιεί επιτόπιες επιθεωρήσεις και σε λιγότερο σημαντικά ιδρύματα.

4.1.4 Άδεια δικαστικής αρχής

Κατ' εφαρμογή της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας μπορεί να απαιτείται άδεια για τη διεξαγωγή των επιτόπιων επιθεωρήσεων. Η άδεια η οποία εκδίδεται από την αρμόδια εθνική δικαστική αρχή ελέγχει τη γνησιότητα της απόφασης της ΕΚΤ να προβεί σε επιτόπια επιθεώρηση καθώς και αν τα σχεδιαζόμενα αναγκαστικά μέτρα που πρόκειται να επιβληθούν είναι αυθαίρετα ή υπερβολικά σε σχέση με το αντικείμενο της επιθεώρησης. Επιπλέον κατά τον έλεγχο της αναλογικότητας των αναγκαστικών μέτρων η εθνική δικαστική αρχή δύναται να ζητά λεπτομερείς εξηγήσεις από την ΕΚΤ ως προς τους λόγους τους οποίους έχει να υποπτεύεται την παραβίαση των πράξεων του πιστωτικού ιδρύματος, στα πλαίσια του παρόντος κανονισμού, τη σοβαρότητα της εικαζόμενης παράβασης καθώς και τη φύση και τη συμμετοχή του πιστωτικού ιδρύματος στο οποίο πρόκειται να επιβληθούν αναγκαστικά μέτρα. Ωστόσο η εθνική δικαστική αρχή δεν δύναται να επανεξετάζει την αναγκαιότητα των επιτόπιων επιθεωρήσεων ούτε να ζητά την παροχή επιπλέον πληροφοριών του φακέλου της ΕΚΤ. Όσον αφορά τη νομιμότητα της απόφασης της ΕΚΤ, αυτή υπόκεινται σε επανεξέταση κατ' αποκλειστικότητα από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.2 Ειδικές εποπτικές εξουσίες

4.2.1 Άδεια λειτουργίας και έγκριση απόκτησης ειδικών συμμετοχών

Η ΕΚΤ έχει την αποκλειστική εξουσία χορήγησης ή ανάκλησης άδειας λειτουργίας οποιουδήποτε πιστωτικού ιδρύματος καθώς και την αξιολόγηση συμμετοχής των πιστωτικών ιδρυμάτων στη ζώνη του ευρώ. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται από κοινού με τις ΕΑΑ. Η αίτηση αδειοδότησης και η κοινοποίηση απόκτησης ειδικών συμμετοχών από την αιτούσα οντότητα αποστέλλεται στην εθνική εποπτική αρχή, η οποία υποχρεούται να προβεί σε γνωστοποίησή της, προς την ΕΚΤ εντός δεκαπέντε εργάσιμων ημερών. Ειδικότερα, οι ΕΑΑ αναλαμβάνουν τον έλεγχο της πληρότητας και της ορθότητας των στοιχείων του συγκεκριμένου αιτήματος καθώς και την αξιολόγηση αυτού. Από την ολοκλήρωση του ελέγχου διαπιστώνεται αρχικά εάν το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα πληροί τις προϋποθέσεις της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με τη χορήγηση άδειας λειτουργίας και στη συνέχεια αποστέλλεται σχέδιο απόφασης, αξιολόγησης και οι σχετικές συστάσεις προς την ΕΚΤ. Το σχέδιο απόφασης θεωρείται ότι έχει εγκριθεί εάν δεν διατυπωθεί αντίρρηση από την ΕΚΤ εντός της χρονικής περιόδου των δέκα εργάσιμων ημερών. Η ΕΚΤ διατυπώνει αντίρρηση στην περίπτωση που το σχέδιο απόφασης δεν πληροί τους όρους σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία.

Όσον αφορά τις αποκτήσεις ειδικών συμμετοχών, η ΕΑΑ απευθύνει σχέδιο απόφασης προς έγκριση ή απόρριψη στην ΕΚΤ. Η τελική απόφαση κοινοποιείται στον αιτούντα είτε από την ΕΑΑ όταν πρόκειται για απόφαση αδειοδότησης είτε από την ΕΚΤ όταν πρόκειται για απόφαση απόκτησης ειδικής συμμετοχής. Αρμόδιο όργανο για την αξιολόγηση των αιτημάτων είναι το Εποπτικό Συμβούλιο της ΕΚΤ, ενώ για την τελική απόφαση έγκρισης ή απόρριψής τους αρμόδιο όργανο είναι το Διοικητικό Συμβούλιο.

4.2.2 Ανάκληση αδειών λειτουργίας

Η άδεια ενός πιστωτικού ιδρύματος ανακαλείται είτε έπειτα από αίτημα του ιδίου πιστωτικού ιδρύματος είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της ΕΚΤ και των αρμοδίων ΕΑΑ των συμμετεχόντων κρατών μελών, σύμφωνα με την εθνική ή ενωσιακή νομοθεσία.

Μετά την προτεινόμενη ανάκληση αδείας ενός πιστωτικού ιδρύματος διενεργούνται διαβουλεύσεις μεταξύ της ΕΚΤ και των σχετικών ΕΑΑ με σκοπό να διασφαλίζεται ότι ο χρόνος είναι επαρκής για σχολιασμό προτάσεων ή αντιρρήσεων αλλά και για την διενέργεια των απαραίτητων πράξεων στις περιπτώσεις που αποφασίζεται συνέχιση των δραστηριοτήτων ή εξυγίανση του πιστωτικού ιδρύματος.

Μετά το πέρας των διαβουλεύσεων η προτείνουσα αρχή υποχρεούται να συντάσσει σχέδιο απόφασης στο οποίο αιτιολογείται το σκεπτικό της προτεινόμενης ανάκλησης. Πριν την υποβολή σχεδίου απόφασης στην ΕΚΤ δίνεται το δικαίωμα ακρόασης στο πιστωτικό ίδρυμα να εκφράσει την άποψή του. Στη συνέχεια το σχέδιο απόφασης γνωστοποιείται στην ΕΚΤ, η οποία είναι αρμόδια για τη λήψη της τελικής απόφασης, η οποία κοινοποιείται στο πιστωτικό ίδρυμα, στην αντίστοιχη ΕΑΑ καθώς και την εθνική αρχή εξυγίανσης⁴¹.

4.2.3 Εποπτικές Εξουσίες

Η ΕΚΤ, βάσει του κανονισμού ΕΕΜ, για την εκπλήρωση των εποπτικών καθηκόντων της διαθέτει τις ακόλουθες εξουσίες⁴²:

- να απαιτεί από τα πιστωτικά ιδρύματα να διατηρούν ίδια κεφάλαια που να υπερβαίνουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις που αναφέρονται στην ενωσιακή νομοθεσία,
- να απαιτεί την ενίσχυση των ρυθμίσεων, διαδικασιών, μηχανισμών και στρατηγικών,
- να απαιτεί από τα ιδρύματα να παρουσιάσουν ένα σχέδιο για την αποκατάσταση της συμμόρφωσης με τις εποπτικές απαιτήσεις και να καθορίσουν προθεσμία για την υλοποίησή του, συμπεριλαμβανομένων βελτιώσεων στο εν λόγω σχέδιο σε ό,τι αφορά το πεδίο εφαρμογής και την προθεσμία,

⁴¹ Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, σελ. 31 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)

<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411.el.pdf>

⁴² ΕΕ L 287/29.10.2013, EL Κανονισμός (ΕΕ), αριθμ.1024/2013, άρθρο 16 σημ. 2

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from==EL>
(τελευταία πρόσβαση 25/7/2018)

- να απαιτεί από τα ιδρύματα να εφαρμόζουν ειδική πολιτική προβλέψεων ή μεταχείριση των στοιχείων του ενεργητικού από την άποψη των απαιτήσεων ιδίων κεφαλαίων,
- να θέτει περιορισμούς ή όρια στις επιχειρηματικές δραστηριότητες, το επιχειρηματικό φάσμα ή το δίκτυο των ιδρυμάτων ή να ζητά την αφαίρεση δραστηριοτήτων που ενέχουν αυξημένο κίνδυνο για την αρτιότητα ενός ιδρύματος,
- να απαιτεί την μείωση του κινδύνου τον οποίον ενέχουν οι δραστηριότητες, τα προϊόντα και τα συστήματα των ιδρυμάτων,
- να απαιτεί από τα πιστωτικά ιδρύματα τον περιορισμό της μεταβλητής αμοιβής ως ποσοστού του συνόλου των καθαρών εσόδων, όταν το ύψος της δεν συνάδει με τη διατήρησης υγιούς κεφαλαιακής βάσης,
- να απαιτεί από τα πιστωτικά ιδρύματα να χρησιμοποιούν τα καθαρά κέρδη προκειμένου να ενισχύσουν τα ίδια κεφάλαιά τους,
- να περιορίζει ή να απαγορεύει τη διανομή κερδών από το ίδρυμα στους μετόχους, στα μέλη ή στους κατόχους των ιδίων κεφαλαίων της Κατηγορίας 1, εφόσον η απαγόρευση δεν συνιστά αθέτηση υποχρέωσης του ιδρύματος,
- να επιβάλλει απαιτήσεις για πρόσθετες ή συχνότερες υποβολές αναφορών,
- να επιβάλει συγκεκριμένες απαιτήσεις ρευστότητας, περιλαμβανομένων των περιορισμών στις αναντιστοιχίες ληκτότητας μεταξύ ενεργητικού και παθητικού,
- να απαιτεί πρόσθετες πληροφορίες, και
- να απομακρύνει ανά πάσα στιγμή μέλη του διοικητικού οργάνου πιστωτικών ιδρυμάτων τα οποία δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που τάσσει η ενωσιακή νομοθεσία.

4.2.4 Εξουσία της ΕΚΤ ως προς τις διαδικασίες «ενιαίου διαβατηρίου»

Η ΕΚΤ είναι επίσης αρμόδια για τις διαδικασίες “ενιαίου διαβατηρίου” που αφορούν το δικαίωμα ελεύθερης εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών των πιστωτικών ιδρυμάτων σε άλλο Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έπειτα από χορήγηση άδειας λειτουργίας από Κράτος-Μέλος υποδοχής, του οποίου την εποπτεία ασκούν οι εθνικές εποπτικές αρχές. Αναλυτικότερα, όταν ένα πιστωτικό ίδρυμα που

εδρεύει σε συμμετέχον Κράτος-Μέλος της Ένωσης, επιθυμεί να εγκαταστήσει υποκατάστημα στην επικράτεια άλλου συμμετέχοντος Κράτους-Μέλους της Ευρωζώνης, τότε ενημερώνεται άμεσα η εθνική εποπτική αρχή του Κράτους-Μέλους όπου διατηρεί την έδρα του, υποβάλλοντας τα απαιτούμενα έγγραφα. Ακολούθως, οι εθνικές εποπτικές αρχές ενημερώνουν το αντίστοιχο Τμήμα Αδειοδότησης της ΕΚΤ, όπου γίνεται αξιολόγηση της επάρκειας της διοικητικής δομής. Κάθε ενδιαφερόμενο πιστωτικό ίδρυμα μπορεί να προβεί σε εγκατάσταση Υποκαταστήματος και να κάνει έναρξη των δραστηριοτήτων του, εφόσον δεν έχει ληφθεί διαφορετική απόφαση από την ΕΚΤ, εντός δύο μηνών από την παραλαβή της κοινοποίησης του πιστωτικού ιδρύματος. Η ίδια διαδικασία τηρείται και για την περίπτωση εγκατάστασης Υποκαταστημάτων ή άσκησης δικαιώματος παροχής υπηρεσιών στην επικράτεια μη συμμετέχοντος Κράτους- Μέλους.

Με σκοπό την εκπλήρωση των εποπτικών καθηκόντων της, η ΕΚΤ επιδιώκει την ορθή συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών μελών. Όσον αφορά τις σχέσεις της με τα μη συμμετέχοντα κράτη μέλη, τηρεί την ισορροπία μεταξύ του κράτους μέλους καταγωγής και κράτους μέλους υποδοχής σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία⁴³.

4.3 Διοικητικές κυρώσεις

Η παραβίαση των κανονιστικών απαιτήσεων, σύμφωνα με τον κανονισμό ΕΕΜ, επισύρει την επιβολή κυρώσεων στα πιστωτικά ιδρύματα, χρηματοδοτικές εταιρείες συμμετοχών ή μεικτές χρηματοοικονομικές εταιρείες συμμετοχών. Σε περιπτώσεις όπου οι ανωτέρω εποπτευόμενες οντότητες παραβούν μια απαίτηση είτε εκ προθέσεως είτε εξ αμελείας των εφαρμοζόμενων νομοθετικών πράξεων της Ένωσης, η ΕΚΤ δύναται να επιβάλει διοικητικά χρηματικά πρόστιμα που ανέρχονται έως στο διπλάσιο του ποσού των κερδών που αποκτήθηκαν ή των ζημιών που αποφεύχθηκαν λόγω της παράβασης - όταν το εν λόγω ποσό μπορεί να προσδιορισθεί - ή μέχρι το 10% του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών της προηγούμενης χρήσης⁴⁴.

⁴³ ΕΕ L 287/29.10.2013, EL Κανονισμός (ΕΕ), αριθμ.1024/2013, άρθρο 17 σημ. 3
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from==EL>
(τελευταία πρόσβαση 25/7/2018)

⁴⁴ ΕΕ L 287/29.10.2013, EL Κανονισμός (ΕΕ), αριθμ.1024/2013, άρθρο 18 σημ. 1

Επίσης, η ΕΚΤ δύναται να επιβάλλει περιοδική χρηματική ποινή στις περιπτώσεις εκείνες, όπου τα εμπλεκόμενα πρόσωπα δεν έχουν συμμορφωθεί προς την προηγούμενη εποπτική απόφαση ή κανονισμό της ΕΚΤ. Ο υπολογισμός της χρηματικής ποινής γίνεται σε ημερήσια βάση και μπορεί να ανέλθει χρονικά σε έξι μήνες.

Όσον αφορά τα λιγότερα σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα τα οποία προβαίνουν σε παραβάσεις της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με μη συμμόρφωση στις οδηγίες της ΕΕ, η επιβολή διοικητικών κυρώσεων έγκειται στην αρμοδιότητα των εθνικών αρμοδίων αρχών.

Το αρμόδιο Τμήμα Επιβολής Κυρώσεων είναι επιφορτισμένο με την διερεύνηση των πιθανολογούμενων παραβάσεων, εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων, κατ' εφαρμογή της ισχύουσας ενωσιακής νομοθεσίας και της εθνικής νομοθεσίας για τη μεταφορά των οδηγιών της ΕΕ ή κανονισμών και αποφάσεων της ΕΚΤ, που διαπιστώνεται από τις αρμόδιες Μεικτές Εποπτικές Ομάδες. Κατά την καθημερινή εποπτεία οι ΜΕΟ διαπιστώνουν τα πραγματικά περιστατικά και παραπέμπουν τις υποθέσεις προς το Τμήμα Επιβολής Κυρώσεων της ΕΚΤ. Το εν λόγω Τμήμα, ενεργεί ανεξάρτητα από το Εποπτικό Συμβούλιο προκειμένου να διασφαλίζεται η αμεροληψία των μελών κατά την έκδοση απόφασης αναφορικά με την επιβολή κυρώσεων⁴⁵.

Σημαντική θεωρείται η πρωτοβουλία της ΕΚΤ να θεσπίσει ένα μηχανισμό υποβολής αναφορών με σκοπό την παρότρυνση όσων λαμβάνουν γνώση πιθανών παραβάσεων της ενωσιακής νομοθεσίας των εποπτευόμενων οντοτήτων ή των αρμοδίων αρχών. Πρόκειται για μια δικτυακή πλατφόρμα που τιτλοφορείται “Report a Breach”, όπου οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αναφέρουν τις παραβάσεις αυτές στο συγκεκριμένο διαδικτυακό τόπο της ΕΚΤ για την τραπεζική εποπτεία.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from==EL>
(τελευταία πρόσβαση 25/7/2018)

⁴⁵ Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, σελ. 42 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)

<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411.el.pdf>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΕΜ

5.1 Διαδικασία εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης

Ο ΕΕΜ, για την διενέργεια της διαδικασίας εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης έχει αναπτύξει μια κοινή μεθοδολογία αξιολόγησης των κινδύνων των πιστωτικών ιδρυμάτων, των ρυθμίσεων διακυβέρνησής τους και της κατάστασής τους ως προς τα κεφάλαια και τη ρευστότητα. Η διαδικασία εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης εφαρμόζεται σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας τόσο για τα σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα όσο και για τα λιγότερο σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα και εξετάζει τις ρυθμίσεις, τις στρατηγικές, τις διαδικασίες και τους μηχανισμούς που εφαρμόζουν. Συνοπτικά, η αξιολόγηση εστιάζει στους κινδύνους που έχουν αναλάβει ή πρόκειται να αναλάβουν στο μέλλον τα πιστωτικά ιδρύματα, τον δυνητικό αντίκτυπο του κινδύνου στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και τους κινδύνους που εντοπίζονται από την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων. Τα βασικά στοιχεία που περιλαμβάνει είναι τα εξής⁴⁶:

- Σύστημα αξιολόγησης κινδύνων (ΣΑΚ), το οποίο αξιολογεί τα επίπεδα και τους ελέγχους κινδύνου των πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Ολοκληρωμένο έλεγχο της εσωτερικής διαδικασίας αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας και της εσωτερικής διαδικασίας της επάρκειας ρευστότητας.
- Μεθοδολογία ποσοτικού προσδιορισμού του κεφαλαίου και της ρευστότητας, η οποία αξιολογεί τις ανάγκες ενός πιστωτικού ιδρύματος σε κεφάλαιο και ρευστότητα με δεδομένα τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κινδύνων.

Η προσέγγιση της αξιολόγησης των κινδύνων και ο ποσοτικός προσδιορισμός του κεφαλαίου και της ρευστότητας πραγματοποιείται σε πολλαπλές βαθμίδες. Βάσει ενός ευρέως φάσματος πληροφοριών, ποσοτικών και ποιοτικών αναλύσεων δίνεται η δυνατότητα στους εμπειρογνώμονες να εξετάζουν με σαφήνεια και διαφάνεια την

⁴⁶ Ετήσια Έκθεση της ΕΚΤ για την εποπτική δραστηριότητα 2014, σελ.24 (τελευταία πρόσβαση 7/8/2018) <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/publications/annual-report/html/ssm.ar2015.el.html#IDofChapter2>

πολυπλοκότητα και την ποικιλομορφία των καταστάσεων προκειμένου να εξάγουν ασφαλή συμπεράσματα αξιολόγησης.

5.2 Διαδικασία επιβολής εποπτικών τελών

Οι αναγκαίοι πόροι για την άσκηση της εποπτικής διαδικασίας αντλούνται, από τις εποπτευόμενες οντότητες της ΕΚΤ, με την επιβολή εποπτικών τελών. Όλες οι εποπτευόμενες οντότητες οφείλουν να καταβάλλουν ετήσια εποπτικά τέλη το ύψος των οποίων υπολογίζεται στο υψηλότερο επίπεδο ενοποίησης μέσα στα συμμετέχοντα κράτη μέλη βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που αφορούν τη σπουδαιότητα και το προφίλ του κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος, συμπεριλαμβανομένων των σταθμισμένων βάσει κινδύνου στοιχείων του ενεργητικού⁴⁷. Σύμφωνα με τον κανονισμό ΕΕΜ, τα εποπτικά τέλη καλύπτουν τις δαπάνες που πραγματοποιεί η ΕΚΤ για την άσκηση των εποπτικών της καθηκόντων και δεν υπερβαίνουν το ύψος των συγκεκριμένων δαπανών.

Η ΕΚΤ καθορίζει τη μεθοδολογία με την οποία προσδιορίζεται το συνολικό ποσό του ετήσιου εποπτικού τέλους που πρέπει να καταβληθεί από κάθε εποπτευόμενο πιστωτικό ίδρυμα. Η είσπραξη της ετήσιας καταβολής εποπτικών τελών πραγματοποιείται από την ΕΚΤ το τελευταίο τρίμηνο κάθε οικονομικού έτους, το οποίο περιλαμβάνεται προκαταβολή βάσει του προϋπολογισμού σχετικά με τις δαπάνες τρέχοντος έτους⁴⁸. Το επιβαλλόμενο τέλος εντός του ΕΕΜ δε θίγει το δικαίωμα των εθνικών εποπτικών αρχών να εισπράττουν τέλη σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

Τα προβλεπόμενα έσοδα και οι συνολικές ετήσιες δαπάνες για την εκτέλεση των εποπτικών καθηκόντων της ΕΚΤ περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό της ΕΚΤ και έγκεται στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβουλίου. Επιπροσθέτως η Επιτροπή Προϋπολογισμού, αρμόδια σε θέματα προϋπολογισμού, προβαίνει σε αξιολόγηση των εκθέσεων σχεδιασμού και παρακολούθησής του και υποβάλλει τις σχετικές αναφορές

⁴⁷ ΕΕ L 287/29.10.2013, EL Κανονισμός (ΕΕ), αριθμ.1024/2013, άρθρο 30 σημ.3
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from==EL>
(τελευταία πρόσβαση 25/7/2018)

⁴⁸ Ετήσια Έκθεση της ΕΚΤ για την εποπτική δραστηριότητα 2014, σελ.86 (τελευταία πρόσβαση 7/8/2018) <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/publications/annual-report/html/ssm.ar2015.el.html#IDofChapter2>

στο Διοικητικό Συμβούλιο. Η έγκριση του προϋπολογισμού γίνεται κατόπιν σχετικής πρότασης από την Εκτελεστική Επιτροπή και μετά από διαβούλευση με το Εποπτικό Συμβούλιο της ΕΚΤ.

5.3 Έλεγχος ποιότητας και προγραμματισμού

Η διασφάλιση της ποιότητας του εποπτικού έργου επιτυγχάνεται με την ορθή εφαρμογή του μεθοδολογικού πλαισίου του EEM, τον εντοπισμό και την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών και τον εντοπισμό κινδύνων ή ελλείψεων στις διαδικασίες του EEM. Αρμόδιο τμήμα για τη διαφύλαξη της ομοιογένειας της εποπτικής διαδικασίας αποτελεί το Τμήμα Διασφάλισης Ποιότητας Εποπτικού Έργου της ΕΚΤ το οποίο φροντίζει για την ισότιμη μεταχείριση τόσο των σημαντικών όσο και των λιγότερο σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων. Σημαντικό εργαλείο αποτελεί το εγχειρίδιο εποπτείας το οποίο καθορίζει τις γενικές αρχές του EEM, τις διαδικασίες, τη στρατηγική και τη μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθείται για τη διασφάλιση του ποιοτικού έργου.

Ο έλεγχος προγραμματισμού αντίστοιχα ανήκει στην αρμοδιότητα του Τμήματος Σχεδιασμού και Συντονισμού Προγραμμάτων Εποπτικής Εξέτασης της ΕΚΤ για τα σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα και στις εθνικές αρμόδιες αρχές υπό την επίβλεψη της ΓΔ Μικροπροληπτικής Εποπτείας III αν κρίνεται απαραίτητο, για τα λιγότερο σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα. Με τη διενέργεια τακτικών ελέγχων διαπιστώνεται αν εφαρμόζεται με επιτυχία το πρόγραμμα εποπτικής εξέτασης ή απαιτούνται τυχόν διορθωτικές ενέργειες. Ο σχεδιασμός και η επικαιροποίηση των προγραμμάτων γίνεται βάσει των προγραμμάτων των προηγούμενων περιόδων. Οι αλλαγές που πραγματοποιούνται στη σύνθεση του διοικητικού οργάνου ενός πιστωτικού ιδρύματος δηλώνονται στη σχετική εθνική αρμόδια αρχή.

5.4 Έλεγχος και αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών των διοικητικών οργάνων

Ο έλεγχος και η αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών των διοικητικών οργάνων που διενεργείται στα σημαντικά και λιγότερο σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα αποτελεί σημαντικό στοιχείο των εποπτικών δραστηριοτήτων και απαραίτητο μέρος της διαδικασίας αδειοδότησης των πιστωτικών ιδρυμάτων από την ΕΚΤ. Κάθε αλλαγή στη σύνθεση του διοικητικού οργάνου ενός σημαντικού πιστωτικού ιδρύματος δηλώνεται στη σχετική εθνική εποπτική αρχή η οποία ενημερώνει την αντίστοιχη μεικτή εποπτική ομάδα και το Τμήμα Αδειοδότησης της ΕΚΤ. Με τη συνδρομή των εθνικών εποπτικών αρχών συλλέγονται τα απαραίτητα έγγραφα και διενεργείται από κοινού η αξιολόγηση της αλλαγής. Στη συνέχεια υποβάλλεται λεπτομερής πρόταση στο Διοικητικό και Εποπτικό Συμβούλιο προς έγκριση⁴⁹.

5.5 Ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων

Σημαντικό εργαλείο της εποπτικής διαδικασίας αποτελεί η άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress – tests) για την αξιολόγηση της κεφαλαιακής επάρκειας και της ρευστότητας που διαθέτουν τα πιστωτικά ιδρύματα. Η άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων αξιολογεί το βαθμό αντοχής, την επάρκεια στην διαχείριση ενδεχόμενου μελλοντικού κινδύνου, τον στρατηγικό και κεφαλαιακό προγραμματισμό και την ευρωστία των επιχειρηματικών τους μοντέλων. Οι αποφάσεις που λαμβάνει ο ΕΕΜ κατά το συνολικό έλεγχο αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας και της ρευστότητας ενός πιστωτικού ιδρύματος κοινοποιούνται στο πιστωτικό ίδρυμα μαζί με τυχόν διορθωτικές ενέργειες που προτείνει. Για τα σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα το αποτέλεσμα της διαδικασίας αξιολόγησης υποβάλλεται στο Εποπτικό Συμβούλιο και αποτελεί σημαντική

⁴⁹ Τράπεζα Πειραιώς, (2014), “ΕΚΤ - Οδηγός για την προσέγγιση του Ενιαίου Εποπτικού” (τελευταία πρόσβαση 20/8/2018) <https://www.piraeusbankgroup.com/el/oikonomiki-analisi-ependitiki-stratigiki/oikonomiki-analisi-ellinikis-oikonomias-kladikes-meletes/analysis-category/2014/guide-to-the-single-supervisory-mechanism>

συνεισφορά στον στρατηγικό και επιχειρησιακό προγραμματισμό του ΕΕΜ. Με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου η ΕΚΤ μπορεί να προβεί στην επιβολή μέτρων ποιοτικού χαρακτήρα για την αντιμετώπιση των αδυναμιών στη διαχείριση κινδύνων του πιστωτικού ιδρύματος, την απαίτηση πρόσθετων ιδίων κεφαλαίων, τη δημοσιοποίηση στοιχείων, υποχρεώσεων ρευστότητας καθώς και άλλων μέτρων σύμφωνα με τις διατάξεις του ευρωπαϊκού τραπεζικού δικαίου⁵⁰.

5.6 Διαχείριση κρίσεων

Η ΕΚΤ, ως αρχή τραπεζικής εποπτείας έχει την αρμοδιότητα άμεσης επέμβασης στις περιπτώσεις που ένα πιστωτικό ίδρυμα δεν πληροί, ή ενδέχεται να πάψει να πληροί, τις απαιτήσεις της οδηγίας σχετικά με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις. Για το σκοπό αυτό μπορεί να ζητά από τα σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα να λαμβάνουν εγκαίρως μέτρα συμμόρφωσης προς τις προληπτικές απαιτήσεις, την αρτιότητα της διαχείρισής τους και την επαρκή κάλυψη των κινδύνων. Από τη μεταφορά της οδηγίας για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών (Bank Recovery and Resolution Directive – BRRD) στο εθνικό δίκαιο, η ΕΚΤ δύναται, να αντιδρά εγκαίρως και να διασφαλίζει τη θέσπιση, εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων, αξιόπιστων σχεδίων ανάκαμψης. Επιπλέον το Τμήμα Διαχείρισης Κρίσεων το οποίο συγκροτήθηκε από την ΕΚΤ, είναι επιφορτισμένο να παρέχει στήριξη στις ΜΕΟ σε περιόδους κρίσης και είναι αρμόδιο για την εξέταση των σχεδίων ανάκαμψης των σημαντικών εποπτευόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων και την παρακολούθηση της βιωσιμότητάς τους. Σε περιπτώσεις επιδείνωσης της κατάστασής τους ή ενδεχόμενης πτώχευσης, η ΕΕΜ προβαίνει σε ενημέρωση των αρχών εξυγίανσης. Το Τμήμα Διαχείρισης Κρίσεων και οι μεικτές εποπτικές ομάδες μπορούν να συμμετέχουν στις ομάδες διαχείρισης κρίσεων ώστε να ενισχύεται η ετοιμότητα των εμπλεκόμενων μερών για έγκαιρη και αποτελεσματική αντίδραση σε περιόδους κρίσης.

⁵⁰ Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας, σελ. 28 (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidetobankingsupervision201411.el.pdf>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο: Η ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

6.1 Η Διάρθρωση των Πιστωτικών Ιδρυμάτων στην Ελλάδα

Η Τράπεζα της Ελλάδος λειτουργεί από το 1828. Από τον Ιανουάριο του 2001 η Τράπεζα της Ελλάδος αποτελεί αναπόσπαστο μέλος του Ευρωσυστήματος, που απαρτίζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που ανήκουν στη ζώνη του ευρώ. Είναι αρμόδια για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος στην Ελλάδα και τη διαφύλαξη της σταθερότητας του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Επιπλέον η Τράπεζα της Ελλάδος συμβάλλει στη διασφάλιση της σταθερότητας του γενικού επιπέδου των τιμών ενώ παράλληλα στηρίζει τη γενική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης. Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, έχει κατοχυρωθεί η θεσμική, προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία της, αλλά και η άσκηση δημοκρατικού ελέγχου εκ μέρους της Βουλής.

Το εγχώριο τραπεζικό σύστημα την τελευταία δεκαετία υπέστη συρρίκνωση εξαιτίας της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης. Το χρονικό διάστημα 2007-2016 παρατηρείται δραστική μείωση του αριθμού των τραπεζών που ασκούν δραστηριότητα στην Ελλάδα. Οι εν λειτουργία τράπεζες, μέσω συγχωνεύσεων, εξαγορών και εξυγιάνσεων, μειώθηκαν από 64 σε 39 ενώ αποχώρησε σχεδόν το σύνολο των ξένων τραπεζών με δίκτυα εξυπηρέτησης της πελατείας, εκτός της HSBC⁵¹.

Το διάστημα 2016-2017 αντίστοιχα, το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα, βάση στοιχείων της Τράπεζας της Ελλάδος, όπως μπορούμε να δούμε στον πίνακα που ακολουθεί, αποτελείται από 38 συνολικά τράπεζες και ένα ειδικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα⁵².

⁵¹ Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Στοιχεία Τεκμηρίωσης σχετικά με τη λειτουργία του Ελληνικού Τραπεζικού συστήματος (τελευταία πρόσβαση 21/8/2018)

https://www.hba.gr/UpIDocs/HBA_GreekBankingSystem_January2017F2n.pdf

⁵² ΕτΕ, Πίνακας Πιστωτικών Ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα (τελευταία πρόσβαση 21/8/2018) <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/SupervisedInstitutions/default.aspx>

Πίνακας 3: Τα πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα

Είδος Πιστωτικών Ιδρυμάτων	Πιστωτικό Ίδρυμα	
Πιστωτικά ιδρύματα με έδρα στην Ελλάδα	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	
	ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	
	ΑΤΤΙΚΑ BANK, ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	
	ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.	
	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	
	ΑEGEAN BALTIC BANK Α.Τ.Ε.	
	CREDICOM CONSUMER FINANCE ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	
	Συνεταιριστικές Τράπεζες	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΑΝΙΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.
		ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΠΕΙΡΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΥΝ.Π.Ε.		
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Ν. ΕΒΡΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.		
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.		
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.		
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΕΡΙΑΣ - ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΙΣΤΗ ΣΥΝ.Π.Ε.		
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΡΑΜΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.		
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΕΡΡΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.		
Υποκαταστήματα Πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε κράτος μέλος της Ε.Ε. που λειτουργούν με “κοινοτικό διαβατήριο”		BNP PARIBAS SECURITIES SERVICES
	FCA BANK GmbH	
	OPEL BANK GmbH	
	FCE BANK, plc	
	THE ROYAL BANK OF SCOTLAND PLC	
	HSBC BANK PLC	
	UNICREDIT BANK A.G.	
	ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	
	CITIBANK EUROPE PLC (CEP)	
	VOLKSWAGEN BANK GmbH	
BMW AUSTRIA BANK GmbH		

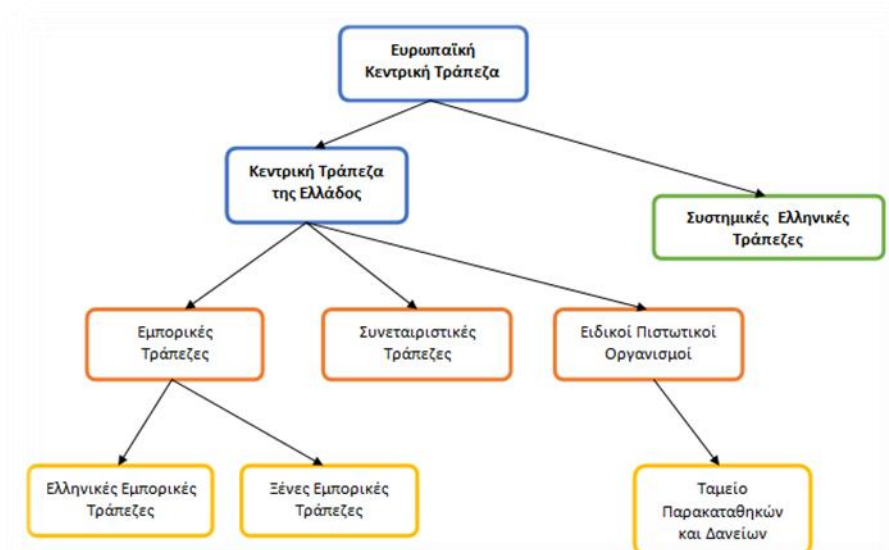
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος (2018)

6.2 Εποπτεία των Ελληνικών Π.Ι.

Βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 1024/2013 του Συμβουλίου η ΕΚΤ αναλαμβάνει την άμεση εποπτεία των σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων και έμμεσα των λιγότερο σημαντικών η οποία ασκείται κατά κύριο λόγο από τις Εθνικές Εποπτικές Αρχές των κρατών μελών της ΕΕ. Σύμφωνα με τον κανονισμό στην Ελλάδα τα (4) σημαντικά

πιστωτικά ιδρύματα εποπτεύονται άμεσα από την ΕΚΤ και τα λιγότερο σημαντικά από την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), ως αρμόδια εθνική εποπτική αρχή, υπό τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΚΤ.

Σχήμα 3 :Απεικόνιση Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Η διάκριση των πιστωτικών ιδρυμάτων σε σημαντικά και λιγότερο σημαντικά γίνεται βάσει κριτηρίων που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 1024/2013 και εξειδικεύονται με τον Κανονισμό (ΕΕ) 468/2014. Βάσει των ανωτέρω, στην άμεση εποπτεία της ΕΚΤ υπάγονται τα ακόλουθα σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν στην Ελλάδα :

- Alpha Τράπεζα Α.Ε.
- Τράπεζα Eurobank Ergasias Α.Ε.
- Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.
- Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε.

Για την άσκηση του εποπτικού καθήκοντος η ΕΚΤ συνεργάζεται στενά με την ΤτΕ. Μια από τις πιο βασικές μορφές συνεργασίας είναι η δημιουργία μεικτών εποπτικών ομάδων (ΜΕΟ). Για κάθε σημαντική τράπεζα συστήνεται μία ομάδα αποτελούμενη από μέλη του προσωπικού της ΤτΕ που εμπλέκεται στην εποπτεία της συγκεκριμένης

τράπεζας και μέλη του προσωπικού της ΕΚΤ. Η ΕΚΤ συντονίζει τις εργασίες της ομάδας με τη συνδρομή των στελεχών της ΤτΕ (υποσυντονιστές).

Για τη διενέργεια του εποπτικού της ρόλου η ΤτΕ έχει συστήσει δύο Διευθύνσεις, τη Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος και τη Διεύθυνση Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιριών. Οι δύο Διευθύνσεις συνεργάζονται στενά για τη διεξαγωγή του εποπτικού έργου. Η Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες⁵³:

- την παρακολούθηση της εφαρμογής του πλαισίου εποπτείας της κεφαλαιακής επάρκειας, των κανόνων ρευστότητας και της συγκέντρωσης κινδύνων,
- τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στο πλαίσιο του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού,
- την αξιολόγηση αιτημάτων για τη χορήγηση αδειών λειτουργίας και λοιπών αιτημάτων και την εξέταση της τήρησης των προβλεπόμενων όρων και προϋποθέσεων,
- την εξέταση της συμμόρφωσης των εποπτευόμενων οντοτήτων, σε ατομική και ενοποιημένη βάση, προς το πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία τους,
- την αξιολόγηση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, περιλαμβανομένης της διαχείρισης κινδύνων και της κανονιστικής συμμόρφωσης των εποπτευομένων,
- τα θέματα διαφάνειας των διαδικασιών και των όρων των συναλλαγών, χωρίς να υπεισέρχεται όμως σε θέματα καταχρηστικότητας, για τα οποία η Τράπεζα της Ελλάδος δεν έχει αρμοδιότητα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία,
- την εισήγηση για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων που η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να επιβάλλει στα εποπτευόμενα ιδρύματα.

Όσον αφορά τις επιθεωρήσεις των εποπτευόμενων πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων ανήκουν στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιριών.

⁵³ Τράπεζα της Ελλάδος, «Προληπτική Εποπτεία» (τελευταία πρόσβαση 24/8/2018)
<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/SupervisedInstitutions/default.aspx>

6.3 Ανάλυση κινδύνων των Τραπεζικών Ιδρυμάτων

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξαιτίας της επέκτασης των δραστηριοτήτων τους, των χρηματοοικονομικών μέσων και εργαλείων που χρησιμοποιούν, αντιμετωπίζουν μεγάλους κινδύνους. Η έννοια του κινδύνου στην οικονομική ορολογία συνδέεται με την πιθανότητα που διατρέχει ένα πιστωτικό ίδρυμα να υποστεί οικονομική ζημία από ένα μη προσδοκώμενο γεγονός. Προέρχεται πρωτίστως από την αβεβαιότητα που υπάρχει γύρω από τις συναλλαγές και την μεταβλητότητα των αναμενόμενων αποτελεσμάτων τους. Ωστόσο, οι συνέπειες ενός τέτοιου ενδεχόμενου επηρεάζει σημαντικά την καθαρή θέση του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Μονόδρομος για την αντιμετώπιση των κινδύνων αποτελεί η πρόληψη μέσα από ένα σύστημα διαχείρισης κινδύνων. Για την αντιστάθμιση των κινδύνων η διοίκηση του εκάστοτε πιστωτικού ιδρύματος οφείλει να καταβάλλει συντονισμένες προσπάθειες για την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων που αντιμετωπίζει ή ενδέχεται να αντιμετωπίσει στο μέλλον. Η ορθή γνώση και πληροφόρηση του εξωτερικού περιβάλλοντος αποτελεί σημαντικό παράγοντα εκτίμησης των κινδύνων. Το σύστημα διαχείρισης κινδύνου των πιστωτικών ιδρυμάτων αφενός επιδρά θετικά στην αξιολόγηση και την καλύτερη διαχείρισή των κινδύνων αφετέρου συμβάλει στην δημιουργία αξίας του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

Οι κύριες κατηγορίες κινδύνων που μπορεί να αντιμετωπίσει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα είναι ο Πιστωτικός Κίνδυνος, ο Κίνδυνος του Επιτοκίου, ο Κίνδυνος Ρευστότητας, ο Κίνδυνος Αγοράς και ο Λειτουργικός Κίνδυνος.

Ο Πιστωτικός κίνδυνος (Credit Risk) είναι ο πιο σημαντικός από όλους τους κινδύνους όσον αφορά το μέγεθος της ζημίας που μπορεί να έχει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Χαρακτηρίζεται είτε από την αδυναμία εκπλήρωσης των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του πιστωτικού ιδρύματος είτε από την επιδείνωση της πιστωτικής ικανότητάς του. Στην ουσία πρόκειται για την αδυναμία εξόφλησης υποχρεώσεων που απορρέουν από ένα δάνειο ή άλλων χορηγήσεων και τη μη τήρηση συμβατικών υποχρεώσεων των πελατών⁵⁴.

⁵⁴ Πέτρος Κιόχος , Βασίλειος Πανάγου,(2015), Χρηματοοικονομική Διοίκησης: Επιχειρηματικός και Χρηματοοικονομικός Κίνδυνος, σελ.38

Ο κίνδυνος επιτοκίου (interest rate risk) αναφέρεται στη ζημία που μπορεί υποστεί μια τράπεζα από ενδεχόμενες μεταβολές του επιτοκίου. Οι προκληθείσες μεταβολές οφείλονται κυρίως σε εξωγενείς παράγοντες που αφορούν την άσκηση μακροοικονομικής-νομισματικής πολιτικής, στην αλλαγή των συνθηκών που παρουσιάζουν οι εθνικές και διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίου αλλά και σε άλλους τρίτους παράγοντες. Η αδυναμία του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος να λαμβάνει μέτρα έναντι των μεταβολών ενδέχεται να επηρεάζει δυσμενώς την αποδοτικότητα του ιδρύματος και την αξία της μετοχής του.

Ο κίνδυνος συναλλάγματος (foreign exchange risk) υφίσταται λόγω απρόσμενης αλλαγής στο νομισματικό καθεστώς, όπως η αλλαγή από τις σταθερές στις κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες. Ο κίνδυνος συναλλάγματος συνιστά μορφή κινδύνου αγοράς και εντείνεται σε καθεστώτα κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών, όπου η μεταβλητότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών, αφενός μεν σηματοδοτεί τις θέσεις που λαμβάνονται στην τρέχουσα και στην προθεσμιακή αγορά συναλλάγματος, αφετέρου δε μεγεθύνει την πιθανότητα πρόκλησης ζημιών.

Ο κίνδυνος ρευστότητας (liquidity risk) ισοδυναμεί με την αδυναμία ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος να ανταποκριθεί στην κάλυψη των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων του. Διακρίνεται σε κίνδυνο ρευστότητας περιουσιακών στοιχείων όταν το ίδρυμα δεν είναι σε θέση να απεγκλωβιστεί από τη θέση ενός χρηματοοικονομικού αξιογράφου στην αγοραία αξία του ή σε παραπλήσια αξία αυτής επειδή η αγορά αυτού του αξιογράφου είναι αναποτελεσματική και σε κίνδυνο ρευστότητας αποθεματικών όταν το ίδρυμα δε διαθέτει τα αναγκαία κεφάλαια προκειμένου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις προτού αυτές καταστούν ληξιπρόθεσμες.

Ο κίνδυνος αγοράς (market risk) για ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα σχετίζεται με την απώλεια των εμπορικών και επενδυτικών χαρτοφυλακίων του, οι οποίες πηγάζουν από τις καθημερινές μεταβολές στην αξία ενός περιουσιακού στοιχείου, οι οποίες οφείλονται στις διακυμάνσεις των επιτοκίων, των συναλλαγματικών ισοτιμιών, των χρηματιστηριακών τιμών των μετοχών και των τιμών των

εμπορευμάτων.

Ο λειτουργικός κίνδυνος (operational risk) των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αφορά τον κίνδυνο απώλειας που απορρέει από ανεπαρκείς ή αποτυχημένες εσωτερικές διαδικασίες, του ανθρώπινου δυναμικού του ιδρύματος και των εσωτερικών συστημάτων ή εξωτερικών παραγόντων. Η αξιολόγηση του λειτουργικού κινδύνου αποτελεί μια δύσκολη διαδικασία διότι αφορά ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα και οι κίνδυνοι δεν είναι σαφώς ευδιάκριτοι όπως ο κίνδυνος αγοράς ή ο πιστωτικός κίνδυνος.

Ο κίνδυνος χώρας (Sovereign risk) αναφέρεται πάντα στη χώρα εγκατάστασης και δραστηριότητας του δανειζόμενου και αφορά το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον αυτής. Ο κίνδυνος χώρας συνδέεται τόσο με τον πιστωτικό, όσο και με το συναλλαγματικό κίνδυνο. Βασικό κριτήριο για την εκτίμηση του κινδύνου χώρας είναι ο συντελεστής αποπληρωμής του εξωτερικού χρέους (δημόσιου και ιδιωτικού) αυτής, ο βαθμός αξιολόγησης της πιστοληπτικής της ικανότητας από διεθνείς εξειδικευμένους οργανισμούς, ο βαθμός ολοκλήρωσης των αγορών χρήματος και κεφαλαίου που έχουν διαμορφωθεί σε αυτήν, οι μακροοικονομικές επιδόσεις της και τέλος το πλαίσιο άσκησης νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής⁵⁵.

Οι ήδη αναφερόμενοι κίνδυνοι των πιστωτικών ιδρυμάτων είναι οι κυριότεροι χωρίς να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και άλλοι κίνδυνοι. Ένας πιστωτικός οργανισμός μπορεί να βάλλεται από ξαφνικές τροποποιήσεις στη φορολογία, απότομες και μη αναμενόμενες αλλαγές στις χρηματαγορές εξαιτίας πολέμων, επαναστάσεων ή κατάρρευσης των χρηματιστηριακών αγορών όπως συνέβη από την πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση κ.α.

Η διεθνής οικονομική κρίση του 2007-2008 προκάλεσε βαθιά οικονομική ύφεση στην παγκόσμια οικονομία και ανέδειξε σε μεγάλο βαθμό την αδυναμία των μηχανισμών να διαχειριστούν τέτοιους κινδύνους. Το γεγονός αυτό κατέστησε αναγκαίο την βελτίωση των τεχνικών και μεθόδων που ακολουθούν τα πιστωτικά ιδρύματα για τη λήψη μέτρων αντιστάθμισης του κινδύνου αλλά και την ενίσχυση της προληπτικής εποπτείας αυτών.

⁵⁵ Σαπουντζόγλου Γ. & Πεντότης Χ., (2009), Τραπεζική Οικονομική, σελ. 197

6.4 Κεφαλαιακή επάρκεια των Ελληνικών Τραπεζικών Ιδρυμάτων

Η Επιτροπή Βασιλείας με γνώμονα την αντιμετώπιση των αστοχιών που αναδείχτηκαν κατά την πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση, προχώρησε στην υιοθέτηση νέου διεθνούς κανονιστικού πλαισίου, της Βασιλείας III. Η σημαντικότερη τροποποίηση που εισήλθε αναφέρεται στην κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών και αφορά τον ορισμό των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων τους. Η εν λόγω τροποποίηση επιδιώκει την ενίσχυση της ποιότητας των ιδίων κεφαλαίων, μετά από την αξιολόγηση της πρόσφατης αρνητικής εμπειρίας των τραπεζών στη διάρκεια της κρίσης και την αδυναμία τους να απορροφήσουν ζημιές από την έκθεση κινδύνου χρησιμοποιώντας τα ίδια κεφάλαιά τους⁵⁶. Οι σχετικές διατάξεις του νέου κανονιστικού πλαισίου εφαρμόζεται σταδιακά από την 1^η Ιανουαρίου 2013 μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 2019 ως καταληκτική ημερομηνία πλήρους προσαρμογής τόσο στην Ελλάδα όσο και στα άλλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων που έθεσε η Επιτροπή της Βασιλείας προκειμένου να διασφαλιστεί η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος αφορούν τα εξής:

- Τα κύρια στοιχεία των βασικών ιδίων κεφαλαίων πρέπει να ανέρχονται σε ποσοστό τουλάχιστον 4,5% των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού των τραπεζών και των στοιχείων εκτός ισολογισμού.
- Το σύνολο των βασικών ιδίων κεφαλαίων πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον 6,0% των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού τους και των στοιχείων εκτός ισολογισμού (από 4,0% με βάση το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο).
- Το σύνολο των ελαχίστων ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών (βασικών και συμπληρωματικών) θα συνεχίσει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον 8,0% των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού τους και των στοιχείων εκτός ισολογισμού. Επαγωγικά πάντως προκύπτει ότι το ύψος των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων δεν θα επιτρέπεται να υπερβαίνει το

⁵⁶ Γκόρτσος Χρ., (2011), Ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα, «Βασιλεία III», σελ.526 (τελευταία πρόσβαση 4/8/2018)
<https://www.hba.gr/5Ekdotis/UplPDFs/sylogikostomos/30-%20GORTSOS%20519-540.pdf>

2%⁵⁷.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα οι τράπεζες της ΕΕ οφείλουν να διατηρούν περισσότερα και καλύτερα κεφάλαια ως αποθεματικά κεφάλαια ασφαλείας σε περιπτώσεις κρίσεων. Συγκεκριμένα είναι υποχρεωμένες να διατηρούν ένα κατ' ελάχιστον 8% κεφαλαίων καλής ποιότητας, εκ των οποίων περισσότερο από το ήμισυ (4,5% των συνολικών κεφαλαίων της τράπεζας) θα πρέπει να είναι Κατηγορίας 1, της υψηλότερης δηλαδή ποιότητας με το χαμηλότερο κίνδυνο (από 2% που είναι σήμερα).

Πίνακας 4: Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών του κανονιστικού πλαισίου Βασιλείας III			
	Κύρια στοιχεία βασικών ιδίων κεφαλαίων	Σύνολο βασικών ιδίων κεφαλαίων	Συνολική κεφαλαιακή απαίτηση (βασικά και συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια)
1.Ελάχιστα ίδια κεφάλαια (από 1.1.2015)	4,5% (από 2%)	6,0% (από 4%)	8,0% (αμετάβλητο)
2. Κεφαλαιακό απόθεμα για λόγους συντήρησης (από 1.1.2019)	2,5% (νέο)		
3. Αθροισμα 1 και 2 (από 1.1.2019)	7,0%	8,5%	10,5%
Αντικυκλικό κεφαλαιακό Απόθεμα (από 1.1.2019)	0 - 2,5% (νέο)		
(*) Για τις συστημικά σημαντικές τράπεζες ενδέχεται να καθιερωθεί επιπλέον κεφαλαιακή απαίτηση ύψους 2%			

Πηγή: Ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα (Γκόρτσος Χρ., 2011)

Τα κεφάλαια αυτά θα πρέπει να ρευστοποιούνται εύκολα, ώστε να μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες των καταθετών και πιστωτών σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Επιπλέον έχουν την υποχρέωση να διατηρούν απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου για την απορρόφηση των ζημιών και την προστασία του

⁵⁷ Γκόρτσος Χρ., (2011), Ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα, «Βασιλεία III», σελ.533

κεφαλαίου τους καθώς και αντικυκλικά κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας για να μπορούν ακόμα και σε περιόδους κρίσεων να παρέχουν πιστώσεις εξασφαλίζοντας την εμπιστοσύνη του κοινού και τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος⁵⁸.

6.5 Η αξιολόγηση των Ελληνικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων

Η πρώτη αξιολόγηση σχετικά με την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας πραγματοποιήθηκε πριν την ένταξή της στη ζώνη του ευρώ. Η ένταξη της Ελλάδας στην Οικονομική Νομισματική Ένωση την 01-01-2001 αποτελεί σταθμό στην ιστορία της χώρας. Η αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε από τους τρεις διεθνείς οίκους αξιολόγησης Moody's, Standard & Poor's και Fitch επιβεβαίωσε τον υψηλό ρυθμό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Σύμφωνα με δημοσιεύματα του ελληνικού τύπου η Moody's εντάσσει την Ελλάδα στην κορυφαία κατηγορία αξιολόγησης των κεφαλαιαγορών, στην κατηγορία Aaa/Prime-1 γεγονός που προεξοφλεί την είσοδο της χώρας ως πλήρες μέλος στην Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης χρησιμοποιούν ένα αλφαβητικό συνδυασμό για την βαθμολογική ταξινόμηση της πιστοληπτικής ικανότητας των χωρών σε κατηγορίες. Τα ίδια σύμβολα ταξινόμηση χρησιμοποιούν οι S&P και Fitch (AAA, AA, A, BBB, BB, B, CCC, CC, C, D) ενώ οι Moody's χρησιμοποιούν ως σύμβολα Aaa, Aa, A, Baa, Ba, B, Caa, Ca, C. Η σημασία του συμβολισμού είναι η εξής:

⁵⁸ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Επικαιρότητα (τελευταία πρόσβαση 24/8/2018)
<http://www.europarl.europa.eu/news/el/press-room/20130416IPR07333/to-ek-egkrinei-to-paketo-metarruthmiseon-gia-ten-eniskhuse-ton-europaikon-trapezon>

Πίνακας 5: Συμβολισμός του οίκου αξιολόγησης Moody's

Aaa	Άριστης ποιότητας ομόλογα με το χαμηλότερο ποσοστό επενδυτικού κινδύνου
Aa1 / Aa3	Υψηλής ποιότητας ομόλογα με πολύ χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο
A1 / A3	Υψηλής ποιότητας ομόλογα με χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο
Baa1 / Baa3	Μεσαίας ποιότητας ομόλογα με πολύ σημαντικό πιστωτικό κίνδυνο
Ba1 / Ba3	Ομόλογα που το μέλλον τους δεν μπορεί να προβλεφθεί και να εξασφαλιστούν οι αποδόσεις τους
B1 / B3	Ομόλογα τα οποία απέχουν από τον επιθυμητό τύπο επένδυσης
Caa1 / Caa3	Ομόλογα χαμηλής πιστοληπτικής ικανότητας με πολύ υψηλό κίνδυνο
Ca	Ομόλογα τα οποία θεωρούνται έντονα κερδοσκοπικά μη μπορώντας να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους

Πηγή: Αξιολόγηση Πιστοληπτικής ικανότητας (wikipedia.org)

Πίνακας 6: Συμβολισμός των οίκων αξιολόγησης Standard & Poor's και Fitch

AAA	Ομόλογα με την υψηλότερη βαθμολογία. Ικανότητα ισχυρή στην πληρωμή των τόκων και στην καταβολή του αρχικού κεφαλαίου
AA+ / AA-	Ομόλογα με ισχυρή ικανότητα στην πληρωμή των τόκων και στην καταβολή του αρχικού κεφαλαίου αλλά είναι κατά ένα μέρος πιο ευαίσθητο στις αρνητικές μεταβολές από τα AAA
A+ / A-	Ομόλογα υψηλής ικανότητας πληρωμής τόκων και κεφαλαίου αλλά πιο ευάλωτα στις συνέπειες από αλλαγές στις οικονομικές συνθήκες ή συγκυρίες
BBB+ / BBB-	Ομόλογα με επαρκή πιστοληπτική ικανότητα
BB+ / BB-	Ομόλογα αξιόπιστα, ενέχουν όμως στοιχεία κερδοσκοπίας
B+ / B-	Ομόλογα πιο κερδοσκοπικά από την κατηγορία BB
CCC	Ομόλογα με έντονο κερδοσκοπικό χαρακτήρα, με κίνδυνο απώλειας τόκων και αρχικού κεφαλαίου
CC	Τα πιο κερδοσκοπικά ομόλογα με υψηλό κίνδυνο
SD	Ομόλογα που αθετούν τις συμβατικές υποχρεώσεις
D	Ομόλογα που αθετούν οποιαδήποτε πληρωμή τόκων και αρχικού κεφαλαίου

Πηγή: Αξιολόγηση Πιστοληπτικής ικανότητας (wikipedia.org)

Την περίοδο της οικονομικής κρίσης οι ανεξέλεγκτες κρατικές δαπάνες, ο συνεχής δανεισμός της χώρας, η διόγκωση του δημοσιονομικού ελλείματος και του χρέους της Ελλάδας ήταν οι λόγοι που προκάλεσαν την υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας από τους ίδιους οίκους αξιολόγησης. Συγκεκριμένα, στις 8-12-2009 η Fitch Ratings υποβαθμίζει το ελληνικό χρέος σε BBB+ με αρνητική προοπτική, επικαλούμενη την επιδείνωση της δημοσιονομικής κατάστασης στο «πιο αδύναμο κράτος της Ευρωζώνης». Μετά την υποβάθμιση της Fitch το spread του 10ετούς ελληνικού ομολόγου έναντι του γερμανικού Bund ανήλθε σε υψηλό 7,5 μηνών. Για πρώτη φορά τα τελευταία δέκα χρόνια ένας διεθνής οίκος αξιολόγησης υποβαθμίζει την Ελλάδα κάτω του A. Επόμενη υποβάθμιση του αξιόχρεου της Ελλάδας πραγματοποιείται στις 16-12-2009 όπου ο διεθνής οίκος Standard & Poor's, επικαλούμενος την επιδείνωση των δημοσιονομικών μεγεθών, αλλά και κρίνοντας ανεπαρκή τα οικονομικά μέτρα που ανακοινώθηκαν από την κυβέρνηση ανακοινώνει τη μακροπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση της χώρας μας σε «BBB+» από «A-»⁵⁹.

Η υποβάθμιση συνεχίζεται το 2010 με αποτέλεσμα η πιστοληπτική ικανότητα των τραπεζών να χειροτερεύσει δημιουργώντας ένα αρνητικό κλίμα στις αγορές. Οι ελληνικές τράπεζες παραμένουν εξαρτημένες σε μεγάλο βαθμό από την έκτακτη ρευστότητα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) με εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου, υπερβαίνοντας τα ανεκτά όρια εν συγκρίσει με το μέγεθός τους (μέσος όρος 8,4% του ενεργητικού τους - μέσος όρος για τις ευρωπαϊκές τράπεζες 3,5%), αποδοκιμάζονται από αναλυτές, εποπτικές αρχές και οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης και συγχρόνως η ελληνική οικονομία εισέρχεται σε περιπέτειες με την αποκάλυψη ενός τεράστιου δημοσιονομικού προβλήματος που συμπαρασύρει τα πάντα στην απαξίωση⁶⁰.

Το επόμενο έτος στις 14-01-2011, η Fitch Ratings υποβαθμίζει την μακροπρόθεσμη πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας σε BB+ με το outlook της αξιολόγησης να είναι αρνητικό. Ακολούθως, στις 20-05-2011 ο ίδιος οίκος αξιολόγησης προχώρησε σε υποβάθμιση κατά τρεις βαθμίδες, σε B+ από BB+ συνοδευόμενη από ανακοίνωση

⁵⁹ Ναυτεμπορική,(2010), «Η οικονομία σε κρίση» (τελευταία πρόσβαση 1/10/2018)

<https://www.naftemporiki.gr/slideshows/511771/to-xroniko-tis-ellinikis-krisis/all>

⁶⁰ Γεώργιος Μιχόπουλος, Χρηματοδότηση των ελληνικών τραπεζών στη διάρκεια της κρίσης, σελ. 241 (τελευταία πρόσβαση 1/10/2018)

<https://www.hba.gr/5Ekdois/UplPDFs/sylogikostomos/12-c Michalopoulos 229-246.pdf>

που καθιστά τη χώρα σε καθεστώς πιστοληπτικής επιτήρησης με πιθανές αρνητικές συνέπειες διότι δεν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι των φορολογικών εσόδων. Ομοίως στις 13-07-2011, ο οίκος Fitch Ratings επικαλούμενη απουσία αξιόπιστου προγράμματος από την Ε.Ε. και το ΔΝΤ για την Ελλάδα προχωρά σε νέα υποβάθμιση κατά τρεις βαθμίδες στην κατηγορία CCC.

Έπειτα από την ανακοίνωση του Eurogroup για ένταξη της Ελλάδος σε δεύτερο πρόγραμμα χρηματοδότησης οι ελληνικές τράπεζες υποβαθμίζονται εκ νέου στην κατηγορία C και ακολούθως στην κατηγορία RD (επιλεκτική χρεοκοπία-restrictive default), στις 09-03-2012.

Μετά το καθεστώς επιλεκτικής χρεοκοπίας της χώρα και την ολοκλήρωση της ανταλλαγής χρέους και την έκδοση νέων τίτλων, η Fitch, στις 13-03-2012 αναβαθμίζει τη μακροπρόθεσμη πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας κατά έξι βαθμίδες, στο επίπεδο B- και δίνει outlook (προοπτική) σταθερό.

Στις 14-05-2013 ο οίκος αξιολόγησης Fitch Ratings και Standard & Poor's αναβαθμίζει το αξιόχρεο της Ελλάδας σε B- από CCC διαπιστώνοντας ότι ο κίνδυνος εξόδου της Ελλάδας από την Ευρωζώνη έχει υποχωρήσει και η Moody's την εντάσσει στην κατηγορία C. Λίγους μήνες αργότερα και συγκεκριμένα στις 30-11-2013 η Moody's αναβαθμίζει την Ελλάδα σε Caa3 υποστηρίζοντας ότι «Ο προϋπολογισμός του 2014 εξισορροπεί το εύθραυστο κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον της χώρας με τις δεσμεύσεις της προς τους διεθνείς πιστωτές της» ως εκ τούτου θεωρεί ότι «ο προϋπολογισμός θα παραμείνει επικεντρωμένος στα έσοδα από διαρθρωτικές αλλαγές και όχι από περαιτέρω περικοπές δαπανών»⁶¹. Στη συνέχεια ο ίδιο οίκος προχωρεί σε αναβάθμιση στις 02-08-2014 από Caa3 σε Caa1 επικαλούμενος τη σημαντική βελτίωση της δημοσιονομικής θέσης της Ελλάδας και εκτίμησή της ότι η κυβέρνηση παραμένει προσηλωμένη στη δημοσιονομική προσαρμογή, προβλέποντας σταδιακή μείωση της σχέσης χρέους προς το ΑΕΠ.

Το Νοέμβριο του 2014 η ΕΚΤ διεξήγαγε τη πρώτη συνολική αξιολόγηση εν όψει της ανάληψης των αρμοδιοτήτων της στον τομέα της εποπτείας των τραπεζών στο πλαίσιο του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (EEM) για τα πιστωτικά ιδρύματα της ζώνης του ευρώ. Βασικός στόχος της αξιολόγησης είναι η διασφάλιση της

⁶¹ Ναυτεμπορική, (2013), «Η οικονομία σε κρίση», (τελευταία πρόσβαση 1/10/2018)
<https://www.naftemporiki.gr/slideshows/511771/to-xroniko-tis-ellinikis-krisis/all>

χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και η ενίσχυσης της προοπτικής ανάπτυξης της οικονομίας στην ευρωζώνη⁶². Η συνολική αξιολόγηση για τις τέσσερις ελληνικές τράπεζες που διενεργήθηκε από την ΕΚΤ έδειξε ότι οι αυξήσεις κεφαλαίων και τα σχέδια αναδιάρθρωσης που υλοποιούνται έχουν ενισχύσει σημαντικά την κεφαλαιακή τους θέση.

Τον Ιούλιο του 2015 η Moody's υποβαθμίζει τη μακροπρόθεσμη πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας από Caa2 σε Caa3 και μια ημέρα αργότερα σε έκθεσή της για το τραπεζικό σύστημα της Ελλάδας απειλεί με υποβάθμιση τις ελληνικές τράπεζες στην κατηγορία Caa3 επικαλούμενη σημαντική επιδείνωση της ρευστότητας και της χρηματοδότησης των ελληνικών τραπεζών και δεύτερον, το «κλείσιμο» των τραπεζικών ιδρυμάτων, το οποίο σύμφωνα με τον οίκο αξιολόγησης, ισούται με χρεοκοπία ενώ δεν παρέλειψε να συγκαταλέξει και την αυξημένη πιθανότητα εξόδου της χώρας από την Ευρωζώνη⁶³.

Μετά τη λήξη του προγράμματος χρηματοδότησης από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF), η Ελλάδα έπειτα από αίτημά της για οικονομική βοήθεια τον Αύγουστο του 2015 σύναψε Μνημόνιο Συμφωνία με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ESM) για τη χρηματοδότησή της με μορφή δανείου ύψους 86 δισ. ευρώ, με περίοδο διαθεσιμότητας τριών ετών και λήξη στις 20 Αυγούστου του 2018, προκειμένου η χώρα να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Η συμφωνία προέβλεπε τη δέσμευση της Ελλάδας να προχωρήσει στην μείωση των παραγωγικών δαπανών του Δημόσιου τομέα, στη μείωση των φορολογικών δαπανών και στην πραγματοποίηση ιδιωτικοποιήσεων ανεκμετάλλευτης δημόσιας ακίνητης περιουσίας. Η εκπλήρωση των όρων της εν λόγω συμφωνίας προέβλεπε επίσης χρηματοδοτική συνδρομή για την περίοδο 2015-2018, έπειτα από την διενέργεια τακτικών αξιολογήσεων ώστε να λαμβάνεται υπόψη η πρόοδος των μεταρρυθμίσεων.

Στις αρχές του 2016 επικρατούσε κλίμα αβεβαιότητας λόγω των συνεχόμενων διαπραγματεύσεων και του περιορισμού της κίνησης κεφαλαίων από την έλλειψη

⁶² Γκίκας Χαρδούβελης, (2014), Τα αποτελέσματα αξιολόγησης των τραπεζών <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/20973> (τελευταία πρόσβαση 1/10/2018)

⁶³ Ναυτεμπορική, (2015), «Η Moody's απειλεί με υποβάθμιση τις ελληνικές τράπεζες», <https://m.naftemporiki.gr/story/973648/moodys-apeilei-me-upobathmisi-tis-ellinikes-trapezes> (τελευταία πρόσβαση 1/10/2018)

ρευστότητας. Μετά την ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης του προγράμματος του ΕΜΣ που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2016, το κλίμα άρχισε να αλλάζει προς το καλύτερο για την ανάκαμψη της οικονομίας. Η δεύτερη και η τρίτη αξιολόγηση ολοκληρώθηκαν τον Ιούλιο του 2017 και τον Μάρτιο του 2018 αντίστοιχα. Μέχρι σήμερα, 46,9 δισ. ευρώ έχουν εκταμιευθεί από το κονδύλι χρηματοδότησης του προγράμματος, ενώ από τον Ιούνιο του 2018 έχουν ήδη δρομολογηθεί ενέργειες για τα προαπαιτούμενα που χρειάζονται, προκειμένου να προχωρήσουμε στο κλείσιμο της τέταρτης αξιολόγησης και την έγκριση της εκταμίευσης της τελευταίας δόσης του δανείου⁶⁴.

Κατά την εφαρμογή του προγράμματος το 2017 δείχνει να ενισχύεται η εμπιστοσύνη προς την Ελλάδα, βελτιώνεται η ρευστότητα στην οικονομία και την οικονομική δραστηριότητα, αυξήθηκαν οι τραπεζικές καταθέσεις, υπήρξε σταδιακή χαλάρωση των capital controls, περιορίστηκε η εξάρτηση των τραπεζών από το μηχανισμό έκτακτης παροχής ρευστότητας (Emergency Liquidity Assistance, ELA) ενώ για πρώτη φορά μετά το 2014 εκδίδεται πενταετής τίτλος από το Ελληνικό Δημόσιο. Τον Ιούνιο του 2017 πραγματοποιείται η αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας σε CC2 από CC3 από τον οίκο αξιολόγησης Moody's ο οποίος αναθεωρεί ταυτόχρονα τις προοπτικές του αξιόχρεου από σταθερές σε θετικές. Η αναβάθμιση οφείλεται κατά κύριο λόγο στην επιτυχή ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης στο πλαίσιο του προγράμματος προσαρμογής της Ελλάδας και στην αποδέσμευση της δόσης ύψους 8,5 δισ. ευρώ που θα επιτρέψει στην Ελλάδα να αποπληρώσει τις επερχόμενες λήξεις χρέους.

Σημαντικό γεγονός αποτελεί η αξιολόγηση των τεσσάρων συστημικών τραπεζών της Ελλάδος το 2018 στα πλαίσια των εποπτικών καθηκόντων της ΕΚΤ, μέσω της διενέργειας άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων υπό το βασικό και το δυσμενές σενάριο μακροοικονομικών παραδοχών με χρονικό ορίζοντα τριών ετών. Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώθηκαν στις 5 Μαΐου 2018, οι τέσσερις ελληνικές συστημικές τράπεζες πέρασαν με επιτυχία τα τεστ αντοχής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κάτι που σημαίνει ότι δεν θα χρειαστούν

⁶⁴ Έκθεση συμμόρφωσης, (2018), Πρόγραμμα Υποστήριξης Σταθερότητας του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας για την Ελλάδα, Τέταρτη αξιολόγηση (τελευταία πρόσβαση 1/10/2018) <http://www.aftodioikisi.gr/wp-content/uploads/2018/06/%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%BC%CF%8C%CF%81%CF%86%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82.odt>

πρόσθετα κεφάλαια. Συγκεκριμένα, η Alpha Bank φαίνεται να έχει τις καλύτερες επιδόσεις από τις τέσσερις συστημικές τράπεζες βάσει των αξιολογήσεων, η Eurobank και η Εθνική δεν έδειξαν να παρουσιάζουν κεφαλαιακό έλλειμμα, ούτε την ανάγκη υποβολής σχεδίου κεφαλαιακής ενίσχυσης και η Τράπεζα Πειραιώς ανακοίνωσε ότι υλοποιεί Σχέδιο Κεφαλαιακής Ενίσχυσης προκειμένου να διασφαλίσει ότι θα συνεχίσει να υπερτερεί των κεφαλαιακών απαιτήσεων και να επιταχυνθεί η διαδικασία μείωσης των κινδύνων ισολογισμού και απομόχλευσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.

6.6 Μελέτη περίπτωσης του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς τα έτη 2008-2017

6.6.1 Το προφίλ της Τράπεζας Πειραιώς

Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916. Η Τράπεζα Πειραιώς ηγείται Ομίλου επιχειρήσεων, που καλύπτουν το σύνολο των εργασιών και δραστηριοτήτων του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα. Το ανθρώπινο δυναμικό του ομίλου αποτελείται από 12,4 χιλ. εργαζομένους. Η Τράπεζα Πειραιώς διαθέτει ιδιαίτερη τεχνογνωσία στο χώρο των μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων, στον αγροτικό τομέα, στην καταναλωτική-στεγαστική πίστη, στην Πράσινη Τραπεζική (green banking), στην παροχή υπηρεσιών κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής, καθώς και στην αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης. Το σύνολο αυτών των υπηρεσιών προσφέρεται τόσο μέσα από το εκτεταμένο δίκτυο των 574 καταστημάτων και 1.998 ATM του Ομίλου στην Ελλάδα όσο και από την καινοτόμο πλατφόρμα ψηφιακής τραπεζικής winbank⁶⁵. Από την ίδρυσή της έως σήμερα έχει υλοποιήσει μία σειρά στρατηγικών κινήσεων ανάπτυξης, με σκοπό την εδραίωσή της στην εγχώρια αγορά και στο εξωτερικό.

- Το 1998 προχώρησε στην απορρόφηση των εργασιών της Chase Manhattan στην Ελλάδα, στην εξαγορά της Τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης και της μικρής εξειδικευμένης Τράπεζας Credit Lyonnais Hellas,
- Το 1999 απέκτησε τον έλεγχο της Τράπεζας Χίου και στην απορρόφηση των εργασιών της National Westminster Bank PLC στην Ελλάδα.
- Τον Ιούνιο του 2000 πραγματοποίησε την ενοποίηση των τραπεζικών δραστηριοτήτων της στην Ελλάδα, μέσω της απορρόφησης των εμπορικών Τραπεζών Μακεδονίας-Θράκης και Χίου.
- Το 2002, η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε τον έλεγχο της ETBA bank, ενώ η απορρόφησης της ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2003.
- Το 2012, η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε το «ωγιές» τμήμα της Αγροτικής

⁶⁵ Προφίλ του Ομίλου Τράπεζα Πειραιώς (τελευταία πρόσβαση 2/10/2018)
<https://www.piraeusbankgroup.com/el/group-profile/brief-profile>

Τράπεζας της Ελλάδος (επιλεγμένα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού) και τη Γενική Τράπεζα, πρώην θυγατρική της Societe Generale.

- Το Μάρτιο του 2013, η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε τις τραπεζικές δραστηριότητες στην Ελλάδα της Τράπεζας Κύπρου, της Cyprus Popular Bank και της Ελληνικής Τράπεζας και τον Ιούνιο του 2013 απέκτησε τη Millennium Bank Ελλάδας, θυγατρική της BCP.
- Τον Απρίλιο 2015, η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε το «υγιές» μέρος της Πανελλήνιας Τράπεζας.
- Το 2017 αποτελεί κομβικό έτος για την Τράπεζα Πειραιώς διότι επιτελείται η σταθεροποίηση των επιδόσεων και η βελτίωση της ρευστότητας και της ποιότητας του ενεργητικού. Σε θεσμικό επίπεδο πραγματοποιείται αλλαγή του Διοικητικού Συμβουλίου με μέλη που κατέχουν διεθνή τραπεζική εμπειρία και ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης εφαρμόζοντας βέλτιστες πρακτικές και κανόνες εποπτείας σύμφωνα με τις συστάσεις της ΕΚΤ.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2017 η Τράπεζα Πειραιώς κατέχει συστημική θέση στην ελληνική τραπεζική αγορά σε όρους ενεργητικού (€ 67 δις), καταθέσεων (29% μερίδιο αγοράς) και δανείων (30% μερίδιο αγοράς, με 35% στις επιχειρηματικές χορηγήσεις). Οι καταθέσεις ταμειυτηρίου αποτελούν το 36% του συνόλου των εγχώριων καταθέσεων της Τράπεζας, ενώ οι προθεσμιακές καταθέσεις το 37% και οι καταθέσεις όψεως το 27%. Οι καταθέσεις επιχειρήσεων αντιστοιχούν στο 24% του συνόλου της εγχώριας καταθετικής βάσης της Τράπεζας Πειραιώς, με τις καταθέσεις ιδιωτών να αντιστοιχούν στο υπόλοιπο 76%⁶⁶. Επίσης η Τράπεζα Πειραιώς κατέχει κυρίαρχη θέση στην ελληνική αγορά μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, καθώς περίπου το 80% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι πελάτες της. Σήμερα η Τράπεζα Πειραιώς διαθέτοντας την κατάλληλη τεχνογνωσία, εμπειρία και αποφασιστικότητα για την αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην επανεκκίνηση και ανάπτυξη της ελληνική οικονομίας παρέχοντας ταυτόχρονα υψηλού επιπέδου υπηρεσίες στους πελάτες της.

⁶⁶ Ετήσια Οικονομική Έκθεση Τράπεζα Πειραιώς (2017), (τελευταία πρόσβαση 2/10/2018)
<https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-results-categories>

6.7 Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Δεικτών – Ανάλυση Αριθμοδεικτών της Τράπεζας Πειραιώς (2008-2017)

6.7.1 Αριθμοδείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Η σημασία διατήρησης ισχυρής και σταθερής κεφαλαιακής βάσης είναι στόχος των τραπεζών, προκειμένου, αφενός μεν να υποστηρίζονται τα επιχειρηματικά τους σχέδια και αφετέρου να ανταποκρίνονται έναντι των αναλαμβανόμενων κινδύνων σύμφωνα με το εποπτικό πλαίσιο. Μια υψηλότερη αναλογία των ιδίων κεφαλαίων ή υψηλότερη συνεισφορά των μετόχων στο κεφάλαιο δείχνει καλύτερη και μακροπρόθεσμη φερεγγυότητα της τράπεζας. Η χαμηλή αναλογία ιδίων κεφαλαίων, αντίθετα, περιλαμβάνει υψηλότερο κίνδυνο για τους πιστωτές. Με αυτό το σκεπτικό η ύπαρξη επαρκών ιδίων κεφαλαίων είναι πρωταρχικής σημασίας και το σημαντικότερο στοιχείο διαχείρισης του τραπεζικού κινδύνου.

6.7.1.1 Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας

Ο αριθμοδείκτης κεφαλαιακή επάρκεια δείχνει τη σχέση Ιδίων Κεφαλαίων και των στοιχείων του Ενεργητικού της Τράπεζας και υπολογίζεται ως ποσοστό. Όσο υψηλότερο είναι το ποσοστό του δείκτη σημαίνει ότι υπάρχει χαμηλή ανάγκη για εξωτερική χρηματοδότηση, δηλαδή υπάρχει υψηλή αποδοτικότητα. Συγκεκριμένα, ο δείκτης πρέπει να έχει τιμή 8% και πάνω.

$$\text{Equity-to-Asset} = \text{Ίδια Κεφάλαια} / \text{Ενεργητικό}$$

Πίνακας 7: Ίδια Κεφάλαια / Ενεργητικό										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,052	0,066	0,057	-0,047	-0,043	0,096	0,087	0,115	0,120	0,146

Η πορεία του δείκτη της Τράπεζας Πειραιώς από το 2008 μέχρι και το 2010 παρουσιάζει μικρές διακυμάνσεις, ενώ το 2011 και 2012 ο δείκτης είναι αρνητικός με προφανή την έλλειψη κεφαλαίων. Το 2013 και 2014, μετά την ανακεφαλαιοποίηση, ο δείκτης γίνεται θετικός με τιμές 0,096 και 0,087 αντίστοιχα.

Στη συνέχεια, έπειτα από τη νέα ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών που πραγματοποιείται το 2015 ο δείκτης παρουσιάζει ανοδική τάση έως και το 2017 με κεφαλαιακή επάρκεια που φτάνει το 14,6 %.

Διάγραμμα 1: Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας «Ίδια Κεφάλαια / Ενεργητικό»

6.7.1.2 Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας

Ο συγκεκριμένος δείκτης παρουσιάζει τη σχέση των Ιδίων Κεφαλαίων με τις Χορηγήσεις. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης, τόσο μεγαλύτερη είναι η εμπιστοσύνη προς τις τράπεζες από πελάτες και τους επενδυτές.

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας = Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις

Πίνακας 8: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας: Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,078	0,103	0,094	-0,072	-0,072	0,144	0,136	0,194	0,194	0,210

Η Τράπεζα Πειραιώς παρουσιάζει αυξομειώσεις στον δείκτη, με τιμή 0,078 το 2008, 0,103 το 2009 και 0,094 το 2010. Το 2011 και 2012 παρουσιάζει αρνητικό πρόσημο δείχνει την ανάγκη για ανακεφαλαιοποίηση. Μετά την ανακεφαλαιοποίηση το 2013 ο δείκτης παρουσιάζει συνεχή ετήσια άνοδο και φτάνει το 2017 στο 21% κεφαλαιακής επάρκειας.

Διάγραμμα 2: Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας «Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις

6.7.2 Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας

Οι δείκτες απόδοσης (profitability ratios) παρουσιάζουν την αποτελεσματικότητα με την οποία διοικείται μια τράπεζα. Χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της ικανότητας ενός τραπεζικού ιδρύματος να δημιουργεί κέρδη σε σύγκριση με τα έξοδα και άλλες σχετικές δαπάνες που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της χρήσης.

6.7.2.1 Αριθμοδείκτης απόδοσης στοιχείων ενεργητικού ROA (Return On Assets)

Ο δείκτης ROA υπολογίζει τα κέρδη του Τραπεζικού Ιδρύματος σε σχέση με τα περιουσιακά του στοιχεία.

$$\text{ROA (Απόδοση στοιχείων ενεργητικού)} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη προ φόρων}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Πίνακας 9: ROA : Καθαρά Κέρδη προ φόρων / Σύνολο Ενεργητικού										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,002	0,004	0,105	-0,167	-0,023	0,020	-0,037	-0,041	-0,002	-0,018

Ο δείκτης απόδοσης στοιχείων του ενεργητικού (ROA) παρουσιάζει αύξηση από το 2008 έως το 2010 ενώ από το 2011 έως και το 2017 παρουσιάζει αρνητικές τιμές με εξαίρεση το 2013 που έχει θετικό πρόσημο με τιμή 0,020.

Διάγραμμα 3: Αριθμοδείκτης Απόδοσης στοιχείων ενεργητικού (ROA)

6.7.2.2 Αριθμοδείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων ROE (Return on Equity)

Ο δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (ROE) είναι ένας δείκτης που μετρά την ικανότητα του Τραπεζικού Ιδρύματος να παράγει κέρδη από τις επενδύσεις των μετόχων της.

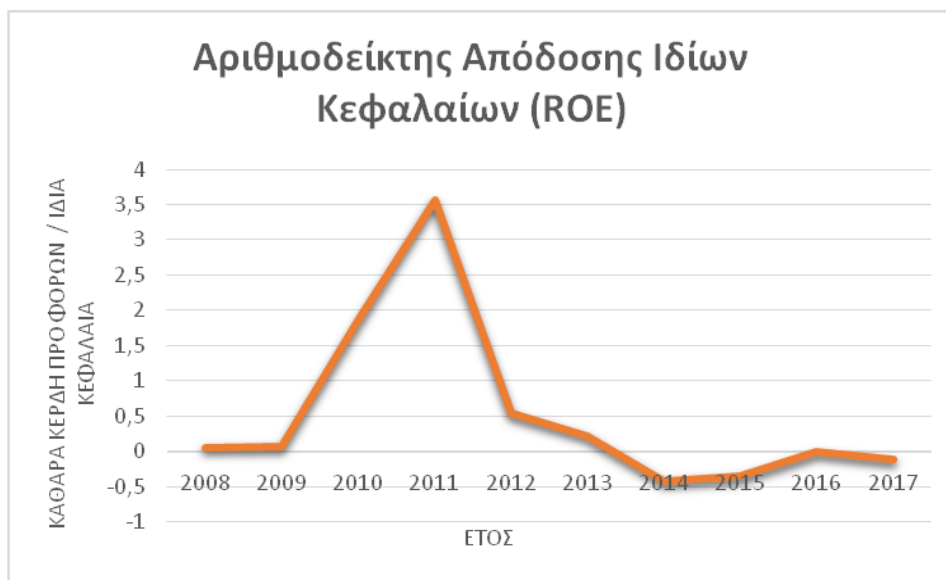
ROE (Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων) = Καθαρά Κέρδη προ φόρων / Ίδια Κεφάλαια

Πίνακας 10: ROE: Καθαρά Κέρδη προ φόρων / Ίδια Κεφάλαια										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,052	0,062	1,840	3,559	0,532	0,213	-0,426	-0,362	-0,018	-0,127

Η Τράπεζα Πειραιώς από το 2008 μέχρι και 2010 παρουσιάζει θετικό δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων με αυξανόμενη τάση. Το 2011 λαμβάνει μέγιστη τιμή 3,559 και στη συνέχεια έχει πτωτική τάση κατά τα έτη 2012 και 2013 αλλά με θετικό

πρόσημο. Στη συνέχεια από το 2014 έως και το 2017 ο δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων παρουσιάζει αρνητικές τιμές.

Διάγραμμα 4: Αριθμοδείκτης Απόδοσης Ιδίων Κεφαλαίων (ROE)

6.7.3 Αριθμοδείκτες Αποτελεσματικότητας

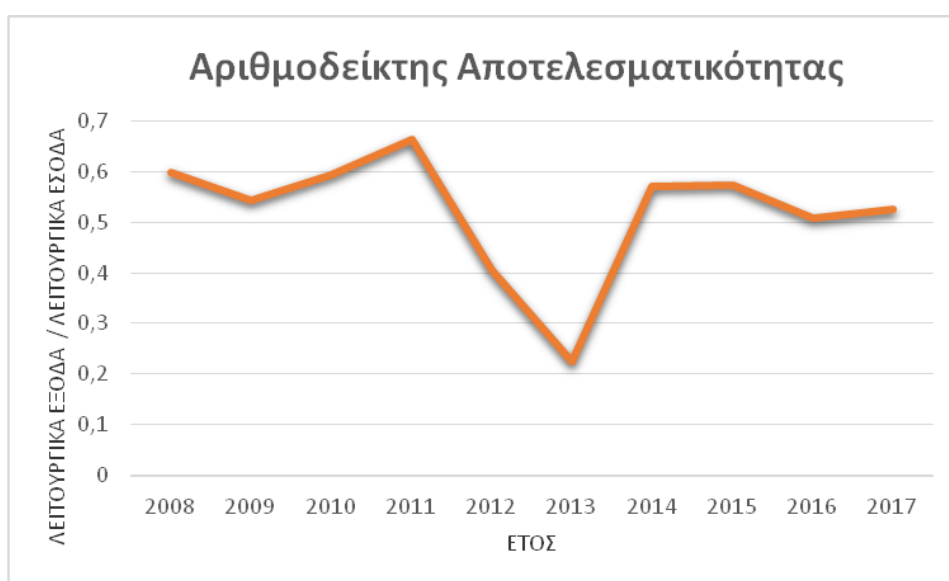
Ο δείκτης αποτελεσματικότητας είναι ένα μέτρο διαχείρισης των λειτουργικών δαπανών της τράπεζας. Όσο πιο μικρή είναι η τιμή του δείκτη Λειτουργικά έξοδα/ Λειτουργικά έσοδα, τόσο μεγαλύτερη είναι η λειτουργική αποτελεσματικότητα της τράπεζας.

Αριθμοδείκτες Αποτελεσματικότητας = Λειτουργικά έξοδα/ Λειτουργικά έσοδα

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,597	0,542	0,593	0,662	0,404	0,224	0,570	0,573	0,507	0,523

Από τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα, είναι εμφανής η προσπάθεια της τράπεζας Πειραιώς να μειώσει τα λειτουργικά της έξοδα. Το 2013 παρουσιάζει τη χαμηλότερη τιμή του δείκτη σε 0,224. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2^ο εξάμηνο του 2013 η τράπεζα υλοποίησε πρόγραμμα αποχώρησης προσωπικού 1.606 ατόμων. Το εν λόγω πρόγραμμα δείχνει να επιβαρύνει τα λειτουργικά έξοδα⁶⁷ του έτους 2014 όπου παρατηρούμε αύξηση του δείκτη αποτελεσματικότητας ενώ στη συνέχεια και έως το 2017 παρουσιάζει μικρές αυξομειώσεις.

Διάγραμμα 5: Αριθμοδείκτης Αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα / Λειτουργικά Έσοδα»

6.7.4 Αριθμοδείκτες ρευστότητας

Οι δείκτες ρευστότητας μας δείχνουν την ικανότητα ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος να εξοφλεί τις υποχρεώσεις του (βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες), καθώς και την ικανότητά του να μετατρέπει άλλα περιουσιακά στοιχεία που έχει στη διάθεσή του σε μετρητά για την αποπληρωμή των τρεχουσών υποχρεώσεών του. Η ύπαρξη ρευστότητας είναι πολύ σημαντική αφού επηρεάζει όλους τους τομείς του τραπεζικού ιδρύματος, το οποίο θα πρέπει να διατηρεί επαρκή ρευστότητα για την

⁶⁷ Ετήσια Οικονομική Έκθεση Τράπεζας Πειραιώς (2013) σελ. 66, (τελευταία πρόσβαση 2/10/2018) <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-statements>

εκπλήρωση των συναλλακτικών του υποχρεώσεων είτε προγραμματισμένων είτε έκτακτων.

Ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα μπορεί να αντλήσει ρευστότητα από α) καταθέσεις πελατών Ταμειυτηρίου και Όψεως για κάλυψη ταμειακών αναγκών και β) από πελατειακές καταθέσεις και ομόλογα για επενδυτικούς σκοπούς.

6.7.4.1 Χορηγήσεις / Καταθέσεις

Αναλύοντας το συγκεκριμένο αριθμοδείκτη ρευστότητας, μπορούμε να διαπιστώσουμε τη δυνατότητα της τράπεζας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της.

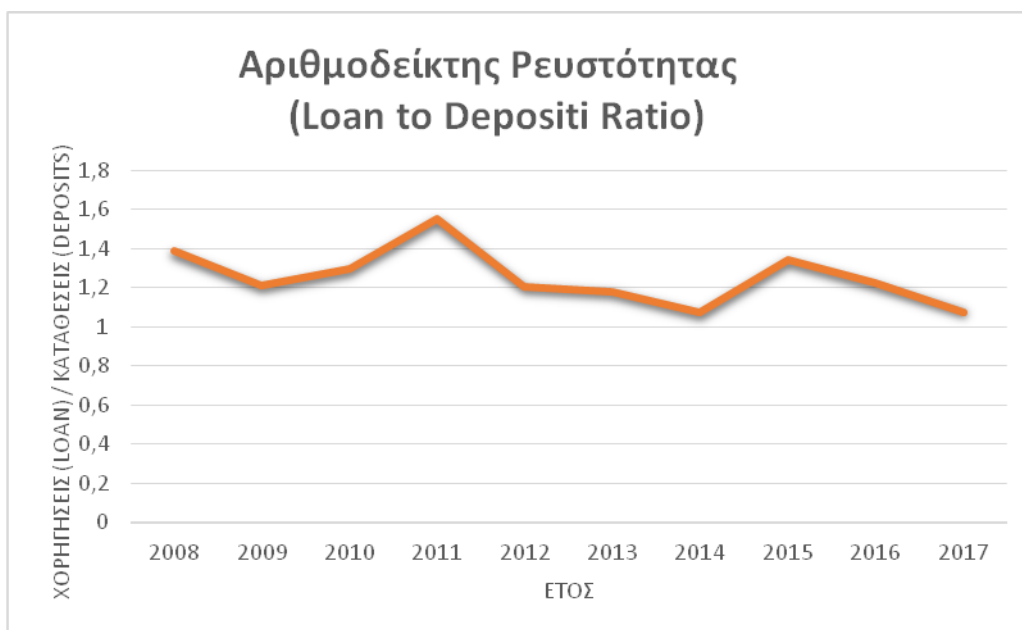
Ο δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό ικανότητας του δανεισμού ιδρύματος να καλύψει τις αναλήψεις που γίνονται από τους πελάτες της. Ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που δέχεται καταθέσεις, πρέπει να έχει ένα συγκεκριμένο μέτρο της ρευστότητας για να διατηρηθεί η κανονική καθημερινή λειτουργία του. Αν ο δείκτης είναι μεγαλύτερος του ένα, σημαίνει ότι η τράπεζα απευθύνεται σε εξωτερικό δανεισμό για τη χρηματοδότηση των χορηγήσεων.

$$\text{Loan to Deposit Ratio} = \text{Χορηγήσεις (Loans)} / \text{καταθέσεις (Deposits)}$$

Πίνακας 12: Loan to Deposit Ratio: Χορηγήσεις (Loans)/ καταθέσεις (Deposits)										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1,388	1,214	1,296	1,554	1,209	1,183	1,074	1,344	1,225	1,086

Όπως παρατηρούμε από τα στοιχεία του πίνακα 12, ο δείκτης ρευστότητας της τράπεζας Πειραιώς παρουσιάζει μικρές αυξομειώσεις από το 2008 έως και το 2017. Επίσης παρατηρούμε ότι ξεπερνά τη μονάδα που σημαίνει ότι η τράπεζα έχει χαμηλή ρευστότητα όλα τα εξεταζόμενα έτη.

Διάγραμμα 6: Αριθμοδείκτης Ρευστότητας «Χορηγήσεις (Loan) / Καταθέσεις (Deposits)

6.7.4.2 Σύνολο Ενεργητικού/Σύνολο Χορηγήσεων

Ο δείκτης Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων δείχνει την αναλογία των Δανείων που κατακρατεί η Τράπεζα. Υψηλές τιμές στον συγκεκριμένο δείκτη φανερώνουν μια τράπεζα με χαμηλό κίνδυνο αλλά χωρίς υψηλή αποδοτικότητα.

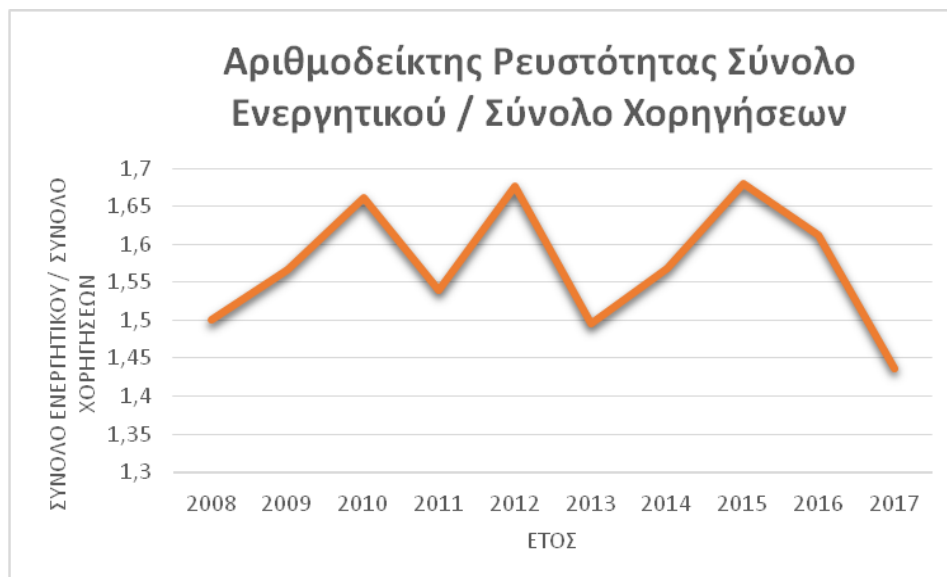
Assets to loans = Σύνολο Ενεργητικού/Σύνολο Χορηγήσεων

Πίνακας 13: Αριθμοδείκτης Ρευστότητας: Σύνολο ενεργητικού / Σύνολο χορηγήσεων										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1,499	1,565	1,660	1,538	1,675	1,494	1,567	1,679	1,612	1,436

Όπως παρατηρούμε στο παρακάτω διάγραμμα, για όλη την εξεταζόμενη περίοδο ο δείκτης της τράπεζας κινείται με μικρές αυξομειώσεις της μιάμισης μονάδας. Πιο

συγκεκριμένα ο δείκτης για το διάστημα 2008-2017 παρουσιάζει την υψηλότερη τιμή 1,679 το 2015 και χαμηλότερη τιμή 1,436 το 2017.

Διάγραμμα 7: Αριθμοδείκτης Ρευστότητας «Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων

6.7.5 Αριθμοδείκτης μόχλευσης

Χρηματοοικονομική Μόχλευση (Financial leverage) είναι η χρησιμοποίηση δανειακών κεφαλαίων με σκοπό την αύξηση της απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων. Είναι γενικά παραδεκτό ότι η χρησιμοποίηση δανειακών κεφαλαίων αυξάνει την αναμενόμενη απόδοση ιδίων κεφαλαίων μιας επιχείρησης⁶⁸.

Σημαντικός Δείκτης μόχλευσης, ο οποίος χρησιμοποιείται με μεγάλη συχνότητα είναι ο Δείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης (Debt ratio or debt-to-assets ratio). Ο δείκτης συνολικής ταμειακής επιβάρυνσης δείχνει το μέρος (ποσοστό) των συνολικών επενδεδυμένων κεφαλαίων σε στοιχεία του ενεργητικού, τα οποία προήλθαν από τους πιστωτές της τράπεζας ή ακόμα δείχνει το ποσοστό των ξένων κεφαλαίων στο σύνολο των κεφαλαίων της⁶⁹. Οι πιστωτές επιθυμούν χαμηλό το δείκτη ώστε να εξασφαλίζεται η ύπαρξη ιδίων κεφαλαίων προς ικανοποίησής τους σε περίπτωση χρεωκοπίας, ενώ αντίθετα οι μέτοχοι προτιμούν υψηλά επίπεδα του

⁶⁸ Δημήτριος Βασιλείου - Νικόλαος Ηρειώτης, (2008), «Χρηματοοικονομική Διοίκηση-Θεωρία και Πρακτική», σελ. 50

⁶⁹ Πέτρος Κιόχος – Βασίλειος Πανάγου, (2015), «Χρηματοοικονομική Διοίκηση» σελ.124

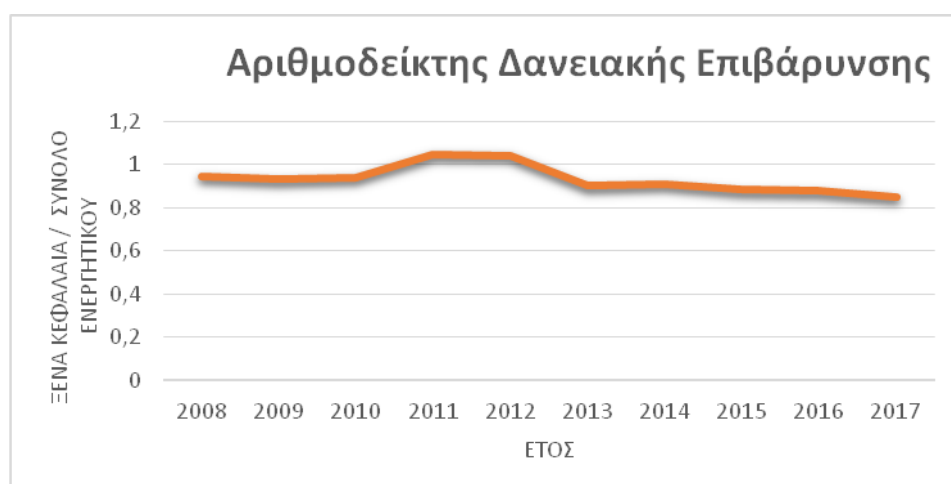
δείκτη αυτού, διότι έτσι μεγεθύνονται τα κέρδη τους. Γενικά στον τραπεζικό τομέα μια τράπεζα θεωρείται ότι έχει καλό δείκτη μόχλευσης, όταν αυτός είναι μεγαλύτερος του 5%.

Δείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης = Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού

Πίνακας 14: Δείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης : Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,947	0,933	0,942	1,047	1,043	0,903	0,912	0,884	0,879	0,853

Ο Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης από το 2008 έως το 2010 μειώνεται ενώ αντίθετα αυξάνεται τα έτη 2011 και 2012 στις τιμές 1,047 και 1,043 που σημαίνει ότι η τράπεζα τα συγκεκριμένα έτη έχει υψηλή μόχλευση της τάξεως του 104,7% και 104,3 % αντίστοιχα. Λόγω της κορύφωσης της οικονομικής κρίσης, η έλλειψη ρευστότητας είναι εμφανής, οι καταθέτες αποσύρουν μαζικά τα χρήματά τους ώστε να τα προστατεύσουν από πιθανή πτώχευση της τράπεζας. Αποτέλεσμα η υπερβολική μόχλευση της τράπεζας προκειμένου να αποφευχθεί μια ενδεχόμενη κατάρρευση.

Διάγραμμα 8: Αριθμοδείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης «Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού»

Όπως παρατηρούμε στο ανωτέρω διάγραμμα τα επόμενα έτη 2013 έως και 2017 υπάρχει πτωτική τάση του δείκτη δανειακής επιβάρυνσης που φτάνει το 2017 σε ποσοστό της τάξεως του 85,3% αρκετό χαμηλό σε σχέση με τα επίπεδα του 2008 που ήταν 94,7%.

6.8 Αξιολόγηση της Τράπεζας Πειραιώς

Η Τράπεζα Πειραιώς και οι άλλες μεγάλες εμπορικές ελληνικές τράπεζες παρουσίασαν ζημία ύψους 28,26 δισ., σύμφωνα με επίσημη ανακοίνωσή τους, το 2011 από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου (PSI). Συγκεκριμένα η Τράπεζα Πειραιώς απομείωσε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου που είχε στην κυριότητά της κατά 5.900 Εκατ. Ευρώ και στη συνέχεια χρειάστηκε ενίσχυση ύψους 4.750 Εκατ. Ευρώ. Τότε χρειάστηκε η άμεση επέμβαση του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) για στήριξη των ελληνικών τραπεζών με κεφάλαια ύψους 18 δισ. ευρώ ώστε να διατηρήσουν την κεφαλαιακή τους επάρκεια πάνω από τα ελάχιστα επιτρεπτά όρια όπως ορίζονται στο κανονιστικό πλαίσιο της Βασιλείας II.

Την εξεταζόμενη δεκαετία (2008-2017) ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας Πειραιώς τα έτη 2013-2017 κυμαίνεται σε ποσοστό άνω του 8%, του ελαχίστου επιτρεπτού ορίου σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο της Βασιλείας III. Ο δείκτης από το 2008 μέχρι και το 2010 παρουσιάζει μικρές διακυμάνσεις, ενώ τα έτη 2011 και 2012 είναι αρνητικός με προφανή την έλλειψη κεφαλαίων. Το 2013 και 2014, μετά από την πρώτη ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών στην περίοδο της κρίσης, ο δείκτης κυμαίνεται στο 9,6% και 8,7% αντίστοιχα. Υψηλότερα ποσοστά παρουσιάζει την περίοδο 2015-2017 έπειτα από νέα ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών που πραγματοποιείται το 2015, με το υψηλότερο ποσοστό του δείκτη το 2017 που κυμαίνεται στο 14,6%.

Η Τράπεζα Πειραιώς εμφανίζει δείκτη απόδοσης στοιχείων του ενεργητικού (ROA) χαμηλό τα τρία πρώτα έτη. Αναλυτικότερα, παρουσιάζει μικρή αύξηση από το 2008 έως το 2010 ενώ από το 2011 έως και το 2017 παρουσιάζει αρνητικές τιμές με εξαίρεση το έτος 2013 που εμφανίζεται θετικός με ποσοστό 2%. Όσον αφορά το δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (ROE) εμφανίζεται θετικός από το 2008 μέχρι και 2011. Το 2011 λαμβάνει μέγιστη τιμή 3,559 και στη συνέχεια έχει πτωτική τάση

κατά τα έτη 2012 και 2013 αλλά με θετικό πρόσημο. Αντίθετα από το 2014 γίνεται αρνητικός και παραμένει με αρνητικές αποδόσεις έως και το 2017 με ποσοστό -12,7%. Αυτό συμβαίνει λόγω της μείωσης των καθαρών εσόδων και την ταυτόχρονη αύξηση των προβλέψεων απομείωσης των χορηγούμενων δανείων και των ζημιών απομείωσης των ομολόγων του δημοσίου. Η καταγραφή των ζημιών που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια αποτελεί αρνητικό ιστορικό όσον αφορά την αποδοτικότητα και την κερδοφορία της Τράπεζας Πειραιώς.

Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα η Τράπεζα Πειραιώς δείχνει να καταβάλλει προσπάθειες μείωσης των λειτουργικών εξόδων καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας. Αξίζει να σημειωθεί η εφαρμογή προγράμματος οικειοθελούς αποχώρησης 1.606 εργαζομένων το 2013 η οποία έδειξε να επιβαρύνει τα λειτουργικά έξοδα της τράπεζας λόγω της καταβολής αποζημιώσεων το 2014-2015. Ακολούθως η πορεία του δείκτη αποτελεσματικότητας παρουσιάζεται πτωτική για τα επόμενα εξεταζόμενα έτη γεγονός που δείχνει ότι το συγκεκριμένο μέτρο συνέβαλε θετικά στην αποτελεσματικότητα της τράπεζας.

Αξιολογώντας τους δείκτες ρευστότητας στη διάρκεια της δεκαετίας παρατηρούμε ότι οι τιμές του δείκτη δεν πέφτουν κάτω από την μονάδα, τονίζοντας έτσι τα προβλήματα ρευστότητας που αντιμετωπίζει η τράπεζα. Υπήρξαν αρκετές αυξομειώσεις του δείκτη με αποκορύφωμα το 2011 όπου ο δείκτης άγγιξε το 155,43% θέτοντας την ρευστότητα της τράπεζας σε άμεσο κίνδυνο. Από το 2011 και μέχρι το 2017 ο δείκτης ακολούθησε πτωτική πορεία, με εξαίρεση το 2015 όπου σημείωσε αύξηση, φτάνοντας τελικά το 2017 στο 108,6%.

Η Τράπεζα Πειραιώς επιβαρύνεται με δάνεια προκειμένου να καλύψει τα προβλήματα ρευστότητας που παρουσιάζονται κατά την κορύφωση της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης είναι αρκετά υψηλός τα έτη 2011-2012 με ποσοστά μόγλευσης που αγγίζουν το 104,7% και 104,8% αντίστοιχα ενώ από το 2013 μέχρι το 2017 μειώνεται και φθάνει σε ποσοστό 85,3%.

Μετά την ολοκλήρωση της Διαδικασίας Εποπτικής Εξέτασης και Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process, SREP) για το 2017, η Τράπεζα Πειραιώς έδειξε ότι καλύπτει επαρκώς το συνολικό απαιτούμενο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας. Στη συνέχεια η ΕΚΤ με σχετική απόφασή της γνωστοποίησε στον Όμιλο Πειραιώς τη συνολική κεφαλαιακή του απαίτηση, η

οποία ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2018. Σύμφωνα μ' αυτή, η Τράπεζα Πειραιώς οφείλει να διατηρήσει, σε ενοποιημένη βάση, συνολικό απαιτούμενο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ύψους 13,625% ο οποίος περιλαμβάνει τις ελάχιστες συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα Ι της Βασιλείας (8,00%), τις επιπρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις υπό τον Πυλώνα ΙΙ της Βασιλείας (3,75%) και το μεταβατικό απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου (1,875%).

Επιπλέον, σημαντική θεωρείται η πιστοληπτική αξιολόγηση της Τράπεζας Πειραιώς από τον οίκο αξιολόγησης Moody's στις 27 Φεβρουαρίου 2018, ο οποίος αναβάθμισε τη μακροπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση των καταθέσεων και του χρέους της Τράπεζας Πειραιώς σε Caa2 με σταθερές προοπτικές από Caa3.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 μετατράπηκε σε κρίση χρέους για αρκετά από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω κρίση έφερε στην επιφάνεια την ύπαρξη αρνητικής ανατροφοδότησης μεταξύ των κρατών-μελών και των πιστωτικών ιδρυμάτων στην ζώνη του ευρώ αποκτώντας σύντομα δημοσιονομικό χαρακτήρα. Αρκετά κράτη μέλη της ευρωζώνης δημιούργησαν υψηλά επίπεδα χρέους στην προσπάθειά τους να στηρίξουν άμεσα τις προβληματικές τράπεζες και έμμεσα την εθνική τους οικονομία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της Ελλάδας, η οποία επί σειρά ετών ελάμβανε μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής δημιουργώντας ελλείμματα στον προϋπολογισμό με συνέπεια τον υπερδανεισμό και την διόγκωση του δημοσίου χρέους.

Η αποσταθεροποίηση της οικονομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρξε η αφορμή μιας σειράς διεργασιών από μέρους των ηγετών της Ευρωζώνης προς τη δημιουργία μιας ενιαίας τραπεζικής ένωσης, λαμβάνοντας μέτρα νομισματικής πολιτικής και αυξημένης εποπτείας προς ισχυροποίηση του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος και τη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος στη ζώνη του ευρώ. Η δημιουργία ενός ενιαίου εποπτικού φορέα (EEM), η λειτουργία του οποίου ανατέθηκε στην ΕΚΤ και η ενίσχυση του ρόλου της ΕΚΤ με ειδικά εποπτικά καθήκοντα είχε σκοπό να συμβάλει στην άμεση και αποτελεσματική σταθεροποίηση του υπό κατάρρευση χρηματοπιστωτικού συστήματος. Από την θέσπιση του παρόντος κανονισμού η ΕΚΤ αποκτά διπλό ρόλο στοχεύοντας από τη μια πλευρά στη διατήρηση της σταθερότητας του ευρώ και από την άλλη στην προστασία της ασφάλειας και της ευρωστίας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Ο εποπτικός ρόλος της ΕΚΤ με ενισχυμένες αρμοδιότητες και εξουσίες στα πλαίσια του EEM σε συνδυασμό με τη συνεργασία των Εθνικών Αρμοδίων Αρχών δημιούργησαν ένα πλέγμα προστασίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην Ευρωζώνη. Η ενιαία τραπεζική εποπτεία συνέβαλε θετικά στην ισχυροποίηση των τραπεζών συμβάλλοντας στη μείωση του κατακερματισμού των χρηματοπιστωτικών αγορών και στη βελτίωση παροχής πιστώσεων προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Επιπλέον, τα επιτόκια χορηγήσεων στη ζώνη του ευρώ έχουν συγκλίνει

σε πρωτοφανή χαμηλά επίπεδα. Η τροποποίηση του κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής Βασιλείας με νέο κανονιστικό πλαίσιο Βασιλεία III συνέβαλε θετικά στην ενίσχυση της μικροπροληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης της λειτουργίας των τραπεζών και στην αντιμετώπιση μέσω μακροπροληπτικών πολιτικών στην εκδήλωση συστημικού κινδύνου των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η ευρωπαϊκή τραπεζική εποπτεία υπήρξε η πρώτη γραμμή άμυνας έναντι των κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα που προέρχονται από τον τραπεζικό τομέα. Η υποχρεωτική απαίτηση του κανονιστικού πλαισίου της Βασιλείας III να διαθέτουν οι τράπεζες επάρκεια κεφαλαίου, επιτυγχάνει τη διατήρηση ισορροπίας μεταξύ κινδύνου και απόδοσης συμβάλλοντας θετικά στον περιορισμό του κινδύνου χρηματοπιστωτικής σταθερότητας ο οποίος εξακολουθεί να περιορίζεται από την αποτελεσματική εποπτεία.

Εκτιμώντας τη σημερινή οικονομική κατάσταση σε ευρωπαϊκό επίπεδο η οικονομία έχει ήδη μπει σε ρυθμούς ανάπτυξης, ο χρηματοπιστωτικός τομέας δείχνει σημάδια σταθεροποίησης αν και οι τράπεζες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ορισμένες σημαντικές προκλήσεις. Σε αυτές τις προκλήσεις περιλαμβάνονται η εξυγίανση των ισολογισμών τους, η μείωση των προβληματικών ανοιγμάτων που κληροδοτήθηκαν είτε από την οικονομική κρίση όπως ορισμένα μη εμπορεύσιμα χρηματοπιστωτικά προϊόντα είτε από τη μεγάλη οικονομική ύφεση που ακολούθησε όπως τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Επιπλέον οι τράπεζες οφείλουν να προσαρμόζονται στις νέες τεχνολογικές προκλήσεις, να αντιμετωπίζουν ζητήματα σχετικά με το πλεονάζον δυναμικό και το υψηλό κόστος λειτουργίας τους, ώστε να παραμένουν ισχυρές και να υπηρετούν την οικονομία της ζώνης του ευρώ.

Στην χώρα μας, η οικονομία υπέστη τη μεγαλύτερη σε διάρκεια ύφεση σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη. Δέκα χρόνια μετά και η οικονομία βρίσκεται ακόμη σε ύφεση με μικρά σημάδια ανάκαμψης. Όσον αφορά τον τραπεζικό τομέα έπειτα από τρεις ανακεφαλαιοποιήσεις κατά την περίοδο της κρίσης δείχνει σταθερός ως προς την κεφαλαιακή επάρκεια και τη ρευστότητά του όμως υπάρχουν σοβαρές προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσει άμεσα. Από τις προκλήσεις αυτές η κυριότερη παραμένει η αποτελεσματικότερη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βασιλείου Δ. - Ηρειώτης Ν. (2008), «Χρηματοοικονομική Διοίκηση, Αθήνα, Rosilli.
2. Γκόρτσος Χ., (2011), Η ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα, Βασιλεία ΙΙΙ: «Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος» (τελευταία πρόσβαση 4/8/2018) <https://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/sylogikostomos/30-%20GORTSOS%20519-540.pdf>
3. Γκόρτσος Χ., (2015), Σημειώσεις Πανεπιστήμιο Πειραιώς: «Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση»: μια συνοπτική θεώρηση των θεσμικών και κανονιστικών διαστάσεων (τελευταία πρόσβαση 4/8/2018) <https://www.des.unipi.gr>
4. Κιόχος Π., Πανάγου Β., (2015), «Χρηματοοικονομική Διοίκηση», Αθήνα, Εκδόσεις Ε. Κιόχου
5. Κολλίντζας Τ., Ψαλιδόπουλος Μ., Καραμούζης Ν., Γκίκας Χαρδούβελης, «Οι Κρίσεις του 1929 και του 2008 και οι πολιτικές αντιμετώπισής τους», Τόμος ΙV, Τεύχος 8, Δεκέμβριος 2009-Οικονομία και Αγορές, Eurobank Research <https://www.eurobank.gr/Uploads/Reports/EconomyMarketsIV8.pdf> (τελευταία πρόσβαση 3/8/2018)
6. Μιχόπουλος Γ., «Χρηματοδότηση των ελληνικών τραπεζών στη διάρκεια της κρίσης», σελ. 241 [https://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/sylogikostomos/12-c-Michalopoulos 229-246.pdf](https://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/sylogikostomos/12-c-Michalopoulos%20229-246.pdf) (τελευταία πρόσβαση 1/10/2018)
7. Ρόκας Ν., Γκόρτσος Χ., Μικρουλέα Α., Λιβαδά Χ., (2016), «Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου», Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη
8. Σαπουντζόγλου Γ. Γεράσιμος & Πεντότης Ν. Χαράλαμπος (2009) Τραπεζική Οικονομική, Αθήνα, Εκδόσεις Γ. Μπένου
9. Γκίκας Χαρδούβελης, (2014), Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των τραπεζών <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/20973> (τελευταία πρόσβαση 1/10/2018)
10. Χριστόπουλος Α., Ντόκας Ι., (2012), «Θέματα τραπεζικής και χρηματοοικονομικής θεωρίας», Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική
11. Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Ετήσια Έκθεση (2010), «Η ελληνική δημοσιονομική κρίση, η ευρωπαϊκή χρηματοοικονομική σταθερότητα και το πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής» (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018) http://www.hcmc.gr/aweb/files/Annual_Reports/files/Annual2010.pdf

12. Τράπεζα Πειραιώς, Οικονομική Ανάλυση και Αγορές (2014), «Οι εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση» (τελευταία πρόσβαση 2/9/2018)
www.piraeusbankgroup.com/.../Developments-in-the-European-Banking-Union.pdf
13. EUR-Lex, Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, (2013), «Κανονισμός 1024/2013 του Συμβουλίου» (τελευταία πρόσβαση 25/7/2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EL>
14. EUR-Lex, Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, (2016) , «Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:12016P/TXT>
15. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, (2014), «Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας» <https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411.el.pdf> (τελευταία πρόσβαση 5/8/2018)
16. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, (2015), «Ετήσια Έκθεση της ΕΚΤ για την εποπτική δραστηριότητα 2014» (τελευταία πρόσβαση 7/8/2018)
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/publications/annual-report/html/ssm.ar2015.el.html#IDofChapter2>
17. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, (2018), «Καθήκοντα- Διεθνείς Σχέσεις» (τελευταία πρόσβαση 12/8/2018)
<https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/international/html/index.el.html>
18. EUR-Lex, (2015), Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ESMA) (τελευταία πρόσβαση 16/8/2018)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:mi0071>
19. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (2017), Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (τελευταία πρόσβαση 16/8/2018)
<http://www.consilium.europa.eu/el/policies/banking-union/single-resolution-mechanism/>
20. Το Βήμα, (2015), «Τι είναι και πώς λειτουργεί ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM)» (τελευταία πρόσβαση 16/8/2018) www.tovima.gr/.../ti-einai-kai-pws-leitoyrgei-o-eyrwpaikos-mixanismos-statherotitas-e...
21. Τράπεζα Πειραιώς, (2014), Οικονομική Ανάλυση και Αγορές, «ΕΚΤ - Οδηγός για την προσέγγιση του Ενιαίου Εποπτικού» (τελευταία πρόσβαση 20/8/2018)
<https://www.piraeusbankgroup.com/el/oikonomiki-analisi-ependitiki-stratigiki/oikonomiki-analisi-ellinikis-oikonomias-kladikes-meletes/analysis-category/2014/guide-to-the-single-supervisory-mechanism>
22. Ελληνική Ένωση Τραπεζών, (2017), «Στοιχεία Τεκμηρίωσης σχετικά με τη λειτουργία του Ελληνικού Τραπεζικού συστήματος» (τελευταία πρόσβαση

21/8/2018)

https://www.hba.gr/UplDocs/HBA_GreekBankingSystem_January2017F2n.pdf

23. Τράπεζα της Ελλάδος, (2018), Πίνακας Πιστωτικών Ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα (τελευταία πρόσβαση 21/8/2018)
<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/SupervisedInstitutions/default.aspx>

24. Τράπεζα της Ελλάδος, (2018), «Προληπτική Εποπτεία» (τελ. πρόσβαση 24/8/2018)
<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/SupervisedInstitutions/default.aspx>

25. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, (2013), Επικαιρότητα (τελευταία πρόσβαση 24/8/2018)
<http://www.europarl.europa.eu/news/el/press-room/20130416IPR07333/to-ek-egkrinei-to-paketo-metarruthmiseon-gia-ten-eniskhuse-ton-europaikon-trapezon>

26. Ναυτεμπορική, (2010), «Η οικονομία σε κρίση» (τελευταία πρόσβαση 20/09/2018) <https://www.naftemporiki.gr/slideshows/511771/to-xroniko-tis-ellinikis-krisis/all>

27. Ναυτεμπορική, (2013), «Η οικονομία σε κρίση», (τελευταία πρόσβαση 1/10/2018)
<https://www.naftemporiki.gr/slideshows/511771/to-xroniko-tis-ellinikis-krisis/all>

28. Ναυτεμπορική, (2015), «Η Moody's απειλεί με υποβάθμιση τις ελληνικές τράπεζες», <https://m.naftemporiki.gr/story/973648/moodys-apeilei-me-upobathmisi-tis-ellinikes-trapezes> (τελευταία πρόσβαση 1/10/2018)

29. Τέταρτη αξιολόγηση, Έκθεση συμμόρφωσης, (2018), Πρόγραμμα Υποστήριξης Σταθερότητας του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας για την Ελλάδα, <http://www.aftodioikisi.gr/wp-content/uploads/2018/06/%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%BC%CF%8C%CF%81%CF%86%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82.odt>(τελευταία πρόσβαση 1/10/2018)

30. Τράπεζα Πειραιώς, (2018), Προφίλ του Ομίλου (τελευταία πρόσβαση 2/10/2018)
<https://www.piraeusbankgroup.com/el/group-profile/brief-profile>
Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Απόφαση /2014/39 (τελευταία πρόσβαση 5/10/2018)
https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/legal/pdf/oj_jol_2014_300_r_0012_el_txt.pdf

31. Ετήσια Οικονομική Έκθεση Τράπεζα Πειραιώς, (2008), (τελευταία πρόσβαση 2/10/2018) <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-results-categories>

32. Ετήσια Οικονομική Έκθεση Τράπεζα Πειραιώς, (2009), (τελ. πρόσβαση 2/10/2018) <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-results-categories>

33. Ετήσια Οικονομική Έκθεση Τράπεζα Πειραιώς, (2010), (τελ. πρόσβαση 2/10/2018) <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-results-categories>
34. Ετήσια Οικονομική Έκθεση Τράπεζα Πειραιώς, (2011), (τελ. πρόσβαση 2/10/2018) <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-results-categories>
35. Ετήσια Οικονομική Έκθεση Τράπεζα Πειραιώς, (2012), (τελ. πρόσβαση 2/10/2018) <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-results-categories>
36. Ετήσια Οικονομική Έκθεση Τράπεζας Πειραιώς (2013), (τελ. πρόσβαση 2/10/2018) <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-statements>
37. Ετήσια Οικονομική Έκθεση Τράπεζας Πειραιώς (2014), (τελ. πρόσβαση 2/10/2018) <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-statements>
38. Ετήσια Οικονομική Έκθεση Τράπεζας Πειραιώς (2015), (τελ. πρόσβαση 2/10/2018) <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-statements>
39. Ετήσια Οικονομική Έκθεση Τράπεζας Πειραιώς (2016), (τελ. πρόσβαση 2/10/2018) <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-statements>
40. Ετήσια Οικονομική Έκθεση Τράπεζας Πειραιώς (2017), (τελ. πρόσβαση 2/10/2018) <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-statements>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Τα καθήκοντα της ΕΚΤ μετά την υιοθέτηση του κανονισμού 1024/2013 του Συμβουλίου / Πηγή: Η πορεία προς την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση (Χρ. Γκόρτσος, 2014).....	25
Πίνακας 2: Οργάνωση των εποπτικών μονάδων του ΕΕΜ στην ΕΚΤ / Πηγή: (ΕΚΤ) Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας (2014)	39
Πίνακας 3: Τα πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα / Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος (2018)	67
Πίνακας 4: Οι συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών του κανονιστικού πλαισίου Βασιλείας III / Πηγή: Ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα (Γκόρτσος Χρ., 2011).....	74
Πίνακας 5: Συμβολισμός του οίκου αξιολόγησης Moody's / Πηγή: Αξιολόγηση Πιστοληπτικής ικανότητας (wikipedia.org)	76
Πίνακας 6: Συμβολισμός των οίκων αξιολόγησης Standard & Poor's και Fitch / Πηγή: Αξιολόγηση Πιστοληπτικής ικανότητας (wikipedia.org)	77
Πίνακας 7: Ίδια Κεφάλαια / Ενεργητικό.....	85
Πίνακας 8: Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας: Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις	86
Πίνακας 9: ROA : Καθαρά Κέρδη προ φόρων / Σύνολο Ενεργητικού	87
Πίνακας 10: ROE: Καθαρά Κέρδη προ φόρων / Ίδια Κεφάλαια	88
Πίνακας 11: Αριθμοδείκτης Αποτελεσματικότητας: Λειτουργικά Έξοδα / Λειτουργικά Έσοδα..	89
Πίνακας 12: Loan to Deposit Ratio: Χορηγήσεις (Loans)/ καταθέσεις (Deposits)	91
Πίνακας 13: Αριθμοδείκτης Ρευστότητας: Σύνολο ενεργητικού / Σύνολο χορηγήσεων	92
Πίνακας 14: Δείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης : Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού.....	94

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 1: Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας « Ίδια Κεφάλαια / Ενεργητικό».....	86
Διάγραμμα 2: Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας «Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις.....	87
Διάγραμμα 3: Αριθμοδείκτης Απόδοσης στοιχείων ενεργητικού (ROA).....	88
Διάγραμμα 4: Αριθμοδείκτης Απόδοσης Ιδίων Κεφαλαίων (ROE).....	89
Διάγραμμα 5: Αριθμοδείκτης Αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα / Λειτουργικά Έσοδα».....	90
Διάγραμμα 6: Αριθμοδείκτης Ρευστότητας «Χορηγήσεις (Loan) / Καταθέσεις (Deposits).....	92
Διάγραμμα 7: Αριθμοδείκτης Ρευστότητας «Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων.....	93
Διάγραμμα 8: Αριθμοδείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης «Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού».....	94

ΣΧΗΜΑΤΑ

Σχήμα 1: Διαδικασία μη διατύπωσης αντίρρησης Πηγή: (ΕΚΤ) Οδηγός Τραπεζικής Εποπτείας (2014)	35
Σχήμα 2: Η Λειτουργία των Μεικτών Εποπτικών Ομάδων /Πηγή: ΕΚΤ, Ετήσια Έκθεση για την εποπτική δραστηριότητα (2014)	41
Σχήμα 3: Απεικόνιση Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος	68